

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
JUSSI MATTI KOSKINEN	Telia Tunnistus	10.04.2025 13:21:07 UTC+03:00
JOONA JUHANI RÄSÄNEN	Telia Tunnistus	10.04.2025 14:14:26 UTC+03:00
Hanna Hukari	Suomi.fi	10.04.2025 14:24:22 UTC+03:00
ARJA JUVONEN	Telia Tunnistus	10.04.2025 17:54:03 UTC+03:00
Mikko Veikko Piirtola	Telia Tunnistus	11.04.2025 09:30:20 UTC+03:00
Ville Juuso Johannes Laakso	Telia Tunnistus	11.04.2025 10:56:33 UTC+03:00
SANNA KATRIINA SVAHN	Telia Tunnistus	11.04.2025 17:07:22 UTC+03:00
MATTI RAFAEL PAJUOJA	Telia Tunnistus	14.04.2025 16:29:56 UTC+03:00
Markus Myllyniemi	Suomi.fi	15.04.2025 14:30:08 UTC+03:00
Emma-Stina Kyllikki Vehmanen	Telia Tunnistus	15.04.2025 14:44:58 UTC+03:00
Anna-Maria Sahiluoma	Telia Tunnistus	15.04.2025 14:54:41 UTC+03:00
ANNA SUSANNA PELKONEN	Telia Tunnistus	15.04.2025 16:26:30 UTC+03:00
VERONICA ELISABETH REHN-KIVI	Telia Tunnistus	15.04.2025 18:51:34 UTC+03:00
ARJA LEENA TUULIA UUSITALO	Telia Tunnistus	16.04.2025 09:04:32 UTC+03:00
JOHAN PAUL ERIC LASSUS	Telia Tunnistus	16.04.2025 09:52:24 UTC+03:00
ELINA HELMI-ORVOKKI KOKKO	Telia Tunnistus	16.04.2025 15:17:29 UTC+03:00
Henrik Jan Anders Wickström	Telia Tunnistus	17.04.2025 15:39:43 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (123 sivua)

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet

<https://sign.visma.net/fi/document-check/3ad928c1-e97f-4592-8eb5-b0fefbdfbd0d>

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tilinpäätös 1.1. – 31.12.2024

Aluehallitus 31.3.2025 § 70

Aluevaltuusto 27.5.2025 § xx

Sisällys

1 Toimintakertomus	3
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus	3
1.1.2 Hallinto ja organisaatio	5
1.1.3 Olennaiset tapahtumat ja muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa.....	8
1.1.4 Henkilöstö	12
1.1.5 Ympäristöasiat	15
1.1.6 Muut ei-taloudelliset asiat	15
1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	16
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä	19
1.3 Kokonaistalouden tarkastelu	30
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	30
1.3.2 Toiminnan rahoitus	32
1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	33
1.3.4 Kokonaistulot ja -menot	34
1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	34
1.4 Konsernin toiminta ja talous	36
1.4.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.....	36
1.4.2 Konsernin toiminnan ohjaus	37
1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	39
1.4.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä ja konsernitilinpäätös	40
1.4.5 Konsernivalvonnan järjestäminen	41
1.4.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	42
1.5 Tilikauden tuloksen käsittely	46
1.5.1 Tilikauden tuloksen käsittely	46
1.5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	46
2 Talousarvion toteutumisvertailu.....	48
2.1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen	48
2.2 Käyttötalousosan toteutuminen.....	55
2.2.1 Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut	55
2.2.2 Ikääntyneiden palvelut	56
2.2.3 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut.....	59

2.2.4	Vammaispalvelut	64
2.2.5	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos	66
2.2.6	Erikoissairaanhoido	70
2.2.7	Konsernihallinto (ilman erikoissairaanhoidoa)	74
2.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	75
2.4	Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen	78
2.5	Investointiosan toteutuminen	79
2.6	Rahoitusosan toteutuminen	80
2.7	Yhteenvedo talousarvion sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	80
3	Tilinpäätöslaskelmat	81
3.1	Tuloslaskelma	81
3.2	Rahoituslaskelma	82
3.3	Tase	83
3.4	Konsernilaskelmat	85
4	Liitetiedot	89
4.1	Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	89
4.1.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	89
4.1.2	Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot	90
4.2	Konsernitiilinpäätöksen laadintaperiaatteet	91
4.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	92
4.4	Tasetta koskevat liitetiedot	97
4.4.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	97
4.4.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	99
4.5	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	101
4.6	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	102
5	Luettelot ja selvitykset	104
5.1	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilyttämistapa	104
5.2	Luettelo tositelajeista	105
5.3	Tunnuslukujen laskentakaavat	111
6	Allekirjoitukset ja tilintarkastusmerkintä	113
7	Liitteet	114

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Vuoden 2021 kesällä lähdimme suunnittelemaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta tyhjältä paperilta. Sote-uudistuksen lait olivat menneet läpi, ja meillä vaikutti olevan edessämme mahdoton tehtävä. Tänään koen, että olemme onnistuneet tuossa mahdottomassa tehtävässä, ja että tyhjästä paperista on ennen kaikkea ollut meille hyötyä. Yhdessä olemme onnistuneet muutoksessa, jossa olemme vahvistaneet monia näistä palveluista ennestään.

Hyvinvointialue on vuoden 2024 eli toisen toimintavuotensa aikana edennyt turvallisesta siirtymästä eli transitiosta kohti palvelujen uudistamisen eli transformaation vaihetta. Monien asioiden osalta olemme edelleen keskeneräisessä tilanteessa, ja osa siirtymään liittyvistä asioista on yhä edessämme.

Hyvinvointialueuudistuksen hyötyjen saavuttaminen edellyttää meiltä rohkeaa palvelujen uudistamista.

Asukkaiden määrä ylitti hyvinvointialueella puoli miljoonaa syksyllä 2024. Vuotta 2024 sävytti erityisesti talousarviossa päätetty talouden tasokorjaus, jossa onnistuttiin hyvin. Nopea tasokorjaus varmistaa vakaan talouden vuosina 2025–2027. Tätäkin tärkeämpää on voida todeta, että tasokorjaus ei ole heikentänyt asukkaiden palvelujen saatavuutta.

Vuoden 2024 talousarviossa päätettyjä kärkihankkeita edistettiin suunnitellusti. Digitaalisen asiainnoinnin käyttöönotto mahdollistuu kevään 2025 aikana, jolloin koko alueen asukkaat saavat käyttöönsä sujuvan uuden tavan asioida hyvinvointialueen palveluissa. Asiakasohjauksen systemaattisen kehittämisen kärkihankkeessa yhteydenoton selkeyttämistä edistettiin muun muassa neuvolan ja työikäisten sosiaalihuollon palvelujen osalta. Oman asumispalvelutuotannon yhdistämisessä tavoitellaan hyötyjä yhteisestä johtamisesta.

Vuonna 2024 hyvinvointialueen takaisinsoitto viipyi vuorokautta pidempään yli 200 000 kertaa, lääkärin tapaamista jouduttiin odottamaan pidempään kuin kaksi viikkoa yhteensä kymmeniä tuhansia kertoja, ja asukkailla oli käytössään yhteensä yli 330 erilaista puhelinnumeroa yhteydenottoja varten. Asukkaamme toivovat hyvinvointialueen palveluilta erityisesti osaavia ammattilaisia, sujuvaa yhteydenottoa ja nopeaa pääsyä palveluihin. Asukkaiden mukaan sujuva yhteydenotto ja nopea palveluihin pääsy ovat keskeisimpiä kehityskohtia hyvinvointialueen palveluissa. Edellä mainittujen haasteiden parissa meillä riittää vielä paljon töitä.

Omasta näkökulmastani hyvinvointialueen vuoteen 2024 on mahtunut myös monenlaisia onnistumisia. Vuoden aikana merkittävää kehitystä on saavutettu esimerkiksi tietoon perustuvassa johtamismallissa eli Tahti-raportoinnissa. Tahti on toiminnan johtamisen ja talouden seurannan ytimessä, ja sen avulla mahdollistamme yksiköiden vertailun ja toiminnan tarkan seurannan kuukausitasolla.

Hyvinvointialueemme on vuoden 2024 aikana osoittanut olevansa muutoksen tekijä ja rohkea edelläkävijä. Esimerkkejä onnistumiseen tarvittavasta uudenlaisesta osaamisesta ovat urapalvelut ja business controller -tiimit, joiden avulla olemme vuonna 2024 kyenneet helpottamaan henkilöstöpulaa ja johtamaan taloutta tehokkaammin. Olemme lisäksi kokeilleet ja edistäneet ennakkoluulottomasti uusia toimintamalleja, kuten ammatinharjoittajamallia ja tekoälyavusteisia asiakas- ja potilastietojärjestelmäkirjauksia.

Ennen kaikkea koen, että hyvinvointialueen luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat vuonna 2024 luottaneet toisiinsa, ja että meillä on ollut yhteinen tahtotila uudistua. Kykenemme toimeenpanemaan päätökset vaikuttavasti ja seuraamaan niiden tuloksia. Tätä Länsi-Uudenmaan henkeä haluan vaalia myös tulevaisuudessa.

1.1.2 Hallinto ja organisaatio

Muutokset poliittisissa voimasuhteissa

Alla olevassa taulukossa on kuvattu **aluevaltuustossa** vuoden 2024 aikana tapahtuneet voimasuhteiden muutokset. Muutokset on merkitty **lihavoituina**.

Valtuustoryhmän nimi 1.1.2024	Valtuutettujen lukumäärä 1.1.2024	Valtuustoryhmän nimi 31.12.2024	Valtuutettujen lukumäärä 31.12.2024
Kokoomuksen valtuustoryhmä	27	Kokoomuksen valtuustoryhmä	29
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	13	Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	Ei muutoksia
RKP:n valtuustoryhmä	12	RKP:n valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vihreiden valtuustoryhmä	10	Vihreiden valtuustoryhmä	9
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	6	Perussuomalaisten valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	4	Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Keskustan valtuustoryhmä	3	Keskustan valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Länsi-Uudenmaan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	2	Länsi-Uudenmaan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Liike Nyt - valtuustoryhmä	1	Liike Nyt - valtuustoryhmä	0
Valtuustoryhmä Bellator	1	Valtuustoryhmä Bellator	Ei muutoksia

Alla olevassa taulukossa on kuvattu **aluehallituksessa** vuoden 2024 aikana tapahtuneet voimasuhteen muutokset. Muutokset on merkitty **boldattuina**.

Hallitusryhmän nimi 1.1.2024	Hallitusryhmän jäsenten lukumäärä 1.1.2024	Hallitusryhmän nimi 31.12.2024	Hallitusryhmän jäsenten lukumäärä 31.12.2024
Kokoomuksen valtuustoryhmä	7	Kokoomuksen valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	3	Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	Ei Muutoksia
RKP:n valtuustoryhmä	3	RKP:n valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vihreiden valtuustoryhmä	2	Vihreiden valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	1	Perussuomalaisten valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	1	Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	Ei muutoksia

Tilikauden 2024 tilivelvolliset

Aluevaltuusto päätti 12.12.2023 § 70 tilikauden 2024 tilivelvollisten nimeämisestä hyvinvointialuelain 22 §:n mukaisesti. Tilikauden 2024 tilivelvolliset on lueteltu alla.

TOIMIELINTEN JÄSENET, VARAJÄSENET, ESITTELIJÄT JA ESITTELIJÖIDEN SIJAISET

- Aluehallituksen jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Aluehallituksen yksilöasioiden jaoston jäsenet, varajäsenet, esittelijät ja esittelijöiden sijaiset
- Aluevaalilautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Kansalliskielilautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Palvelut ja resurssit -lautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset

- Tarkastuslautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset

JOHTAVAT VIRANHALTIJAT

- **Ylin johto**
 - Hyvinvointialuejohtaja
 - Konsernipalvelujen johtaja
 - Palvelutuotannon johtaja
 - Palvelualuejohtaja, lasten, nuorten ja perheiden palvelut
 - Palvelualuejohtaja, vammaispalvelut
 - Palvelualuejohtaja, yhteiset sosiaali- ja terveysterveyst
 - Palvelualuejohtaja, ikääntyneiden palvelut
 - Pelastusjohtaja
- **Ikääntyneiden palveluiden palvelualue**
 - Palvelulinjajohtaja, asumispalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, kotona-asumisen tuki
 - Palvelulinjajohtaja, sairaalapalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, seniori-info
- **Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden palvelualue**
 - Palvelulinjajohtaja, perhekeskuksen ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, perhekeskuksen lasten ja nuorten kohdennetut palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, perhekeskuksen lasten ja nuorten erityisen tuen palvelut
- **Yhteisten sosiaali- ja terveysterveyst palveluiden palvelualue**
 - Palvelulinjajohtaja, aikuisten sosiaalipalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, avosairaanhoidon palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, kuntoutuspalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, mielenterveys- ja päihdepalvelut

- palvelulinjajohtaja, suun terveydenhuollon palvelut
- **Vammaispalvelujen palvelualue**
 - palvelulinjajohtaja, vammaispalvelujen palvelutuotanto
- **Konsernipalvelut**
 - Digipalvelujohtaja
 - Hallintojohtaja
 - Hankintajohtaja
 - Henkilöstöjohtaja
 - Talousjohtaja
 - Tilapalvelujohtaja
 - Tukipalvelujohtaja
- **Palvelutuotannon ohjaus**
 - TKI-johtaja
 - palvelulinjajohtaja, erikoissairaanhoidon ohjaus
 - Raportointi- ja analytiikkajohtaja
 - palvelulinjajohtaja, ruotsinkieliset palvelut
- **Strategia ja johdon tuki**
 - Yhteysjohtaja
- **Ulkoinen tarkastus**
 - Arviointipäällikkö
- sekä muut henkilöt, joita asemansa perusteella voidaan pitää tehtäväalueensa johtavina viranhaltijoina.

1.1.3 Olennaiset tapahtumat ja muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Vuonna 2023 hyvinvointialueen toiminta painottui hyvinvointialueelle siirtyneen palvelutuotannon vakauttamiseen. Asukkaiden palveluihin kohdistuneet muutokset pyrittiin siirtymävaiheessa pitämään vähäisinä, mutta konsernipalveluiden toiminnot rakennettiin uutena toimintona. Vakautustyötä jatkettiin konsernipalveluissa lähes koko vuoden 2023 ajan. Kaiken kaikkiaan palvelujen järjestämisvastuun

siirtäminen onnistui Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella hyvin, ja vaikutukset asiakkaille kyettiin pitämään vähäisinä.

Hyvinvointialueen talouden tilannekuva vahvistui vuoden 2023 alkupuolella. Hyvinvointialueelle myönnetty yleiskatteinen rahoitus ei vastannut hyvinvointialueelle siirtyneitä palvelutuotannon reaalikustannuksia. Rahoitusvaje oli Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta noin 100 milj. euroa.

Hyvinvointialueella käynnistettiin varhain talouden tasapainottamisen suunnittelu, ja ensimmäisiä sopeutuksia toteutettiin jo vuoden 2023 aikana. Vuonna 2023 hyvinvointialueen tulos asettui -122 milj. euroon, josta kirjanpidollisia kertaluonteisia eriä oli 15 milj. euroa. Valtakunnallisesti hyvinvointialuetalous toteutui vuonna 2023 yhteensä 1 326 milj. euroa alijäämäisenä.

Varsinainen talouden tasokorjaus käynnistyi Länsi-Uudellamaalla vuonna 2024. Samalla alueen toiminnan painopiste siirtyi kohti palvelujen uudistamista. Hyvinvointialueen talouden tervehdyttämisen kannalta oli oleellista, että menojen kasvua saatiin hidastettua radikaalisti hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisen alkuvaiheessa, jotta sopeutustoimenpiteiden kumulatiiviset vaikutukset ehtisivät maksimoitumaan vuoden 2026 loppuun mennessä. Tällä vältettäisiin tarve tehdä radikaaleja äkkiliikkeitä tasapainottamisessa vuosien 2025–2026 aikana.

Vuoden 2024 talousarvioon sisältyi yhteensä n. 50 milj. euron talouden tasapainotuspaketti. Tasapainotukset kohdentuivat laajasti hyvinvointialueen eri palveluihin niin kulujen kuin tuottojenkin osalta. Vuoden 2024 talousarvion budjetoitu alijäämä oli 3,8 milj. euroa. Lopulta hyvinvointialueen tulos asettui lähelle alkuperäistä talousarviota, yhteensä 5,5 milj. euron alijäämään. Tilikauden aikana tuloksen ennakoitiin heikentyvän merkittävästi talousarviosta, mutta oman tuotannon talouden tasapainotusten vauhdittamisen kautta ja HUS-yhtymän alijäämäennusteen supistumisen myötä tulos parantui loppuvuoden ennusteista. Talouden tasapainotusten yhteissumma oli lopulta 56 milj. euroa, eli tasapainotus ylitti ennakoidun kokonaissäätötavoitteen noin 6 milj. eurolla. Toiminnallisesti vuosi 2024 oli hyvinvointialueella poikkeuksellisen tapahtumarikas. Vuoden 2024 talousarviossa aluevaltuusto päätti viidestä kärkihankkeesta, jotka

kuvaavat keskeisimpiä panostuksia asukkaiden palvelujen uudistamiseen. Kärkihankkeisiin kuuluvat digitaalisen asioinnin ja asiakasohjauksen kehittäminen, terveysasemien uudistusohjelma, erikoissairaanhoidon yhteistyön vahvistaminen sekä oman asumispalvelutuotannon yhdistäminen. Kärkihankkeiden toimeenpano käynnistyi vuoden 2024 aikana, ja hankkeet ovat jatkuneet vuodelle 2025. Palvelutuotannon tapahtumia ja tuotannossa toteutettuja lukuisia kehitysponnistuksia on tarkemmin kuvattu kohdassa talousarvion toteutumisvertailu.

Vuonna 2024 toteutettiin asiakas- ja potilastietojärjestelmän kilpailutus, joka eteni hankintapäätökseen loppuvuonna 2024. Järjestelmän käyttöönoton valmistelu on käynnistynyt vuoden 2025 alussa. Järjestelmäkilpailutuksen myötä hyvinvointialueella siirrytään yhtenäisen järjestelmän käyttöön, mikä tukee tuottavuuden parantamista ja tiedolla johtamista sekä sujuvoittaa järjestelmää käyttävien ammattilaisten arkityötä.

Hyvinvointialueen keskeiset toimitilojen uudishankkeet sisältävän toimitilaohjelman valmistelu eteni vuoden 2024 aikana. Toimitilaohjelmalla toimeenpannaan palvelujen verkoston kehittämisen linjauksia, joista aluevaltuusto päätti 11.6.2024 § 36.

Tulevaan valtuustokauden vaihtoon valmistautuminen käynnistettiin strategioiden arviointityöllä. Strategiatyön on määrä edetä vuoden 2025 aikana siten, että uusi valtuusto päättää strategioiden päivityksistä vuoden 2025 loppuun mennessä. Niin ikään taloussuunnitelma 2026–2028 tullaan valmistelevaan päivitettyjen strategioiden pohjalta.

Talouden tasapainottamisen rinnalla hyvinvointialueella kyettiin turvaamaan kriittisten palvelujen saatavuus. Palvelujen saatavuus pysyisikin pääosin ennallaan, ja osassa palveluja saatavuutta pystyttiin parantamaan aiempaan verrattuna. Muun muassa avosairaanhoidon 14 vrk hoitotakuun mukaista kiireettömään hoitoon pääsyä onnistuttiin parantamaan vuonna 2024. Hyvinvointialueen henkilöstötilanne parani vuoden 2024 aikana, ja muun muassa kotona asumista

tukevien palvelujen, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä monien muiden palvelujen henkilöstövajetta onnistuttiin helpottamaan.

Vuoden 2024 perusteella hyvinvointialueella on erinomaiset lähtökohdat jatkaa palveluiden pitkäjänteistä kehittämistä asukkaiden hyväksi. Myös vuodelle 2024 kohdentuneiden talouden tasapainotusten onnistunut toimeenpano tukee osaltansa palveluiden kehittämistä tulevina vuosina sekä yleistä hyvinvointialueen järjestämisvastuun toteuttamista.

Talouden sopeuttaminen on jatkunut hyvinvointialueella vuonna 2025, ja talousarvioon on sisällytetty yhteensä n. 30 milj. euron tasapainotuspaketti. Hyvinvointialue tulee saavuttamaan nykyennusteen perusteella talouden tasapainon siten, että vuosilta 2023–2024 syntyneet alijäämät tulevat katetuksi vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vuodesta 2027 talouden ennuste näyttäytyy epävarmana yleiskatteisen rahoituksen osalta. Yleiskatteisen rahoituksen kehitykseen vuosina 2027–2028 vaikuttaa oleellisesti kansallinen hyvinvointialuetalouden tasapainokehitys, sillä rahoituksen jälkikäteistarkistus määrittyy hyvinvointialuetalouden yhteenlasketun tuloksen perusteella. Oletuksena on, että hyvinvointialuetalous kääntyy positiiviseksi vuonna 2025 ja saavuttaa selkeästi ylijäämäisen tuloksen vuonna 2026. Positiivisista tuloksista huolimatta usealla hyvinvointialueella vuoden 2026 tilinpäätökset tulevat toteumaan kuitenkin näillä näkymin kumulatiivisesti alijäämäisinä.

Yleisesti yleiskatteinen rahoitus kehittyy perusrahoituksen osalta suhteellisen vakaasti, mutta rahoituksen jälkikäteistarkistukset hankaloittavat tosiasiallisen rahoituskehityksen hahmottamista. Rahoitusmallista sekä julkisen talouden tasapainottamisesta johtuen rahoitus tulee olemaan joka tapauksessa niukka, ja edellyttää hyvinvointialueilta menojen kasvun hidastamista.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta ennakoidulla rahoituskehityksellä kyetään järjestämään palvelut tasapainoisesti sekä tekemään tarvittavat panostukset tuotannollisiin kärkihankkeisiin. Tuottavuuden parantamista on

kuitenkin jatkettava pitkäjänteisesti, jotta menotaso pitkällä aikavälillä säilyy tasapainoisena.

Näin palvelimme länsiusimaalaisia vuonna 2024

Så här betjänade vi västnylänningar år 2024

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Asiakkaat soittivat hyvinvointialueen palveluihin Antalet samtal till välfärdsområdets tjänster 1 100 000 kerta/gång	Lääkäri ja potilas olivat yhteydessä Läkaren var i kontakt med patienten 320 000 kerta/gång	Äitiys- ja lastenneuvolassa käytiin Mödra- och barnrådgivningen besökte 180 000 kerta/gång	Aikuisten sosiaalipalveluissa tehtiin yksilökohtaisia päätöksiä Individuella beslut fattades inom socialtjänster för vuxna 43 000 kappaletta/stycken (mm. toimeentulotuki, asumisen tuki, kuntouttava työtoiminta)
75 % Takaishinsoittojen asiakkaista tavoitettiin 24 h sisällä Av kunderna nåddes inom 24 timmar	Ikääntyneiden hoivakodeissa asui kuukausittain Antalet kunder som bodde i vårdhem, per månad 3 000 asukasta/invånare	Kotihoidon ammattilaiset kävivät asiakkaan kotona Hemsjukvården besökte kundens hem 2 100 000 kerta/gång	Pelastustoiminnan yksikkö saavutti avun tarvitsijan kiireellisissä tehtävissä (ka) Räddningsenhet nådde den hjälpbehövande vid brådskanie uppdrag (medeltal) 7 min 8 s

Merkittävimpiä haasteita palveluissa Centrala utmaningar i tjänster

Takaishinsoitto viipyi yli vuorokauden Återuppringningen fördröjdes mer än ett dygn 200 000 kerta/gång	Asiakas odotti lääkärin tapaamista yli 2 vkoa Kunden väntade på läkarbesöket i över 2 veckor 50 000 kerta/gång	Asiakkaiden käytössä oli eri puhelinnumeroita yhteensä Separata telefonnummer för kunder fanns i sammanlagt yli 300 kpl/st	Tutustu palvelutuotannon tilannekuvaan osoitteessa luvn.fi/tahti
---	---	---	--

Tunnuslukuja hyvinvointialueen palvelutuotannosta vuonna 2024

1.1.4 Henkilöstö

Toisen toimintavuoden alussa 2024 henkilöstömäärä oli 9 625 poikkileikkaustietona tammikuun viimeiseltä päivältä. Henkilöstömäärä kasvoi toimintavuoden aikana ja vuoden päättyessä, joulukuun viimeisenä päivänä, henkilöstön määrä oli 9 910. Kasvu on siten ollut toimintavuoden aikana 285 henkilöä ja prosentuaalisesti kasvu oli ~2,9 %. Henkilöstörakenteessa tapahtui vuoden aikana normaalia kausittaista vaihtelua, kuitenkin vakinaisten osuus oli sekä alku- että loppuvuonna sama eli ~ 80 % henkilöstöstä. Hoitajien määrä on noussut vuoden aikana 8 % ja lääkärien noin 9 %.

Vuoden 2024 aikana avoimia työpaikkoja oli julkisessa haussa reilu 2600 (v. 2023 lähes 3500), joihin vastaanotettiin yli 23 300 (v. 2023 17 000) hakemusta.

Vakinaisen henkilöstön ulkoinen lähtövaihtuvuus-% vuonna 2024 oli 11,5 % (v. 2023 14 %). Vakinaisessa palvelussuhteessa aloittaneita oli koko vuoden 2024 aikana 1.782 henkilöä (v. 2023 yli 2.000). Tehtäviä täytettiin myös myynnillisellä

rekrytoinnilla, jonka avulla saatiin osaltaan turvattua henkilöstön saatavuutta yksiköissä sekä vähennettyä vuokratyövoiman käyttöä. Vuoden 2024 aikana Urapalvelut vastaanotti yhteensä 5000 uutta kontaktia, joista palkattiin lähes 400 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista, nimenomaan työvoimapulan alaisiin tehtäviin. Sosiaali-, terveys- ja pelastusalan henkilöstön saatavuus on yleisellä tasolla parantunut runsaasti toimintavuoden aikana, tosin edelleen on joissakin yksittäisissä tehtävissä henkilöstöpulaa.

Kesätyöpaikkoja on ollut haussa 746 (vuonna 2023 paikkoja oli 661), joihin tuli hakemuksia 3688 kpl (v. 2023 yhteensä 2235 kpl).

Sairauspoissaoloja kertyi koko vuoden aikana 4,8 % palvelussuhdepäivistä, mikä tarkoittaa keskimäärin 20,2 poissaolopäivää (kalenteripäivää) kalenterivuoden aikana jokaiselta työntekijältä. Tämä on noin 2 poissaolopäivää vähemmän kuin vuonna 2023 (poissaoloja koskeva tilinpäätöstieto vuodelta 2023 oli virheellinen ja liian alhainen). Poissaololaskentaa päivitettiin vuonna 2024, jolloin myös takautuvasti haetut poissaolot saatiin paremmin huomioitua poissaololaskennassa.

Työkykyneuvotteluja käytiin jonkin verran vähemmän kuin edellisvuonna eli 350 kappaletta (v. 2023 437 kpl). Tavoitteena on ollut varhaisen tuen toimintamallimme mukaisesti hakea työntekijöiden ja työterveyshuollon kanssa yhteistyössä tukea työkyvyn häiriötilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Työhyvinvointia ja henkilöstökokemusta on seurattu kuukausittaisilla Pulssi-kyselyillä sekä LUVNin oma ensimmäinen henkilöstökysely toteutettiin joulukuussa 2024.

Työterveyshuollon palvelut on ostettu Mehiläinen Oy:ltä. Palveluun on kuulunut työterveyshuoltopainotteinen sairaanhoito (KL2) ennaltaehkäisevän työterveyshuollon (KL1) lisäksi. Työterveyshuollon palvelujen käytöstä vuoden 2024 aikana syntyi hiukan alle 4 miljoonan euron kustannukset (v. 2023 5,3 miljoonaa), mikä oli selvästi vähemmän kuin oli talousarvion laadinnan yhteydessä arvioitu. Palveluja oli leikattu säästösyistä vuodelle 2024 verrattuna vuoden 2023 palveluvalikoimaan.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella järjestettiin raportoidusti koulutuksia vuonna 2024 yhteensä 4 293 kpl, joihin osallistui yhteensä 36 427 henkilöä. Luku ei ole täysin kattava, sillä kaikkia palvelualueilla järjestettäviä ammatillisia koulutuksia ei ole raportoitu. Koulutuksista keskitetysti (HR-palvelut, TKI-yksikkö, Laatu- ja asiakasturvallisuuspalvelut sekä Digipalvelut) järjestetään alle neljännes, joten palvelualueiden oma, ammatillinen sisältökoulutus on pääosassa. Verkkoalustat, kuten Eduhouse sekä Oppiportti sekä usein toteutuva koulutusten nauhoittaminen, mahdollistavat aikaan ja paikkaan sitomattomien koulutusten järjestämisen, mikä lisää niiden saavutettavuutta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on laadittu henkilöstötoimikunnassa hyväksytty osaamisen kehittämissuunnitelma vuosille 2023–2025, joka ohjaa yleisellä tasolla osaamisen kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Siellä on valittu yleisiksi osaamisen kehittämisalueiksi mm.: perehdytyksen kehittäminen, digiosaamisen vahvistaminen, kielikoulutukset erityisesti ruotsinkielisten palvelujen varmistamiseksi, esihenkilöiden ja johdon koulutukset ja valmennukset, osaamisen kehittämismenetelmien ulkopuolisten toimittajien sopimusten varmistaminen sekä projekti- ja prosessiosaaminen.

Esihenkilöiden arjen sujuvuuden tueksi on rakennettu erilaisia työkaluja ja tukitoimia, esimerkiksi esihenkilöiden intra ”Avaimet menestyksekkääseen johtamiseen”, jolla on tarkoitus edistää esihenkilöiden johtamiskyvykkyyttä sekä myös tiedon löydettävyyttä. Vuoden 2024 aikana on otettu käyttöön uusi tavoitekeskustelumalli. Ruotsin kielen osaamisen varmistamiseksi kielikoulutuksia on järjestetty useita; eri tasoille osaajille ja eri ammattisanaston hallintaan tähtääviä koulutuksia.

Hyvinvointialueella on yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa valmisteltu ja hyväksytty yhteistoimintasopimus, jossa on vahvistettu yhteistoiminnan organisointi sekä määritetty toimintaprosessit yhteistoiminnallisille käsittelyille. Työsuojelun yhteistoimintaan kuuluvat asiat käsitellään henkilöstötoimikunnassa, minkä lisäksi kullekin palvelualueelle on perustettu työolojaos, jossa käsitellään alueen työsuojeluun liittyviä asioita. Hyvinvointialueella on valittuna 11 kokoaikaista työsuojeluvaltuutettua, joiden lisäksi työsuojeluasioita työnantajan

vastuulla olevien osalta valmistelee ja käsittelee kaksi päätoimista työsuojelupäällikköä.

1.1.5 Ympäristöasiat

Hyvinvointialueen strategiassa päätettiin ilmasto-ohjelman ja hiilineutraaliustiekartan laatimisesta vuoden 2024 aikana. Alustavien arvioiden mukaan hyvinvointialueen hiilijalanjäljestä merkittävä valtaosa muodostui hankinnoista. Esimerkiksi kiinteistöjen sähkönkulutuksesta tai lämmityksestä aiheutuvat päästöt ovat huomattavasti hankintoja vähäisempiä. Ilmasto-ohjelmassa tullaan määrittelemään hyvinvointialueen ilmastotavoitteet ja niihin liittyviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia hyvinvointialueen päästöihin ja toimenpiteiden potentiaalisia kustannuksia arvioidaan käytettävissä olevin tiedoin.

1.1.6 Muut ei-taloudelliset asiat

Hyvinvointialueen palvelustrategiassa todetaan hankintastrategisten tavoitteiden yhteydessä muun muassa, että noudatamme hankinnoissamme eettisiä ja kestävän kehityksen periaatteita sekä toimimme aktiivisesti torjuaksemme ihmiskauppaa ja edistämme talouden vastuullisuutta osana harmaan talouden torjuntatoimia. Tarjoajille asetetaan hankintakohtaisesti ehtoja ja vaatimuksia näihin liittyen. Näiden vaatimusten toteutuminen tarkastetaan valittavilta toimittajilta osana hankintaprosessia.

Hyvinvointialue on käynnistänyt yhdessä Verohallinnon sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa hyvinvointialueen henkilöstölle koulutussarjan, jonka teemoina ovat olleet vuonna 2024 kartellit ja kilpailu, hankintojen valvonta sekä harmaantalouden torjunta. Lisäksi on vahvistettu yhteistyötä palvelualueiden, valvonnan ja hankinnan välillä toimittajahallinnan vahvistamiseksi.

1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen riskienhallintapolitiikan mukaisesti riskialueet jaotellaan neljään pääluokkaan: strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Jokainen luokka voi sisältää niin sisäisiä kuin ulkoisiakin riskejä.

Strategiset riskit uhkaavat strategian ja pitkän tähtäimen tavoitteita. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategisia riskejä arvioidaan ja hallitaan osana hyvinvointialueen johtoryhmän työskentelyä. Hyvinvointialueen merkittävimmät strategiset riskit on jaoteltu neljään kategoriaan, joita ovat tuotantoon ja talouteen liittyvät riskit, päätöksentekoon liittyvät riskit, johtamiseen ja organisaatioon liittyvät riskit sekä asukkaisiin, sidosryhmiin ja ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvät riskit.

Tuotantoon ja talouteen liittyvät riskit: Osaavan henkilöstön saatavuusriskin kehitystä tulee seurata ja hallita aktiivisesti, vaikka kokonaiskuvassa henkilöstön saatavuustilanne Länsi-Uudellamaalla on tällä hetkellä kestäväällä pohjalla. Muut keskeiset tunnistetut strategiset riskit liittyvät rahoituksen ja toiminnan yhteensovittamiseen sekä hankinta- ja tuotantotapastrategisiin valintoihin.

Päätöksentekoon liittyvät riskit: Päätöksentekoon liittyvät riskit koskevat erityisesti rahoituksen ja velvoitteiden tasapainoa. Riski on tässä tapauksessa tilanne, jossa lainsäädännön asettamat järjestäjän velvoitteet olisivat epätasapainossa rahoituksen riittävyyden kanssa. Lisäksi itsehallinnollisen alueen toimivaa päätöksentekokykyä on edelleen vaalittava strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Johtamiseen ja organisaatioon liittyvät riskit: Hyvinvointialueen tavoitteena on uudistaa palveluja kestäväällä tavalla. Laajamittaisiin muutoshankkeisiin liittyy keskeisesti muutosten toimeenpanokyvyn riski. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on suurin hyvinvointialue, joka ei perustunut jo olemassa olevaan organisaatioon. Siirtymä tapahtui seitsemästätoista toimivasta ja itsenäisestä organisaatiosta, joiden toimintakulttuurit olivat hyvin erilaisia. Hyvinvointialue toimii tiiviissä

yhteistyössä lukuisten sidosryhmien kanssa. Näistä lähtökohdista sisäisiin ja alueellisiin rakenteisiin liittyviin riskeihin tulee etenkin hyvinvointialueen ensimmäisinä toimintavuosina kiinnittää huomiota.

Asukkaisiin, sidosryhmiin ja ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvät riskit: Asukkaiden ja asiakkaiden luottamuksen heikentyminen on hyvinvointialueen toiminnan kannalta merkityksellinen riski. Yhteistyö hyvinvointialueen ja kuntien välillä on keskeisessä roolissa ja riskinä nähdään, mikäli yhteistyö ei toteutuisi aitona kumppanuutena. Ulkoisen toimintaympäristön osalta keskeinen strateginen riski on, että hyvinvointialueen palvelutuotantoa ei kyettäisi turvaamaan erilaisissa paikallisissa ja kansainvälisissä kriisi- ja häiriötilanteissa.

Strategisten riskien kartta laadittiin ja arviointi toteutettiin loppuvuodesta 2024 johtoryhmätasoisesti. Strategisten riskien riskienhallintakeinot rakenteistetaan alkuvuonna 2025.

Operatiiviset riskit määritellään Länsi-Uudenmaan riskienhallintasuunnitelman mukaan päivittäiseen toimintaan, prosesseihin ja järjestelmiin liittyviksi riskeiksi. Hyvinvointialueen yhdeksi merkittävimmistä operatiivisista riskeistä voidaan mainita henkilöstöön liittyvät riskit. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pystyi merkittävästi vähentämään vuonna 2024 henkilöstön saatavuuteen liittyvää riskiä. Erityisesti panostukset ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointiin, työnantajamielikuvan luomiseen sekä vuokratyövoiman vähentämiseen ovat osaltaan vaikuttaneet riskin pienenemiseen. Valtakunnallinen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen henkilöstön saatavuushaaste on kuitenkin realismia jokaisen hyvinvointialueen vaikutuspiirissä. Tästä syystä nykyisen henkilöstön pitovoimatekijöihin tulee jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Operatiivisissa riskeissä vaikuttavimmiksi sekä todennäköisimmiksi oli vuoden alussa arvioitu myös ostopalveluihin liittyvät riskit ja kyberturvallisuuteen liittyvät riskit. Ostopalveluissa keskeiseksi riskiksi nähdään kustannusten kasvu hinnankorotusten kautta. Riskin vaikuttavuutta nostaa esimerkiksi palvelutarjonnan kapeus sekä mahdollisten ohjostojen hillinnän ja ostojen valvonnan pettäminen. Ostopalveluihin liittyvää riskiä on pyritty hillitsemään

tarkoituksenmukaisella kilpailutuksella, tiukasti ohjatulla hinnankorotusneuvottelumekanismilla sekä tarvittaessa palvelutuotannon siirtämisellä omaan tuotantoon. Kyberturvallisuuteen liittyvänä riskinä on tunnistettu erityisesti tilanne verkkoyhteyksien katkeamisesta ja sen vaikuttavuudesta hoidon jatkuvuuteen ja tiedon eheyteen asiakkaan prosessin aikana. Riskiä on pyritty pienentämään häiriönhallintaprosessilla, tärkeimpien kohteiden verkkolaitteiden päivityksellä sekä palvelutason nostolla palvelusopimuksissa. Lisäksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue osallistuu kansallisen ja alueellisen tilannekuvan luomiseen ja koordinaatioon. Kyberturvallisuuden valvontapalvelut on otettu käyttöön ja hyvinvointialueen tietoturvaosaamista on vahvistettu ulkoisin asiantuntijoin.

Taloudelliset riskit kattavat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella esimerkiksi rahoitukseen, budjetointiin, talouden suunnitteluun, talouden raportointiin, varojen käyttöön, omaisuuteen sekä väärinkäyttöksiin liittyvät riskit.

Hyvinvointialueiden taloudellisen toimintaympäristön merkittävimmät riskit liittyvät palvelutarpeiden hallintaan suhteessa rahoituksen riittävyyteen. Nopea palvelutarpeen kasvu voi aiheuttaa nousevia kustannuksia, johon hyvinvointialueiden rahoitusmalli ei kykene oikea-aikaisesti vastaamaan. Keskeinen riski on, että menot kasvavat merkittävästi tulopohjaa enemmän ja tätä kehityskulkua ei saada muutettua. Tulopohjan muodostukseen vaikuttaa suurimmalta osalta valtion tekemät linjaukset hyvinvointialueiden rahoituksesta, jolloin hyvinvointialueen kyky vastata palveluiden ja rahoituksen tasapainoon painottuu merkittävästi vain palvelutuotannon menojen hallintaan.

Taloudellisten riskien näkökulmasta Uudenmaan erilliskäyttöön perustuva yhteistyö HUS-yhtymän kanssa on nostettava esiin taloudellisia riskejä punnittaessa. HUS-yhtymän talouden hallinta on merkittävä riski myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle, sillä hyvinvointialue vastaa rahoitusvastuunsa kautta HUS-yhtymän taloudesta ja viimekädessä alijäämistä muiden HUS:n omistajien kanssa. HUS-yhtymän tulos toteutui vuonna 2024 talousarviota merkittävästi heikompana, joskin yhtymä kykeni pienentämään alijäämäänsä syksyn ennusteista. Merkittävää kuitenkin on, että HUS-yhtymän vuoden 2025

talousarvio on laadittu ylijäämäisenä, jotta HUS-yhtymä saa katettua vuosilta 2022–2024 kertyneet alijäämänsä. Yhtymäkokous on edellyttänyt, että HUS-yhtymä ei saa kerryttää lisää alijäämää vuonna 2025, minkä mahdollistamiseksi HUS-yhtymä jatkaa merkittäviä talouden tasapainotuksia vuonna 2025. Uudenmaan laajuisella omistajaohjauksella pyritään varmistamaan, että HUS-yhtymä onnistuu talouden hallinnassa ja palveluiden turvaamisessa.

Vahinkoriskit aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoutuminen tai vahingonkorvaus. Vahinkoriskeiltä pyritään suojautumaan oikein mitoitetuilla vakuutuksilla.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät henkilöriskeihin, joista voidaan mainita erityisesti työturvallisuuteen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannossa asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät riskit. Asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyviä vaaratilanteita raportoidaan ja seurataan, ja niiden perusteella tehdään parannuksia ja kehittämistoimia mm. palveluyksiköiden lääkinnällisten laitteiden käytön turvallisuuteen ja lääkehoidon turvalliseen toteuttamiseen.

Hyvinvointialueen tiettyjen ammattiryhmien työntekijöihin kohdistuu päivittäin riski työturvallisuuden vaarantumisesta, joka johtuu työn luonteesta. Näitä riskejä pyritään vähentämään oikea-aikaisella koulutuksella niin esihenkilöille kuin henkilöstöllekin, varautumisella sekä kattavilla vakuutuksilla.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäinen valvonta koostuu COSO-mallin (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) mukaan viidestä toisiinsa sidoksissa olevasta osatekijästä, jotka ovat ohjausympäristö, riskien arviointi, valvontatoimenpiteet, tieto ja tiedonvälitys sekä seurantatoimenpiteet.

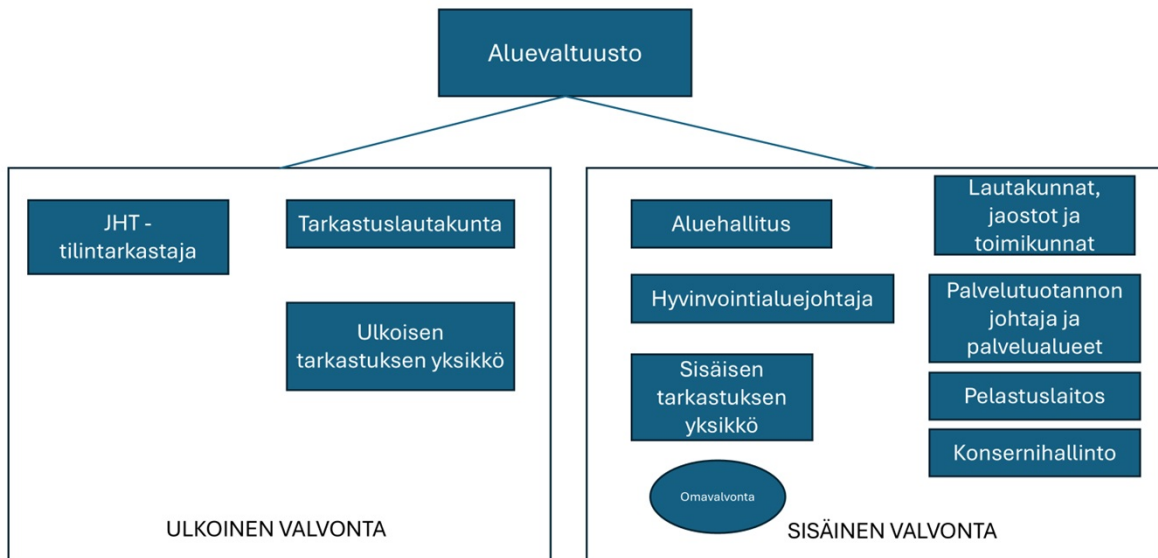
Sisäisen valvonnan ohjausympäristöllä tarkoitetaan menettelyjä, prosesseja ja rakenteita, jotka muodostavat hyvinvointialueen sisäisen valvonnan perustan. Ohjausympäristö-termi käsittää esimerkiksi hallinnon oikeusperiaatteet, hyvinvointialueen eettiset arvot, vastuullisuuden periaatteet ja johdon valvontavelvollisuuden.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisesti sisäiseen valvontaan kuuluvat sisäinen tarkastus, riskienhallinta, vaatimustenmukaisuus mukaan lukien sopimusvalvonta ja varautumisen vaatimukset, hyvä hallintotapa sekä omavalvonta.

Aluehallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omavalvontaohjelman ja varautumisen että hyvän hallinnon ja lainmukaisuuden valvonnan järjestämisestä ja niiden toimeenpanon ja tuloksellisuuden valvonnasta. Aluehallitus hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat toimintaperiaatteet ja säännöt sekä antaa aluevaltuustolle vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä selonteon esimerkiksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hyvinvointialuejohtaja vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteensovittamisesta sekä vastaa sisäisen valvonnan järjestämisen ohjeistamisesta ja käytännön toteutuksesta. Hyvinvointialueen viranhaltijat ja esihenkilöt vastaavat sisäisestä valvonnasta omilla palvelualueillaan ja raportoivat asiassa omalle esihenkilölleen. Johdolla on selonottovelvollisuus alaisestaan toiminnasta ja havaittuihin epäkohtiin tai poikkeamiin tulee puuttua tarkoituksenmukaisella tavalla. Toimintaympäristön muuttuessa johdolta sekä esihenkilöiltä odotetaan vastuunkantoa toiminnan jatkuvasta kehittämisestä. Henkilöstön tehtävänä on noudattaa lakeja ja hyvinvointialueen sääntöjä ja ohjeita sekä raportoida mahdollisista poikkeamista omalle esihenkilölleen tai käyttäen hyvinvointialueen muita kanavia. Tarkemmista sisäisen valvonnan tehtävistä määrätään hyvinvointialuejohtajan toimintaohjeissa.

Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa ja on osa konsernihallintoa. Sisäisen tarkastuksen roolia ja toimintaa avataan tarkemmin kohdassa "sisäisen tarkastuksen järjestäminen".

Riskienhallinnan järjestäminen

Aluevaltuusto on päättänyt hallintosäännön mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista vuonna 2022. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on luoda puitteet hyvinvointialuekonsernin hyvälle hallinto- ja johtamistavalle sekä yhdenmukaistaa sen ohjaus- ja johtamisjärjestelmää. Aluehallitus on hyväksynyt riskienhallintapolitiikan vuonna 2023, joka kuvaa riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, ohjausmallin sekä vastuut ja arvioinnin sekä kehittämisen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen riskienhallinnan tavoitetilaksi on asetettu, että riskienhallinta toteutuu kokonaisvaltaisesti määritellyn prosessin mukaisesti kaikilla organisaation tasoilla ja kaikessa toiminnassa.

Länsi-Uudenmaan riskienhallintasuunnitelmassa kuvataan riskiä epävarmuustekijäksi, joka voi olla joko negatiivinen (uhka) tai positiivinen (mahdollisuus). Riskien arviointi on dynaaminen ja jatkuva prosessi, jossa tunnistetaan ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavia toimintaympäristön muutoksia ja riskejä. Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat

riskit arvioidaan suhteessa määriteltyyn riskinsietokykyyn. Riskien arviointi luo perustan sille, miten riskit hallitaan.

Valvontatoimenpiteet

Valvontatoimenpiteet ovat määräyksissä, ohjeissa ja politiikoissa määriteltyjä toimia, joilla varmistetaan, että johdon määräykset tavoitteiden saavuttamista uhkaavien riskien hallitsemiseksi toteutetaan. Valvontatoimenpiteiden ja niihin liittyvien vastuumäärittelyiden tulee kattaa palvelualueen toiminta, tehtävät ja talous. Valvontatoimenpiteitä toteutetaan tavoite- ja riskiperustaisesti hyvinvointialueen kaikilla tasoilla, toimintaprosessien eri vaiheissa ja järjestelmäympäristöissä. Lisäksi sopimusperusteista valvontaa kehitetään. Valvontatoimenpiteillä pyritään edellä kuvatun lisäksi varmistamaan, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella toimitaan lainsäädännön ja hyvinvointialueen arvojen ja toimintatapojen mukaisesti kaikilla organisaation tasoilla.

Tieto ja tiedonvälitys

Organisaatiossa toimivilla tulee olla tarvittava olennainen tieto käytettävissään, jotta he kykenevät hoitamaan työtehtävänsä ja oman roolinsa osana sisäistä valvontajärjestelmää. Päätöksenteon ja organisaation toiminnan kannalta informaation tulee olla ajantasaista ja relevanttia. Informaation tulee olla raportoitu oikeassa muodossa ja ajoissa. Tietojärjestelmät tuottavat raportteja, joiden sisältämän tiedon avulla toimintaa ohjataan ja valvotaan.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on erityisesti kiinnitetty huomiota tuloksellisuuteen, tehokkuuteen, vaikuttavuuteen ja tavoitteiden saavuttamiseen. Hyvinvointialueen organisaatio tuottaa tietoa sisäisesti ja ulkoisesti Tahti-raportointina. Tahti on hyvinvointialueen käynnistysvaiheessa käyttöön otettu johtamismalli. Kuukausittaisessa raportissa analysoidaan edellisen kuukauden tilanne ja valitut tunnusluvut. Tahti-raportti on ollut käytössä toimielimillä, esimerkiksi aluehallituksella, sekä laajemmin henkilöstöllä intran kautta. Lisäksi se on julkaistu myös ulkoisesti Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen internetsivuilla.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on järjestänyt riippumattoman sisäisen tarkastuksen tukemaan johtoa valvontavelvollisuutensa täyttämisessä. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta sekä antaa arviointinsa perusteella suosituksia ja kehitysehdotuksia. Sisäinen tarkastus raportoi havainnoistaan tarkastuskohteiden lisäksi aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle sekä hyvinvointialueen johtoryhmälle.

Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa ja on osa konsernihallintoa. Sisäinen tarkastus on järjestetty hyvinvointialueen omana toimintana ja se on sijoitettu hallinnollisesti osaksi strategia ja johdon tuki - yksikköä. Vuoden 2025 alussa solmittuun hankintasopimukseen perustuen sisäisellä tarkastuksella on jatkossa mahdollista hankkia yksittäisiä tarkastuskokonaisuuksia palveluntuottajalta.

Sisäisen tarkastuksen työ on kohdistunut suunnitelman mukaisiin kokonaisuuksiin sekä erillisestä pyynnöstä toteutettuihin toimeksiantoihin. Vuoden 2024 tarkastuksissa painottui vahvasti ostopalveluiden arviointi, jota käytiin läpi kaikkien palvelualueiden osalta. Tarkastuksissa arvioitiin muun muassa sisäisen valvonnan käytäntöjä, hankintoja, sopimuksia, päätöksentekoa ja palvelunjärjestäjän omavalvontaa. Tarkastuksissa havaittiin joitakin kehittämiskohteita ja näihin annettiin suositukset. Sisäisen tarkastuksen antamiin suosituksiin on suhtauduttu myönteisesti.

Tarkastuskohteet ovat muodostaneet havaintoihin ja suosituksiin perustuvat toimenpidesuunnitelmat. Tarkastuskohteiden laatimat toimenpidesuunnitelmat ovat olleet asianmukaisia. Sisäinen tarkastus seuraa säännöllisesti toimenpiteiden edistymistä ja seuranta jatkuu, kunnes riskit on riittävällä tavalla hallittu. Toteutetun seurannan perusteella kehittämistoimenpiteitä on edistetty tarkastuskohteiden toimesta hyvin, suurin osa kehittämistoimenpiteistä on tehty kokonaan ja kaikkien toimenpiteiden osalta työ on aloitettu. Havaittuihin kehittämiskohteisiin on tarkastuskohteiden toimesta lähdetty tekemään muutoksia osittain jo tarkastusten aikana ja viimeistään tarkastusten valmistuttua.

Huomiot ja seuranta

Sisäisen valvonnan itsearviointikysely tilivelvollisille

Aluehallituksen vastuulla olevan tilinpäätöksen sisäisen valvonnan selonteko perustuu kaikille tilivelvollisiksi määritellyille viranhaltijoille (n=32) lähetettyyn sisäisen valvonnan itsearviointikyselyyn. Loppuvuonna 2024 perustettiin sisäisen valvonnan koordinaatioryhmä valmistelemaan itsearviointikyselyä sekä kehittämään sisäisen valvonnan kokonaisuutta. Sisäisen valvonnan itsearviointikysely toteutettiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ensimmäistä kertaa ja kyselyn runkona toimi kansainvälisesti tunnustettu sisäisen valvonnan COSO-viitekehys. Itsearviointikysely muokattiin sisäisen valvonnan koordinaatioryhmän yhteistyönä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kontekstiin sopivaksi. Itsearviointikyselyn tarkoituksena on varmistaa sisäisen valvonnan toteutumisen taso Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ja kyvykkyys sisäisestä valvonnasta vastaavien tilivelvollisten näkökulmasta myös tulevana vuosina.

Tilivelvollisille kohdennetun itsearviointikyselyn vastausprosentti oli 78% (25/32). Kyselyssä pyydettiin sekä numeerisia arvioita että avoimia kommentteja sisäisen valvonnan tilaan liittyen. Vastausten perusteella sisäisen valvonnan tila arvioitiin toteutuvan pääosin asianmukaisesti läpi koko kyselyn.

Sisäisen valvonnan itsearviointikyselyn tulosten perusteella, ohjausympäristöä käsittelevien kysymysten osalta keskiarvot olivat kauttaaltaan korkealla tasolla. Erityisen positiivisesti oli arvioitu kysymys, joka käsitteli organisaatiota ja johtamisrakennetta sekä niiden vaikuttavuutta tuloksekkaaseen toimintaan. Lisäksi vastausten perusteella Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella poikkeamiin hyvässä hallintotavassa reagoidaan johdonmukaisesti ja ripeästi. Ohjausympäristöä käsittelevien eri kysymysten vastausten ristiriitaa kuitenkin kuvastaa se, että eniten vastaukset hajosivat kysymyksessä, joka käsitteli organisaation ohjeiden, määräysten ja päätösten ajantasaisuutta ja tuntemusta henkilöstön osalta.

Itsearviointikyselyn riskien arviointia käsittelevien kysymysten vastausten numeerinen keskiarvo oli lähtökohtaisesti hyvällä tasolla. Vastauksista voidaan todeta, että sitoutuminen riskien arviointiin on korkealla tasolla sekä riskien

arvioinnista esiin nousevat, toimintaa uhkaavat, riskit huomioidaan asianmukaisesti esimerkiksi talousarvioprosessissa. Erityisen korkeat keskiarvot saatiin vastauksista, jotka käsittelivät tavoitteiden selkeää määrittelyä ja sitä kautta tavoitteisiin liittyvien riskien tunnistamista ja arviointia. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tilivelvolliset siis näkevät, että strategiasta johdetut tavoitteet ovat selkeästi määriteltäviä, jotta niihin liittyvät riskit ovat tunnistettavissa, arvioitavissa ja hallittavissa. Itsearviointin perusteella Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen organisaatiolla on myös korkealla tasolla kyky arvioida ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön muutoksia, jotka voivat vaikuttaa sisäisen valvonnan toteutumiseen.

Huomiona voidaan todeta, että itsearviointikyselyn väärinkäytösriskien arviointia koskevassa kysymyksessä keskiarvo ei yltänyt hyvälle tasolle. Erityisesti väärinkäytöksiä ja korruptiota koskevaan riskiarviointiohjeistukseen tulee kiinnittää jatkossa huomiota. Vaikka riskienhallintatoimenpiteitä ja riskienhallinnan raportointia koskevien kysymysten keskiarvotulokset olivat korkeita, niissä oli kuitenkin eniten hajontaa tarkasteltaessa riskien arviointia käsittelevien kysymysten tuloksia. Jatkossa tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että jokaisessa organisaation osassa on merkittävimmille riskeille tehty riskienhallintatoimenpiteet ja ne on raportoitu asianmukaisesti.

Itsearviointin valvontatoimenpiteitä koskevien kysymysten keskiarvotulokset olivat erittäin korkeita. Lähes yksimielisesti oli arvioitu kysymys, joka koski talouden eri prosesseihin sisällytettyjä valvontatoimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta tuloksellisen toiminnan ylläpidossa. Tilivelvolliset ovat lisäksi arvioineet positiivisesti sen, että valvontatoimenpiteet tukevat ja varmistavat hyvän hallinnon toteutumisen. Valvontatoimenpiteitä koskien vastausten hajontaa oli eniten kysymyksissä, jotka käsittelivät mm. toimintaprosessien kuvaamista ja dokumentointia sekä vaarallisten työyhdistelmien tunnistamista. Erityisesti vaarallisten työyhdistelmien tunnistamiseen tulisi jatkossa keskittyä tarkasti. Näin pystytään ehkäisemään esimerkiksi väärinkäytösriskien realisoitumista.

Sisäisen valvonnan itsearviointikyselyn tietoa ja viestintää koskevien kysymysten vastauksista voidaan todeta, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella tuotetaan

ja käytetään pääsääntöisesti olennaista ja laadukasta tietoa ohjaus- ja johtamisjärjestelmän tueksi. Lisäksi niin sisäinen kuin ulkoinenkin viestintä koetaan pääsääntöisesti riittävän laadukkaaksi, jotta se tukee riittävällä tasolla sisäisen valvonnan toimivuutta. Huomattavaa kuitenkin on, että tilivelvolliset arvioivat kysymyksen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin luoduista nopeista ja selkeistä tiedonkulkukanavista ristiriitaisesti. Noin kolmasosa vastaajista arvioi, että asia ei toteudu osittain tai ei ollenkaan. Vastausten perusteella nopeiden ja selkeiden tiedonkulkukanavien kehittämisen tulee jatkua seuraavan tilikauden aikana.

Sisäisen valvonnan itsearviointikyselyn seurantatoimenpiteitä koskeviin kysymyksiin vastattiin edellisten osioiden tapaan lähtökohtaisesti positiivisesti. Yli 90 % tilivelvollisista arvioi, että kokonaisarvio heidän johtamansa toiminnon sisäisen valvonnan tasosta ja valvontatoimenpiteistä oli hyvällä tasolla.

Sisäisen valvonnan ajantasaisuudessa ja puutteiden viestimisessä koki epäselvyyttä noin 40 % vastaajista. Jatkossa tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että erilaisten arvioiden tulokset tuottavat myös konkreettisia kehittämistoimia ja niistä viestitään asianmukaisesti.

Muut huomiot

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella hyväksyttiin joulukuussa 2024 hyvä hallintotapa ja eettiset periaatteet -ohjeistus. Sen jalkauttaminen alkoi alkuvuodesta 2025 ja tavoitteena on saavuttaa koko organisaation kattava ymmärrys hyvinvointialueemme hyvästä hallintotavasta ja eettisistä periaatteista sekä niiden toteuttamisesta arjen työssä. Hyvä hallintotapa -ohjeistus pitää sisällään ns. sääntö- ja ohjekokoelman, joka luo perustaa hyvälle hallinnolle. Sääntö- ja ohjekokoelmaa päivitetään aktiivisesti ja esimerkiksi ohje lahjojen ja etuuksien vastaanottamisesta valmistui loppuvuonna 2024. Ohje on tavoitteena hyväksyä alkuvuonna 2025.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen työntekijöitä on ohjeistettu suorittamaan vuosittain tietosuojakoulutus. Koulutuksen avulla työntekijät pystyvät tunnistamaan tietosuojaan tai tietoturvaan kuuluvat merkittävimmät riskit sekä ennaltaehkäisemään niitä. Tietojen suojaaminen hyvinvointialueen toiminnassa on

korostetumpaa kuin yleensä julkisyhteisössä. Tietosuojakoulutuksen suorittamista valvovat esihenkilöt.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategiassa on asetettu tavoitteeksi hankintoja tehdessä taloudellisen vastuullisuuden edistäminen osana harmaan talouden torjuntatoimia. Tarjoajille asetetaan hankintakohtaisesti ehtoja ja vaatimuksia, jotka toteuttavat harmaan talouden torjuntaa. Harmaan talouden torjunnasta ja hankinnoissa noudatettavista eettisistä sekä kestävän kehityksen periaatteista on todettu aiemmin kohdassa 1.1.7.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on käytössä sisäinen ilmoittajansuojelukanava väärinkäytösten ilmoittamista varten. Kanavalla varmistetaan, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa, voi halutessaan ilmoittaa turvallisesti ja anonyymisti epäkohdasta. Ilmoittajansuojelulaissa on määritelty asiat, joista kanavaan voi tehdä ilmoituksen, ja joiden ilmoittaja on lain turvaaman ilmoittajansuojelun piirissä. Ilmoituksen voi tehdä väärinkäytösepäilyistä, jotka liittyvät esimerkiksi julkisiin hankintoihin, lahjusrikoksiin, petoksiin, taloudellisiin väärinkäytöksiin, yksityisyyden ja henkilötietojen suojaan sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuteen.

Osana hyvinvointialueen riskienhallintaa vuoden 2024 aikana valmisteltiin järjestelmähankintaa, jonka tarkoituksena on yhtenäistää organisaation laadunhallinnan ja riskienhallinnan raportointia ja käsittelyä. Ensisijaisena tavoitteena on ollut tarjota alusta riskienhallinnan toteuttamiseen ja analysointiin sekä systemaattiseen seurantaan. Järjestelmä hankittiin ja määriteltiin syksyn 2024 aikana vastaamaan organisaation tarpeisiin ja olemassa oleviin prosesseihin ja otettiin käyttöön tammikuussa 2025.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen omavalvontaohjelma vuosille 2024–2026 hyväksyttiin huhtikuussa 2024. Ohjelmassa määritellään omavalvonnan toteutus ja sen painopisteet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadun ja asiakasturvallisuuden hallintaa ohjaavat omavalvontasuunnitelmat sekä lääkehoitosuunnitelmat laadittiin vuonna 2024

palveluyksiköissä ja palvelupisteissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen omavalvontaohjelman painopisteiden mukaista seurantaraportointia on toteutettu säännöllisesti ja raportointi on julkaistu hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Tilivuoden keskeisiä riitatapauksia, oikeudellisia vaateita ja vastuuta sekä oikeuskanslerin ja apulaisoikeusasiamiehen kannanottoja

Tilikauden aikana hyvinvointialueella ei ollut vireillä keskeisiä riitatapauksia, oikeudellisia vaateita tai muita vastuuta. Hyvinvointialueella viedään systemaattisesti esiin nousseet henkilökunnan väärinkäytösepäilyt esitutkintaviranomaiselle tutkintaan.

Ylimpien laillisuusvalvojien osalta vuoden 2024 aikana apulaisoikeuskansleri on tutkinut HUS-yhtymän ja hyvinvointialueiden opaskoirapalveluiden hankintaa, käyttöä ja valvontaa, eikä löytänyt moitittavaa. Sen sijaan eduskunnan oikeusasiamies antoi huomautuksen hyvinvointialueelle viiveestä asiakkaan turvarannekkeen hälytykseen reagoinnissa ja totesi, että riskienhallinta palveluntuottajalla ja hyvinvointialueella palvelun hankinnan suhteen on ollut puutteellista.

Aluehallituksen kokonaisarvio ja keskeiset kehittämistarpeet

Aluehallitus toteaa sisäisen valvonnan selonteon ja sisäisen tarkastuksen arviointien perusteella, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelualueet ja vastuualueet huolehtivat sisäisestä valvonnasta siten, että toiminnan tuloksellisuus, lainmukaisuus, varojen ja omaisuuden turvaaminen sekä johtamisen edellyttämän informaation riittävyys on riittävällä tasolla turvattu. Hyvinvointialue on ryhtynyt toimiin aikaisemmin havaittujen puutteiden korjaamiseksi esimerkiksi hyväksymällä hyvän hallintotavan ohjeen, perustamalla sisäisen valvonnan koordinaatioryhmän kehittämään sisäisen valvonnan kokonaisuutta, vastuuttamalla sopimushallinnan kehittämisen sekä kehittämällä talouden seuranta ja raportointia esimerkiksi Tahti-raportoinnilla. Lisäksi riskienhallinnan systematisoiminen ja selkeyttäminen on aloitettu.

Sisäisen valvonnan kehittämistä on kuitenkin syytä jatkaa kaikilla hyvinvointialueen organisaation tasoilla. Tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi arvioidaan:

1. Merkittävimpien riskien riskienhallintatoimenpiteet on tehty ja vastuutettu organisaation eri tasoilla
2. Viestinnän kehittäminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa siten, että roolit ja vastuut ovat eri organisaation tasoilla selvät
3. Sisäisen valvonnan arvioinnin konkreettiset kehittämistoimet ja niiden viestintä.

1.3 Kokonaistalouden tarkastelu

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Tuloslaskelma, 1000 €	2024	2023
Toimintatuotot	193 976	181 345
Valmistus omaan käyttöön	46	
Toimintakulut	-1 967 361	-1 951 216
Toimintakate	-1 773 340	-1 769 872
Valtionrahoitus	1 769 328	1 667 668
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 202	221
Muut rahoitustuotot	215	35
Korkokulut	-80	-109
Muut rahoituskulut	-186	-139
Vuosikate	-1 861	-102 197
Poistot ja arvonalentumiset	-3 615	-4 827
Satunnaiset kulut	0	-15 000
Tilikauden tulos	-5 476	-122 024
Tilikauden alijäämä	-5 476	-122 024
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-9,9 %	-9 %
Vuosikate/Poistot, %	-51,5 %	-2117 %
Vuosikate, euroa/asukas	-3,71	-206,41
Hyvinvointialueen asukasmäärä*	502 199	495 107
* tilastokeskuksen ennakkotieto		

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi valtionrahoituksella.

Hyvinvointialueen toimintatuotot olivat yhteensä 194,0 (2023: 181,3) milj. euroa ja toimintakulut yhteensä 1 967,4 (2023: 1 951,2) milj. euroa. Hyvinvointialueen toimintakate oli näin -1 773,3 (2023: -1 769,9) milj. euroa alijäämäinen.

Toimintakate heikkeni -3,5 miljoonaa euroa eli 0,2 %. Toimintatuottoja kertyi 12,6 milj. euroa eli 7,0 % enemmän kuin vuonna 2023. Vastaavasti toimintakuluja

kertyi 16,1 milj. euroa eli 0,8 % enemmän kuin talousarviossa. Hyvinvointialue onnistui sopeuttamaan talouttaan merkittävästi vuodesta 2023. Sopeutustoimia on kuvattu tarkemmin kohdassa 1.5.2.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä investointien kattamiseen.

Hyvinvointialueen valtion rahoitus tilikaudella 2024 oli yhteensä 1 769,3 (2023: 1 667,7) milj. euroa eli 101,7 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Rahoituksen 6,1 %:n noususta kustannusindeksikorotuksen osuus oli 2,5 %-yksikköä, asukasmäärän ja palvelutarpeen kasvun 3,3 %-yksikköä ja muiden tekijöiden 0,3 %-yksikköä.

Rahoitustuotot ja -kulut olivat 2,2 (2023: 0,0) milj. euroa. Kassaylijäämien sijoittaminen tuotti korkotuottoja edellisvuotta enemmän.

Vuosikate oli -1,9 (2023: -102,2) milj. euroa.

Poistot ja arvonalentumiset olivat 3,6 (2023: 4,8) milj. euroa ja satunnaiset kulut 0 (2023: 15,0) milj. euroa. Vuonna 2023 satunnaisiin kuluihin kirjattiin Apotti-järjestelmän tulevien vuosien irtautumiskorvauksiin varautumista 15,0 milj. euroa.

Tulos ja alijäämä

Tilikauden tulokseksi muodostui -5,5 (2023: -122,0) milj. euroa. Tilikauden alijäämä on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää omaa pääomaa.

Tilikauden tulos oli -5 476 159,14 euroa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon hyvinvointialueen varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta on yli- tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirta osoittaa, miten alijäämäinen nettorahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Rahoituslaskelma

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-1 861	-100 845
Satunnaiset erät, netto	0,00	-15 000
Tulorahoituksen korjauserät	8 527	39 264
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-11 332	-6 568
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	49	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 616	-83 148
Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-69	-69
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 982	48 030
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 858	-110 352
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-9 193	-62 391
 Rahavarojen muutos	 -13 810	 -145 539
 Rahavarat 31.12.	 1 118	 14 928
Siirtyneet rahavarat	0	2 135
Rahavarat 01.01.	14 928	158 331
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-87 765	-83 148
Investointien tulorahoitus, %	16 %	1535 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,50	20,10
Kassan riittävyys, pv	0,2	3
Asukasmäärä*	502 199	495 107
* tilastokeskuksen ennakkotieto		

Hyvinvointialueen toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2024 oli -4,6 (2023: -83,1) milj. euroa. Rahoituksen rahavirta oli yhteensä -9,2 (2023: -62,4) milj. euroa. Hyvinvointialue käytti kassavarojaan 13,8 milj. euroa vuonna 2024

1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase, 1000 €

VASTAAVAA	2024	2023	VASTATTAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	158 351	150 648	OMA PÄÄOMA	-34 409	-28 932
Aineettomat hyödykkeet	6 390	912	Peruspääoma	91 740	91 740
Aineettomat oikeudet	0	649	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-120 672	0
Muut pitkävaikutteiset menot	338	0	Tilikauden alijäämä	-5 476	-120 672
Ennakkomaksut	6 052	263			
			PAKOLLISET VARAUKSET	47 826	39 264
Aineelliset hyödykkeet	19 218	16 979	Muut pakolliset varaukset	47 826	39 264
Maa- ja vesialueet	247	247			
Rakennukset	4 734	3 753	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	549	566
Kiinteät rakenteet ja laitteet	285	300	Lahjoitusrahastojen pääomat	241	286
Koneet ja kalusto	12 522	12 416	Muut toimeksiantojen pääomat	308	280
Muut aineelliset hyödykkeet	31	31			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 398	232	VIERAS PÄÄOMA	221 384	275 794
	1 398	232	Pitkäaikainen vieras pääoma	1 117	1 054
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	985	1 054
Sijoitukset	132 743	132 757	Muut velat	132	
Osakkeet ja osuudet	132 701	132 715			
Muut saamiset	42	42	Lyhytaikainen vieras pääoma	220 267	274 740
			Joukkovelkakirjalainat	15 000	48 000
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	22	22	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 087	69
Muut toimeksiantojen varat	22	22	Saadut ennakot	103	168
			Ostovelat	65 882	93 339
VAIHTUVAT VASTAAVAT	76 978	136 022	Muut velat	11 860	11 281
Vaihto-omaisuus	4 669	5 057	Siirtovelat	105 334	121 883
Aineet ja tarvikkeet	4 669	5 057			
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	235 351	286 692
Saamiset	71 191	116 037			
Lyhytaikaiset saamiset	71 191	116 037	Taseen tunnusluvut		
Myyntisaamiset	18 298	17 910	Omavaraisuusaste, %	-15 %	-10 %
Lainasaamiset	261	120	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	11,3 %	14,9 %
Muut saamiset	20 987	30 994	Kertynyt alijäämä, 1000 €	-126 148	-120 672
Siirtosaamiset	31 644	67 013	Kertynyt alijäämä €/asukas	-251,19	-246,46
			Lainakanta 31.12., 1000 €	38 072	49 123
Rahat ja pankkisaamiset	1 118	14 928	Lainat euroa/asukas	75,81	99,22
			Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	325 475	404 235
VASTAAVAA YHTEENSÄ	235 351	286 692	Lainat ja vuokravastuut €/asukas	648	816
			Asukasmäärä*	502 199	495 107
			* tilastokeskuksen ennakkotieto		

1.3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	193 976	Toimintakulut	1 967 361
Valtion rahoitus	1 769 328	- valmistus omaan käyttöön	-46
Korkotuotot	2 202	Korkokulut	80
Muut rahoitustuotot	215	Muut rahoituskulut	186
Tulorahoituksen korjauserät		Satunnaiset kulut	
- pysyvien vastaavien luovutusvoitot	-35	Tulorahoituksen korjauserät	
		Pakollisten varausten muutos	-8 562
		- Pakollisten varausten lisäys	-8 562
Investoinnit		Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	49	Investointimenot	11 332
		Rahoitustoiminta	
		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	69
		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	10 982
Kokonaistulot yhteensä	1 965 735	Kokonaismenot yhteensä	1 981 402

1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Merkittävimmät haasteet hyvinvointialueiden toiminnassa liittyvät talouden tasapainoon. Hyvinvointialueiden rahoitus on ollut vuosina 2023 ja 2024 siirtyneitä tuotannon reaaliskustannuksia matalampi, minkä seurauksena hyvinvointialueet tekivät yhteensä 1,4 mrd:n euron alijäämän vuonna 2023 ja alustavien tilinpäätösennusteiden mukaan tulevat tekemään yhteensä noin 1,2 mrd:n euron alijäämän vuonna 2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alijäämä vuonna 2023 oli 122,0 milj. euroa. Vuonna 2024 toimintaa sopeutettiin onnistuneesti ja tilikauden tulos parani 117

milj. eurolla vuodesta 2023. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alijäämä vuonna 2024 oli 5,5 milj. euroa. Hyvinvointialueen kertynyt alijäämä on 126,1 milj. euroa vuosilta 2023-2024, jos huomioidaan vuodelle 2023 tehty 1,3 milj. euron tasekorjaus tilikauden alijäämään.

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan hyvinvointialueiden on katettava taseeseen muodostuneet alijäämät enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tämän perusteella tilikausilta 2023 ja 2024 syntyneet alijäämät tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Aluevaltuuston 10.12.2024 hyväksymä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma on laadittu niin, että vuosina 2023-2024 syntynyt alijäämä saadaan katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Talousarviossa 2025 tilikauden tulos on 76,1 milj. euroa ja taloussuunnitelmassa 2026 tulos on 105,5 milj. euroa.

Hyvinvointialue lähti tasapainottamaan talouttaan etupainotteisesti ja talous saatiin lähes tasapainoon jo vuoden 2024 aikana. Toiminnan sopeuttaminen valtion rahoituksen tasoon etupainotteisesti helpottaa tulevien vuosien sopeutuspainetta, mutta alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä edellyttää edelleen toiminnan tehostamista. Toisaalta hyvinvointialueella on mahdollista myös kehittää toimintaa ja tehdä strategisia panostuksia tulevina vuosina.

Vuosina 2025-2026 valtion rahoituksen tasoa nostaa rahoituksen jälkikäteistarkastus. Vuosina 2023-2024 kertyneet hyvinvointialueiden alijäämät lisätään valtion rahoitukseen ns. jälkikäteistarkastuksina vuosina 2025-2026. Vuonna 2025 jälkikäteistarkastuksen määrä on yhteensä 1,4 mrd:a euroa ja vuonna 2026 noin 1,2 mrd:a euroa.

Hyvinvointialueiden talousarvioiden 2025 ja taloussuunnitelmien 2025-2027 mukaan hyvinvointialueiden talous kokonaisuutena kääntyy ylijäämäiseksi vuosina 2025 ja 2026. Tämä tarkoittaisi sitä, että vuodesta 2027 alkaen hyvinvointialueille ei kohdistuisi enää jälkikäteistarkastuksen kautta lisärahoitusta, ja jos

hyvinvointialueiden talous kääntyy ylijäämäiseksi, jälkikäteistarkastus tulee vähentämään hyvinvointialueiden kokonaisrahoitusta vuosina 2027-2028.

Länsi-Uusimaan hyvinvointialueen osalta valtion rahoitus pienenesi noin 5 % vuodesta 2026 vuoteen 2027 jälkikäteistarkistuksen muutoksen seurauksena. Käytännössä siis pidemmällä tähtäimellä talouden tasapaino vaatii sitä, että toiminnan menot pystytään kattamaan valtion rahoituksen perusrahoitusosuudella. Lisäksi tulevia vuosia varten pitäisi kerätä taseeseen ylijäämäpuskuria, jolla voidaan tasapainottaa yksittäisten vuosien valtion rahoituksen ja tilikauden tuloksien vaihteluita sekä näin välttämään yksittäisten vuosien äkillisiä toiminnan sopeutustoimia.

1.4 Konsernin toiminta ja talous

1.4.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Hyvinvointialueen konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyhteisöt, joita ovat Uudenmaan Vammaispalvelut Oy ja Uudenmaan työterveys Oy sekä HUS-yhtymä. Osakkuusyhteisöjä ovat yhteisöt, joissa hyvinvointialueella on vähintään 20 prosentin ja enintään 50 prosentin omistus.

Sosiaalitalo Oy, josta hyvinvointialue omisti 45,7 %, on purettu tilikauden 2024 aikana (aluehallitus 11.9.2023 § 133).

Hyvinvointialueella on lisäksi omistuksia 12 muussa yhtiössä mutta näitä yhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen hyvinvointialueen omistuksen vähäisyydestä johtuen.

Pienosakkuudet	Y-tunnus	Omistusosuus
Numera Palvelut Oy	2360731-5	0,04 %
Maakuntien tilakeskus Oy	2809806-2	0,52 %
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy	3172148-4	1,93 %
DigiFinland Oy	2859355-7	2,89 %
Oy Apotti AB	2699989-5	3,48 %
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	0800415-3	6,58 %
2M-IT Oy	2859795-3	0,03 %
Kuntien Tiera Oy	2362180-3	0,00 %
Espoo Catering	2716134-9	0,10 %
Istekki Oy	2292633-0	0,05 %
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy	3324881-1	4,17 %
Karjaan Puhelin Oy	0202975-5	0,04 %
Osakkuusyhteisöt		
Uudenmaan Vammaispalvelut Oy	1765939-7	33,63 %
Uudenmaan Työterveys Oy	2791263-2	30,91 %
Kuntayhtymät		
HUS-yhtymä	1567535-0	31,30 %

Taulukko: Hyvinvointialueen konserniomistukset

1.4.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Hyvinvointialueen konserniohjauksen järjestäminen perustuu hyvinvointialueen hallintosääntöön. Hallintosäännön 41 §:n mukaan aluehallituksen tehtävänä on vastata hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen muiden tuottajien ohjauksesta ja valvonnasta (esim. HUS-yhtymä). Lisäksi aluehallituksen tehtävänä on vastata hyvinvointialuekonsernin konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä sekä konserniohjauksen periaatteiden ja konserniyhteisöille asetettavien tavoitteiden valmistelusta.

Hallintosäännön 90 §:n mukaan hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on edustaa tai määrätä hyvinvointialueen edustajan yhteisöjen ja säätiöiden yhtiö- ja vuosikokouksiin ja vastaaviin sekä antaa toimiohjeet edustajille, siltä osin kuin toimivalta ei kuulu aluehallitukselle tai aluehallitus ei kokousaikataulusta johtuen

voi nimetä edustajaa. Lisäksi hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on nimetä hyvinvointialueen ehdokkaat yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimiin ja tilintarkastajiksi sekä antaa ohjeet hyvinvointialuetta yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille hyvinvointialueen kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, siltä osin kuin toimivalta ei kuulu aluehallitukselle tai aluehallitus ei kokousaikataulusta johtuen voi nimetä edustajaa.

Hyvinvointialuejohtaja vastaa myös hyvinvointialueen ennakkokannan antamisesta konserniohjeen edellyttämissä asioissa.

Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 10.12.2024 § 67 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen. Omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen tehtävänä on luoda puitteet hyvinvointialueen asettamien strategisten päämäärien toteuttamiselle ja hyvinvointialuekonsernin tulokselliselle johtamiselle.

Omistajaohjauksen periaatteet määrittelevät milloin hyvinvointialue järjestää toimintoja konsernimuotoisesti. Omistajaohjauksen periaatteisto ottaa kantaa myös siihen, miten omistajatavoitteet asetetaan ja miten niiden toteutumista seurataan. Periaatteissa on määritelty lisäksi, miten käytännössä hyvinvointialue tekee omistajaohjausta.

Konserniohje osaltaan määrittelee tavat konserniyhteisöjen ohjaukselle. Konserniohjeen toimintaperiaatteilla pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, hyvinvointialueen yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen. Konserniohjetta noudatetaan hyvinvointialueen määräysvallassa oleviin tytäryhtiöihin ja säätiöihin sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöihin ja hyvinvointiyhtiöihin.

Hyvinvointialueella ei ole tytäryhteisöjä, joille hyvinvointialue erikseen asettaisi tavoitteita omistajaohjauksen näkökulmasta. Kuitenkin hyvinvointialue on tilikauden aikana pyrkinyt aktiivisesti vaikuttamaan konserniyhteisöjen toimintaan mm. osakaskokousten ja yhtiökokousten kautta. Myös hallitustyöskentelyyn osallistuminen tietyissä yhtiöissä on tärkeä omistajaohjauksen muoto vaikkakin

hyvinvointialueen nimeämä edustaja toimii hallitustehtävässään ensisijaisesti yhtiön edustajana.

Konserni- ja omistajaohjauksen käytännön valmistelu toteutuu siten, että hyvinvointialue nimeää edustajat yhtiökokouksiin, osakaskokouksiin ja vastaaviin kokouksiin sekä antaa tarvittaessa ohjeistuksen edustajille. Erillinen ohjeistus annetaan erityisesti silloin kun yhtiökokouksessa tai muussa päättävässä elimessä päätetään merkittävistä, tavanomaisesta päätöksenteosta poikkeavista asioista, tai jos ennakkollisesti on tiedossa, että pohjaesityksistä tullaan tekemään poikkeavia esityksiä kokouksessa. Hyvinvointialuejohtaja on tilikauden aikana tehnyt hallintosäännön mukaisesti päätökset ehdokkaiden nimeämisestä sekä tarvittavista ohjeistuksista. Lisäksi aluehallitus on vahvistanut osaltansa usean yhtiön omistajastrategian, joissa hyvinvointialue on osakkaana.

Aluehallitus vastaa HUS-yhtymän yhtymäkokousedustajan nimeämisestä ja ohjeistamisesta. Aluehallitus on päättänyt tilikauden aikana edustajan nimeämisestä ja toimiohjeen antamisesta kunkin yhtymäkokouksen osalta erikseen.

1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hyvinvointialueen konsernirakenne on muodostunut hyvinvointialueuudistuksen liikkeenluovutuksen mukana siirtyneiden osakeomistusten sekä hyvinvointialueen itse päättämien osakkuuksien hankinnan perusteella. HUS-yhtymän jäsenyys perustuu järjestämislakiin.

Tilikauden aikana Sosiaalitalo Oy purettiin ja yhtiön toiminta loppui. Yhtiön toiminta oli vuosien aikana supistunut merkittävästi, jonka perusteella toiminnan jatkaminen osakeyhtiömuotoisena todettiin olevan kannattamatonta.

Tilikauden aikana valmisteltiin Espoo Catering Oy:n osakkeiden myymistä Espoon kaupungille. Aluehallitus on päättänyt 16.12.2024 § 218 osakkuudesta luopumisesta ja kauppa toteutui tammikuussa 2025. Espoo Catering Oy:n

osakkuus oli luonteeltaan väliaikainen ja sillä turvattiin hyvinvointialueuudistuksen siirtymävaiheessa aterihuollon toiminnot Espoon alueella.

Aluehallitus päätti 17.6.2024 § 97 luopua Oy Apotti Ab:n omistuksesta. Käytännössä varsinainen osakekauppa on toteutumassa vuoden 2025 kesäkuussa. Hyvinvointialue on kilpailuttanut ja valinnut uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän vuoden 2024 aikana ja irtautuminen Apotista voidaan toteuttaa suunnitellusti. Apotista irtaantumisen erokorvaukseen hyvinvointialue on varautunut jo vuoden 2023 tilinpäätöksessä eikä erokorvauksen realisoituminen vaikuta hyvinvointialueen tulokseen tulevana vuosina.

Tilikauden aikana hyvinvointialueella on käynnistetty inhouse-hankintojen tarkoituksenmukaisuutta osana tuotantomallien arviointia. Selvitystyötä on määrä jatkaa vuoden 2025 aikana, jonka perusteella tehdään päätökset mahdollisista tuotanto- ja hankimallien muutoksista. Tämä voi vaikuttaa nykyisiin yhtiöomistuksiin, mikäli palveluiden hankkiminen yhtiöiltä päättyisi.

1.4.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä ja konsernitilinpäätös

Konsernirakenteeseen voi tulla muutoksia, jos hankintalainsäädännön muutokset koskien in house- yhtiöiden asemaa toteutuvat ennakoidusti. Muutoinkin hyvinvointialue arvioi säännöllisesti konserniomistustensa tarkoituksenmukaisuutta, jonka perusteella konsernirakenteeseen voi tulla muutoksia.

Hyvinvointialueen nykyisiin konserniomistuksiin ei liity hyvinvointialueen toiminnan tai talouden kannalta oleellisia riskejä. Muutokset in house-yhtiöiden toimintamahdollisuuksiin voivat muuttaa hyvinvointialueen mahdollisuuksia hankkia palveluita nykyisiltä palveluntuottajilta. Hyvinvointialueen arvion mukaan korvaavia palveluita voidaan hankkia muilta palveluntuottajilta tai osittain tuottaa palvelut sisäisesti hyvinvointialueella.

1.4.5 Konsernivalvonnan järjestäminen

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia.

Hyvinvointialueen harjoittama konsernivalvonta nykyisessä konsernirakenteessa on suppeaa, sillä hyvinvointialueella ei ole varsinaisia tytäryhtiöitä, jotka kuuluisivat konsernivalvonnan piiriin. Edellisestä huolimatta hyvinvointialue seuraa aktiivisesti konserniyhteisöjen toimintaa erityisesti osakkuusyhteisöjen osalta.

Osakkuusyhteisöihin kohdistuva konsernivalvonta toteutuu erityisesti yhtiö- ja osakaskokouksiin valmistautumisen kautta. Hyvinvointialueen omistaja- ja konserniohjauksesta vastaava talouden vastuualue seuraa osakkuusyhteisöjen toiminnan ja talouden kehittymistä mm. tilinpäätösseurannalla ja hallitustyöskentelyn kautta sekä tarkastaa yhtiökokouksissa päätettävät asiat osana yhtiökokousedustajan ohjeistamista.

HUS-yhtymän osalta konsernivalvontaa toteutetaan HUS:n järjestämissopimuksen mukaisten yhteistyöelimien kautta, joista keskeisin on Johtoon yhteistyökokous JYK. Hyvinvointialueella HUS:n hallinnollisesta omistajaohjauksesta vastaa talouden vastuualue.

1.4.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA, 1000 €	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	951 325	899 814
Toimintakulut	-2 679 688	-2 662 662
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	301	-77
Toimintakate	-1 728 062	-1 762 925
Valtionrahoitus	1 769 328	1 667 668
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 753	1 871
Muut rahoitustuotot	426	215
Korkokulut	-6 135	-3 828
Muut rahoituskulut	-218	-218
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 176	-1 960
Vuosikate	39 090	-97 217
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-44 115	-42 990
Arvonalentumiset	0	-951
Poistot ja arvonalentumiset	-44 115	-43 942
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	0	-15 000
Satunnaiset erät	0	-15 000
Tilikauden tulos	-5 025	-156 159
Tilikauden verot	-66	-30
Laskennalliset verot	-101	-51
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-125	-140
Tilikauden alijäämä	-5 318	-156 380
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-36 %	-34 %
Vuosikate/Poistot, %	-89 %	221 %
Vuosikate, euroa/asukas	77,84	-196,4
Hyvinvointialueen asukasmäärä*	502 199	495 107
* tilastokeskuksen ennakkotieto		

Konsernin rahoituslaskelma, 1000 €

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	39 090	-64 602
Satunnaiset erät	0	-15 000
Tilikauden verot	-66	-30
Tulorahoituksen korjauserät	-3 486	6 562
Tulorahoituksen korjauserät	-1 711	-241
Pakolliset varaukset	-1 775	6 802
	35 538	-73 070
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-83 042	-82 366
Rahoitusosuudet investointimenoihin	185	165
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 979	1 128
	-79 878	-81 073
Toiminnan ja investointien rahavirta	-44 339	-154 143
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 558	49 996
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 976	-11 989
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 982	48 030
	28 600	86 036
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-17	519
Vaihto-omaisuuden muutos	851	322
Saamisten muutos	48 757	-71 502
Korottomien velkojen muutos	-53 376	-4 059
	-3 785	-74 720
Rahoituksen rahavirta	24 815	11 316
Rahavarojen muutos	-19 524	-142 827
Rahavarat 31.12.	39 130	58 654
Rahavarat 1.1.	58 654	201 481
Rahavarojen muutos	-19 524	-142 827
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-198 482	-154 143
Investointien tulorahoitus, %	-47 %	79 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,99	-1,49
Kassan riittävyys, pv	5	8

Konsernitase, 1000 €

VASTAAVAA

31.12.2024 31.12.2023

PYSYVÄT VASTAAVAT	574 102	536 629
Aineettomat hyödykkeet	25 423	22 172
Aineettomat oikeudet	9 959	12 099
Muut pitkävaikutteiset menot	9 412	9 809
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	6 052	263
Aineelliset hyödykkeet	511 603	479 514
Maa- ja vesialueet	4 720	4 950
Rakennukset	325 664	323 541
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 939	10 139
Koneet ja kalusto	51 799	57 655
Muut aineelliset hyödykkeet	1 559	1 596
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	117 923	81 633
Sijoitukset	37 076	34 943
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	25 911	24 113
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	11 096	10 761
Muut saamiset	69	69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 071	2 586
Lahjoitusrahastojen varat	3 049	2 564
Muut toimeksiantojen varat	22	22
VAIHTUVAT VASTAAVAT	175 086	244 218
Vaihto-omaisuus	16 876	17 727
Aineet ja tarvikkeet	16 876	17 727
Saamiset	119 080	167 837
Pitkäaikaiset saamiset	2	
Muut saamiset	2	
Lyhytaikaiset saamiset	119 078	167 837
Myyntisaamiset	46 678	49 392
Lainasaamiset	261	120
Muut saamiset	30 348	40 556
Siirtosaamiset	41 792	77 769
Rahat ja pankkisaamiset	39 130	58 654
VASTAAVAA	752 258	783 433

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA	-34 442	-29 124
Peruspääoma	91 740	91 740
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-120 864	2 900
Tilikauden yli-/alijäämä	-5 318	-123 764
VÄHEMMISTÖOSUUDET	366	240
PAKOLLISET VARAUKSET	18 461	20 236
Eläkevaraukset	161	161
Muut pakolliset varaukset	18 301	20 076
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 598	3 130
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 290	2 851
Muut toimeksiantojen pääomat	308	280
VIERAS PÄÄOMA	764 275	788 950
Pitkäaikainen vieras pääoma	349 130	311 030
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	347 440	309 573
Saadut ennakot	0	0
Muut velat	1 023	891
Laskennalliset verovelat	666	565
Lyhytaikainen vieras pääoma	415 146	477 920
Joukkovelkakirjalainat	15 000	48 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	35 126	11 393
Saadut ennakot	18 032	17 145
Ostovelat	116 362	153 064
Muut velat	26 102	27 456
Siirtovelat	204 524	220 862
VASTATTAVAA	752 258	783 433
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	-4,6 %	-3,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	27,43 %	30,06 %
Kertynyt alijäämä, 1000 €	-126 182	-120 864
Kertynyt alijäämä €/asukas	-251	-244
Lainakanta 31.12., 1000€	397 566	368 966
Lainat euroa/asukas	792	745
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	861 864	888 966
Lainat ja vuokravastuut € /asukas	1 716	1 796
Asukasmäärä*	502 199	495 107

* tilastokeskuksen ennakkotieto

1.5 Tilikauden tuloksen käsittely

1.5.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden 2024 tulos on 5 476 159,14 euroa alijäämäinen.

Aluehallitus esittää, että tilikauden alijäämä 5 476 159,14 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien yli- /alijäämätilille.

1.5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Vuoden 2024 tilikauden tulos oli -5,5 milj. euroa. Hyvinvointialueen tulos parani noin 117 milj. eurolla vuodesta 2023 vuoteen 2024 ja talous oli lähes tasapainossa tilinpäätöksessä 2024.

Vuoden 2024 lähtötilanteessa tasapainotustarve oli noin 98 milj. euroa. Vuoden 2023 alijäämä oli 122 milj. euroa. Palkankorotukset, sopimusten hinnankorotukset sekä palvelutarpeen kasvu nostivat kustannuksia noin 78 milj. euroa vuodesta 2023. Toisaalta valtion rahoitus nousi 102 milj. euroa vuodesta 2023 vuoteen 2024.

Hyvinvointialueen talousarviossa 2024 oli merkittäviä talouden tasapainottamistavoitteita vuodelle 2024. Tasapainottamistavoitteita asetettiin ja johdettiin toimenpidekorttien avulla. Toimenpidekorttien toteutunut vaikutus tulokseen oli yhteensä noin 56 milj. euroa, joka jakaantui seuraavasti eri toimenpiteisiin:

- Tuotantotapa- ja palvelurakennemuutokset 15,6 milj. euroa
- Tuottojen kasvu 15,4 milj. euroa
- Vuokratyövoiman nettovähennys 10,9 milj. euroa
- Henkilöstömenojen vähennys 9,8 milj. euroa
- Muut tasapainotustoimenpiteet 4,5 milj. euroa.

Toimenpidekorttien lisäksi tilikauden tulosta vuodesta 2023 paransivat valtiolta saatu vakauttamisraha 18 milj. euroa sekä rahoitustuottojen kasvu 3,5 milj.

eurolla. Tilinpäätösvertailussa on myös huomioitava, että vuoden 2023 tulosta heikensi varautuminen Apotti-järjestelmästä irtautumiseen, jota kirjattiin 15 milj. euroa tilinpäätökseen 2023, mutta jolla ei ollut vaikutusta vuoden 2024 tulokseen.

Hyvinvointialueen kertynyt alijäämä on 126,1 milj. euroa vuosilta 2023-2024. Hyvinvointialuelain mukaan alijäämä pitää kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Aluevaltuuston 10.12.2024 hyväksymä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvio ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma on laadittu niin, että vuosina 2023-2024 syntynyt alijäämä saadaan katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Talousarviossa 2025 tilikauden tulos on 76,1 milj. euroa ja taloussuunnitelmassa 2026 tulos on 105,5 milj. euroa.

Hyvinvointialue lähti tasapainottamaan talouttaan etupainotteisesti ja talous saatiin lähes tasapainoon jo vuoden 2024 aikana. Toiminnan sopeuttaminen etupainotteisesti helpottaa tulevien vuosien sopeutuspainetta, mutta alijäämien kattaminen vuoden 2026 loppuun mennessä edellyttää edelleen toiminnan tehostamista. Toisaalta hyvinvointialueella on mahdollista myös kehittää toimintaa ja tehdä strategisia panostuksia tulevina vuosina.

Hyvinvointialueen investointeja on toteutunut suunniteltua vähemmän vuosina 2023-2024. Omaan taseen investointeja toteutui 6,6 milj. euroa vuonna 2023 ja 11,3 milj. euroa vuonna 2024. Talousarvioon 2025 omaan taseen investointeja on budjetoitu 35,2 milj. euroa. Suurimmat uudet tilahankkeet hyvinvointialue toteuttaa vuokrasopimusmallilla ja niitä aletaan toteuttamaan vuoden 2025 jälkeen.

Hyvinvointialue ei ole nostanut pitkäaikaisia lainoja vuosina 2023-2024. Myöskään taloussuunnitelmakaudelle 2025-2027 ei ole suunniteltu pitkäaikaisten lainojen nostoja, vaan investoinnit pystytään rahoittamaan tulorahoituksella.

Hyvinvointialue sai lainanottovaltuutta vuodelle 2023. Vuosille 2024 ja 2025 uutta lainanottovaltuutta ei ole myönnetty. Vuodelle 2026 hyvinvointialue on saamassa lainanottovaltuutta.

2 Talousarvion toteutumisvertailu

2.1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2024 keskeisimmät tavoitteet liittyivät talouden tasokorjauksen vastuulliseen toteuttamiseen

Hyvinvointivointialueen ensimmäinen järjestämisvastuullinen vuosi 2023 tuotti alijäämää 122,0 milj. euroa. Alijäämä pitää kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vuonna 2024 hyvinvointialueen tavoitteena oli tasapainottaa talous niin, että talouden tasapaino saavutetaan vuonna 2024. Tilikauden tulos oli -5,5 milj. euroa vuonna 2024 eli 1,6 milj. euroa alkuperäistä talousarviota heikompi.

Hyvinvointialue siis lähes saavutti talouden tasapainotilan vuonna 2024 ja tilikauden tulos parani 117 milj. eurolla vuodesta 2023.

Hyvinvointialueen strategiassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Auevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen strategian lokakuussa 2022 (25.10.2022 § 69) sekä joulukuussa (13.12.2022 § 88) talousarvion ja -suunnitelman vuosille 2023-2025.

Hyvinvointialueen strategian mukaiset strategiset linjaukset ovat:

- Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.
- Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.
- Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.
- Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Hyvinvointialuestrategian toimeenpano on toteutunut vuoden 2024 osalta pääosin hyvin. Aluevaltuusto määrittäi vuodelle 2023 yhteensä 22 aluevaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta.

Yhteenvedo hyvinvointialuestrategiassa asetetuista yhteisistä pitkän aikavälin tavoitteista

Strateginen linjaus	Tavoitteiden lukumäärä	Valmistuneita tavoitteita	
		Täysin	Osittain
Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.	6	3	3
Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.	7	4	3
Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.	4	0	4
Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.	5	1	4

Arviointiasteikko

5 = Tavoitteessa edistytty suunnitelman mukaisesti erinomaisin tuloksin

4 = Tavoitteessa edistytty pääosin suunnitelman mukaisesti hyvin tuloksin

3 = Tavoitteessa edistytty kohtalaisesti ja sen saavuttaminen todennäköistä, mutta joitakin haasteita tai viiveitä

2 = Tavoitteessa edistyminen merkittävästi jäljessä suunnitelmasta ja onnistuminen epävarmaa

1 = Ei toteutettu suunnitelman mukaisia toimenpiteitä tavoitteen edistämiseksi

Strateginen linjaus: Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta

Tavoite	Tavoite saavutettu?	Arviointi (1-5)	Sanallinen arviointi (tiivistelmä)
Asiakkaiden tyytyväisyys palveluihin ja niiden saatavuuteen parane.	OSITTAIN	4	Palvelujen saatavuutta on onnistuttu parantamaan strategiakaudella lähes kaikissa hyvinvointialueen palveluissa. Asiakastyytyväisyys on pysynyt korkealla tasolla, ja sen mittaaminen on kehittynyt strategiakauden aikana. Ei ole kuitenkaan varmaa näyttöä siitä, onko asiakastyytyväisyys parantunut strategiakaudella.
Asiakkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet vahvistuvat. Hyvinvointialueelle laaditaan	KYLLÄ	4	Osallisuusohjelma on laadittu ja siitä päätetty aluehallituksessa vuoden 2023 aikana. Asiakkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia on lisätty strategiakauden aikana merkittävästi.

osallisuusohjelma vuoden 2023 aikana.			
Matalan kynnyksen palveluja vahvistetaan kaikissa ikäryhmissä.	OSITTAIN	3	Matalan kynnyksen palveluja on hyvinvointialueen kaikilla palvelualueilla. Laaja Tahti-raportointi käsittää näiden palvelujen saatavuuden. Palvelujen saatavuutta on onnistuttu lisäämään strategiakaudella. Painopisteen siirtäminen raskaista ja viimesijaisista palveluista kohti matalan kynnyksen palveluja edellyttää pidempää toiminta- ja tarkastelujaksoa.
Mielenterveys- ja päihdepalveluita uudistetaan siten, että asiakkaiden pääsy palveluiden piiriin paranee.	OSITTAIN	3	Mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaanottopalvelujen saatavuutta parannetaan muun muassa palveluverkkoa ja toimintamalleja kehittämällä niin, että asiakkaalla jatkossa entistäkin parempi mahdollisuus saada kontakti mielenterveys- ja päihdealan ammattilaiseen. Palveluverkkoa kehitetään muun muassa matalan kynnyksen vastaanottoja (vastaanotot ilman ajanvarausta) lisäämällä. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluissa tarkennetaan vastuunjakoa lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palvelualueen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelulinjan ja erikoissairaanhoidon kesken, minkä odotetaan osaltaan parantavan palvelujen saatavuutta.
Vuoden 2023 aikana laadittavan palvelustrategian painopisteitä ovat vaikuttava ennaltaehkäisy, laadukkaat lähipalvelut, kustannusvaikuttavuuden kasvattaminen sekä digi- ja liikkuvien palvelujen tehokas hyödyntäminen. Pelastustoimen osalta laaditaan palvelutasopäätös.	KYLLÄ	5	Aluevaltuusto hyväksyi palvelustrategian ja palvelutasopäätöksen kokouksessaan 24.10.2023. Vaikuttava ennaltaehkäisy korostuu palvelustrategiassa muun muassa perustason palvelujen vahvistamisen, palvelurakenteen keventämisen ja sisäisen yhteistyön lisäämisen tavoitteena. Laadukkaat lähipalvelut on integroitu lukuisiin palvelustrategian tavoitteisiin, mukaan lukien palveluverkkoa koskevat strategiset linjaukset. Vastaavalla tavalla kustannusvaikuttavuuden kasvattaminen ilmenee lukuisissa tavoitteissa esimerkiksi tietoperusteisesta päätöksenteosta talouden tasapainottamisen toimenpiteisiin. Digipalvelujen tehokas hyödyntäminen tulee esille osana digitiekartan tavoitteita. Liikkuvat palvelut korostuvat erityisesti yhteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä ikääntyneiden palvelujen palvelualueiden tavoitteissa.
Hyvinvointialue varautuu tarvittaviin suunnitelmiin ja etukäteisvalmisteluihin	KYLLÄ	4	Tavoitteen katsotaan olevan pääosin saavutettu ja hyvinvointialue on varautunut hoitamaan tehtäviään

huolehtimaan tehtävistään myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.			normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelun perusrakenteet on luotu ja kriittiset suunnitelmat laadittu. Harjoituksia on järjestetty ja niihin on osallistuttu. Turvallisen kriittisen viestinnän sovellus otetaan käyttöön alkuvuodesta 2025.
--	--	--	---

Strateginen linjaus: Järjestämme ja uudistamme palveluja kestävällä tavalla

Tavoite	Tavoite saavutettu?	Arviointi (1-5)	Sanallinen arviointi (tiivistelmä)
Hyvinvointialueen talous on tasapainossa talouden suunnitelmakauden loppuun mennessä.	OSITTAIN	4	Hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen on käynnistynyt vuonna 2023 ensivaiheen rationalisoinneilla. Laajamittainen tasapainotustyö on alkanut vuonna 2024. Tasapainotustyö on edennyt tehokkaasti ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on kyennyt parantamaan tulostansa kaikista hyvinvointialueista parhaiten vuosien 2023 ja 2024 aikana. Osassa toimenpiteitä toimeenpano on viivästynyt ennakoarvioista, joka käytännössä on johtanut tuloksen heikentymiseen ja edelleen tasapainotustyön venymiseen tuleville vuosille. Lisäksi erikoissairaanhoidon menojen kasvun ylitykset ovat kasvattaneet tasapainotustarvetta.
Palvelustrategian laatimisen yhteydessä tehdään talouden tasapainottamisohjelma, jossa määritellään vuosittain tehtävät talouden sopeuttamistoimet.	OSITTAIN	4	Vuoden 2024 talousarvioon on sisällytetty talouden tasapainottamisen suunnitelma/ohjelma. Toimenpiteiden määrittelyssä on huomioitu palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen tavoitteisto. Vastaavanlainen tasapainottamispaketti sisältyy vuoden 2025 talousarvioon.
Pitkän aikavälin talouden tasapainotuksen keskeisiä keinoja ovat monituottajamallin vaikuttava hyödyntäminen, sujuvat hoitopolut, digitalisaation edistäminen, palvelujen rakenteelliset muutokset ja kustannustietoisuus.	KYLLÄ	4	Hyvinvointialue on onnistunut tasapainottamaan talouttaan lähes tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteessa mainitut keinot ovat keskeisiä kustannustason kasvun hillinnän varmistamiseksi. Tehokas päätöksenteko on mahdollistanut nopean palvelujen uudistamisen.
Hyvinvointialue on edelläkävijä digitaalisten sovellusten ja teknologian hyödyntämisessä. Vuonna	KYLLÄ	4	Digitaalisten palvelujen tiekartta laadittiin osana palvelustrategiaa, joka hyväksyttiin aluevaltuustossa 24.10.2023. Hyvinvointialue on

2023 laaditaan digipalvelujen tiekartta.			onnistunut tekemään vaikuttavia toimenpiteitä digitaalisten sovellusten ja teknologian hyödyntämisessä, mutta edelläkävijyys alueena edellyttää pidemmän toimintajakson tarkastelua.
Osana palvelustrategian toimeenpanoa käynnistetään hyvinvointialueen toimitilasuunnittelu, joka tukee palvelustrategian tavoitteita ja edistää talouden tasapainottamista.	KYLLÄ	4	Palvelujen verkoston kehittäminen linjaukset on hyväksytty aluevaltuustossa. Aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 11.6.2024 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategian mukaiset palvelujen verkoston kehittämisen strategiset linjaukset laajan osallisuustyön pohjalta. Toimitilaohjelma käsitellään aluehallituksessa alkuvuonna 2025. Toimitilaohjelma sisältää investointisuunnitelman keskeiset tilahankkeet, jotka toimeenpanevat palveluverkkosuunnitelman linjauksia sekä investointisuunnitelmaa.
Vuonna 2023 arvioidaan tuotantotavat ja laaditaan hankintastrategia.	OSITTAIN	4	Hankintastrategia on laadittu osana palvelustrategiaa vuonna 2023. Hankintastrategia on edelleen melko tuore, joten kaikkia tavoitteita ei ole vielä ennätetty saavuttaa, mutta valittu suunta ja tavoite on keskiössä. Hankintastrategiassa onnistuminen edellyttää myös organisaatioin muiden toimintojen kehittymistä.
Laaditaan hyvinvointialueelle ilmasto-ohjelma ja tiekartta toimista, joilla edistetään hiilineutraaliuden saavuttamista.	KYLLÄ	4	Aluevaltuuston on määrä päättää hyvinvointialueen ilmasto-ohjelmasta ja siihen sisältyvästä hiilineutraaliustiekartasta vuoden 2025 helmikuussa. Alkuperäisestä päätöksentekoaikataulusta viivästyään noin kolme kuukautta, osin siksi koska päätöksentekoon liittyvää luottamushenkilökäsittelyä laajennettiin suunnitellusta.

Strateginen linjaus: Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön

Tavoite	Tavoite saavutettu?	Arviointi (1-5)	Sanallinen arviointi (tiivistelmä)
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueesta kehitty veto- ja pitovoimaltaan kilpailukykyinen työyhteisö.	OSITTAIN	3	Henkilöstön saatavuus parantunut merkittävästi, mutta henkilöstön vaihtuvuus on edelleen melko korkea. Yleinen tunnettuus ja työnantajamaaine eivät ole kehittyneet toivotulla tavalla. Loppuvuonna 2024 toteutettu Muutoksen tekijät -kampanja on tuottanut myönteisiä vaikutuksia hyvinvointialueen tunnettuuteen ja maineeseen.

Työvoiman saatavuutta parannetaan esimerkiksi hyödyntämällä aktiivisesti kansalainvälistä rekrytointia ja tiivistämällä yhteistyötä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia kouluttavien oppilaitosten kanssa.	OSITTAIN	3	Kansainvälistä rekrytointia on kyetty edistämään. Vielä ei ole riittävän pitkää seuranta-aikaa, jotta olisi mahdollista arvioida toimenpiteidemme vaikuttavuutta. Oppilaitosyhteistyötä on systemaattisesti kehitetty, mutta sen näkyvyys työvoiman saatavuuden parantamisessa on heikko.
Kehitämme suunnitelmallisesti yhteistä, osallistavaa ja valmentavaa työkuultuuria.	OSITTAIN	3	Esihenkilöiden osaamisen vahvistaminen ja johtamiskulttuurin luominen ovat pitkän jänteen jatkuvia toimenpiteitä edellyttäviä.
Panostamme työntekijöidemme osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvointiin.	OSITTAIN	3	Työhyvinvoinnin edistämisen mallit on luotu. Näihin lukeutuvat muun muassa varhaisen puuttumisen ja puheeksi ottamisen malli, työterveysyhteistyö sekä tukitoimet työntekijöille, työyhteisöille ja esihenkilöille tilanteiden ja tarpeen mukaan. Työntekijöiden ydinosaamisalueita tuetaan koulutuksin ja valmennuksin.

Strateginen linjaus: Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä

Tavoite	Tavoite saavutettu?	Arviointi (1-5)	Sanallinen arviointi (tiivistelmä)
Rakennetaan kuntien kanssa vaikuttavat palvelujen yhteistyömallit erityisesti lasten ja nuorten palveluissa, työllisyyden edistämisessä sekä maahanmuuttajapalveluissa.	OSITTAIN	3	Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden yhteistyö kuntiin rakentunut tavoitteiden mukaisesti. Työllisyysalueiden käynnistymisen vaikutus muuttaa työllisyyden palveluiden yhdyspintoja, mikä tulee huomioida jatkossa. Maahanmuuttajapalveluiden yhteistyön toimivuudessa esiintyy vaihtelua kunnittain.
Rakennetaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän yhteistyölle toimivat rakenteet ja asetetaan yhteisille palvelukokonaisuuksille tavoitteet.	OSITTAIN	3	Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän yhteistyön rakenteita on kehitetty ja tämän osalta tavoitteessa on edistytty. Yhteistyöryhmien tarkoituksena on lisätä sopijaosapuolten välistä koordinaatiota, yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Kaikkien ryhmien toimintaa seurataan ja arvioidaan ja toimintaa kehitetään sen mukaisesti. Yhteisten palvelukokonaisuuksien tavoitteiden asettamisen osalta tavoitteeseen ei olla täysimittaisesti päästy.
Teemme saumatonta yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden ja kuntien kanssa hyvinvoinnin	OSITTAIN	3	Palveluiden yhdyspinnat kumppanuusjärjestöihin (23 kpl) toimivat hyvin. Yhteistyötä kuntien ja

ja terveyden edistämiseksi sekä ongelmien ennaltaehkäisemiseksi.			järjestöjen kanssa rakennettava ja vahvistettava edelleen.
Yksityisen palvelutuotannon osuutta tuotetuista palveluista nostetaan nykyisestä niissä palveluissa, joissa on saatavissa kustannustehokkuutta ja parempaa laatua monituottajuuden avulla.	OSITTAIN	3	Hyvinvointialue on selvittänyt esimerkiksi ikääntyneiden asumispalvelujen kustannusrakennetta oman ja ostetun palvelutuotannon välillä. Tarkastelukaudella tuotantotapa-analyysijä ("make-or-buy") ja analyysieihin pohjautuvia tuotantotavan muutoksia on ehditty toteuttaa vähäisesti. Analyysit tulee toteuttaa palvelu- ja joissain tapauksissa jopa yksikkökohtaisesti. Osassa palveluja yksityisen palvelutuotannon osuutta on kasvatettu maltillisesti, kun taas toisissa hyvinvointialueen omaa tuotantoa on vahvistettu.
Luomme vuonna 2023 suunnitelman ruotsinkielisten sote-palveluiden kehittämiseksi yhdessä muiden kaksikielisten hyvinvointialueiden kanssa.	KYLLÄ	4	Kaksikielisten hyvinvointialueiden verkoston yhteinen tavoite on määritetty. Suunnittelemme konkreettisia sisältöjä ja painopisteet puolivuositain.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1 Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudet

Talouden toteutuminen

1000 euroa	Talouden 2024	Talouden muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	38 476	873	39 348	39 956	608	2 %
Toimintakulut	-317 268	8 525	-308 743	-307 135	1 608	1 %
Toimintakate	-278 792	9 397	-269 394	-267 179	2 216	1 %

Yhteisten sosiaali- ja terveystalouksien tilikauden tulos toteutui alle talouden. Talouden sopeuttamistoimenpiteet onnistuivat erittäin hyvin, mikä on huomiotu muutetussa talouksiossa. Edelliseen vuoteen verrattuna tavoiteltiin yhteensä 7,8 M€ säästöjä, mutta säästöjä kertyi lopulta yhteensä 2,9 M€ alkuperäistä tavoitetta enemmän. Esimerkiksi vuokratyövoiman käytön vähentämisellä tavoiteltiin yhteensä 2,4 M€ säästöä, mutta säästöjä kertyi 4,4 M€ eli 2 M€ yli alkuperäisessä talouksiossa huomioidun tavoitteen. Yhdessä odotettua parempina toteutuneiden toimintatuottojen kanssa tilikauden tulos jäi selvästi positiiviseksi myös suhteessa muutettuun talouksioon.

Toimintatuotot toteutuivat hieman talouksiota parempina. Talouksiota laadittaessa toimintatuottojen vuotuinen taso ei ollut vielä tarkkaan tiedossa, joten alkuperäiseen talouksioon jäi epätarkkuutta. Toisaalta tuotot painoutuivat loppuvuoteen, mikä hankaloitti toimintatuottojen ennustamista. Tuotot toteutuivat 2024 osavuositarkastusten ennusteissa odotettua suurempina erityisesti aikuisten sosiaalipalveluissa haettavien korvausten osalta.

Toimintakulujen toteuma on kokonaisuutena merkittävästi alle alkuperäisen talouden. Henkilöstökulut toteutuivat muutetun talouden mukaisina. Alkuperäistä talouksiota 1,2 M€ pienempien henkilöstökulujen toteuman taustalla ovat henkilöstömitoituksen seurannan kehittäminen ja henkilöstövoimavarojen tehokas käyttö, arvioitua suurempina toteutunut hankerahoitus sekä arvioitua alempana toteutunut sivukuluprosentti. Henkilöstön saatavuudessa on myös ollut ajoittain haasteita osassa yksiköistä, mutta etenkin loppuvuotta kohden saatavuus on parantunut.

Toimintakulut ovat alittuneet erityisesti palveluiden ostoissa. Etenkin mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä aikuisten sosiaalipalveluiden palvelulinjojen asumispalveluiden ostoissa sekä hinta- että volyymikasvu ovat olleet pienempiä kuin talousarviota laadittaessa arvioitiin. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa on syntynyt säästöjä myös päihdelaitoskuntoutuksen asiakasohjauksen yhdenmukaistamisesta sekä oman tuotannon painottamisesta vieroitushoidossa. Myös vuokratyövoiman vähentämisessä on onnistuttu yli tavoitteen kaikilla linjoilla, joissa vuokratyövoimaa käytetään. Aikuisten sosiaalipalveluiden avustukset, jotka ovat suurelta osin toimeentulotukea, toteutuivat talousarvion mukaisina.

Merkittävä talousarvion ylitys on tapahtunut omahoitotarvikejakelussa, jossa kustannusten kasvu on ollut voimakasta. Omahoitotarvikejakelun kustannusten kasvun hillitsemiseksi tehdään toimenpiteitä vuodelle 2025. Talousarvio ylittyi myös myyntisaamisten luottotappioiden osalta. Luottotappioita kirjattiin vuonna 2024 ensimmäistä kertaa, eikä niiden tasoa pystytty aiemmin ennakoimaan ja huomioimaan talousarviossa.

2.2.2 Ikääntyneiden palvelut

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	66 168	9 328	75 496	76 567	1 071	1 %
Toimintakulut	-457 551	-9 060	-466 611	-463 416	3 196	1 %
Toimintakate	-391 383	267	-391 116	-386 849	4 267	1 %

Seniори-infossa pääpaino on ollut sujuvan ja yhdenmukaisen palvelutarpeen arvioinnin ja palvelupäätösprosessin rakentamisessa. Palvelupäätökset on keskitetty Seniори-infoon.

Omaishoidon vapaanaikaiset palvelut on harmonisoitu. Perhehoitajien valmennuksia toteutui kaksi ja niistä valmistui 14 uutta perhehoitajaa.

Kotona asumisen tuen palveluissa toteutettiin yli 2,1 miljoonaa fyysistä kotikäyntiä vuoden 2024 aikana, palveluiden kehittämisen pääpaino on ollut

henkilöstön työhyvinvoinnissa sekä etähoidon ja lääkeautomaattien lisäämisessä. Vuoden lopussa käytössä oli 750 lääkeautomaattia, kasvua vuoden alkuun oli yli 100 laitetta. Myös etähoidon osuus kaikista kotihoidon käynneistä on hieman kasvanut. Kotihoidossa ostopalvelutuotannon osuutta on lisätty yli 100 asiakkaalla vuoden aikana. Useiden palveluiden osalta on toteutettu palvelujen sisällön yhdenmukaistamista ja kehittämistä. Vuokratyövoiman käyttö väheni vuoteen 2023 verrattuna 8 miljoonalla eurolla.

Asumispalveluissa on jatkettu toiminnan harmonisointia. Yhteisöllisen asumisen tarjontaa on lisätty. Lyhytaikaishoidon ylikapasiteettia on siirretty pitkäaikaiseen ympärivuorokautiseen asumiseen. Ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja jouduttiin hankkimaan ennakoitua enemmän sujuvan asiakasprosessin varmistamiseksi. Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaiden palvelu muutettiin ympärivuorokautiseksi palveluasumiseksi. Suunnitellut palveluverkkomuutokset toteutettiin Siuntiossa ja Lohjalla. Henkilöstötilanne parani ja vuokratyövoiman käyttöä saatiin vähennettyä. Yhdessä seniori-infon kanssa on tehostettu asiakkaiden sijoittumisen prosessia, mikä näkyy paikkaa odottavien määrän laskuna.

Sairaalapalveluissa on potilasohjausta yhtenäistämällä ja kaikki käytettävissä olevat paikat hyödyntämällä saatu erikoissairaanhoidon siirtoviivetilanne selvästi korjautumaan vuoden 2022 tilanteeseen verrattuna. Vuoden 2024 aikana siirtoviivepäivien määrä laski vuodesta 2023 70 %, ja vuodesta 2022 88 %. Kotisairaalatoimintojen liikkeenluovutus HUS yhtymältä toteutui suunnitellusti 1.1.2024. Kotisairaalatoimintojen laajentumisen jälkeen Sairaalapalveluiden palvelulinjalla pystyttiin lopettamaan paikkojen ostaminen Kaunialan sairaalasta kevään 2024 aikana, ja toteuttamaan kesän 2024 aikana maltillisia paikkasulkuja. Liikkuvan sairaalan palvelut laajentuivat kotisairaalatoiminnan liikkeenluovutuksen jälkeen koko hyvinvointialueelle. Tämän seurauksena kotihoidon asiakkaiden päivystyskäynnit ovat vähentyneet alueilla, joissa Liisan toiminta alkoi uutena palveluna.

Palvelujen verkoston päätösten mukaisesti sairaalatasoista hoitoa keskitetään sairaalakampuksille. Tämän päätöksen mukaisesti vuoden 2024 aikana

Sairaalapalveluiden osastoja profiloitiin uudestaan potilaiden tarpeita vastaaviksi. Hangon ja Karkkilan osastojen profiili muuttui arviointiyksiköiksi. Vuoden 2024 aikana valmisteltiin Siuntion osaston lakkautusta ja HUSin Raaseporin sairaalassa sijaitsevan kombo-osaston liikkeenluovutusta hyvinvointialueelle.

Sairaalapalveluiden henkilöstötilanne parani, ja kaikki sulussa olleet osastopaikat saatiin avattua myös Espoon sairaalassa. Vuokratyövoiman käyttöä pystyttiin vähentämään sekä hoitohenkilökunnassa että lääkäreissä.

Ikääntyneiden palvelualueella talouden toimintakate toteutui alkuperäistä talousarviota +4,3 milj. euroa parempana. Toimintatuotot ylittyivät 10,4 milj. euroa talousarvioon nähden. Ylityksen aiheutti ennakoitua suurempi asiakasvolyymin kasvu ja se, ettei talousarviota laadittaessa ollut riittävän selkeää näkemystä laskutukseen ja asiakasvolyymin kasvuun. Toimintakuluissa ylitystä alkuperäiseen talousarvioon nähden oli -5,9 milj. euroa. Merkittävin alitus oli henkilöstökuluissa, -5,1 milj. euroa. Lomapalkkavelkaa saatiin pienennettyä ja resurssien käyttö oli suunnitelmallista ja tehokasta. Suurin ylitys oli palvelujen ostoissa -11,6 milj. euroa. Palvelujen ostoissa etenkin vuokratyövoiman käyttöä saatiin vähennettyä reilusti, mutta vastaavasti asumispalveluiden asiakaspalveluiden ostot ylittivät talousarvion. Aineissa ja tarvikkeissa talousarvio toteutui talousarvion tasolla. Muissa kuluissa vuokratustannukset ylittivät talousarvion n. -1,6 milj. euroa. Vuokratustannusten kohdentamista on kuitenkin tarkennettu vuodelle 2025.

Talouden sopeuttamistoimenpiteet onnistuivat suunnitellusti. Vuoden 2024 aikana pienempiä talousarviomuutoksia tehtiin palvelualueen sisällä. Merkittävin palvelualueiden välinen TA-muutos oli Ikääntyneiden palvelualueelta siirretty n. 0,9 milj. euroa Vammaispalveluille omaishoidon tukeen.

2.2.3 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	4 700	2 487	7 187	8 511	1 324	18 %
Toimintakulut	-202 341	-13 932	-216 273	-212 130	4 143	2 %
Toimintakate	-197 641	-11 445	-209 086	-203 619	5 467	3 %

Lasten, nuorten ja perheiden palvelualueella tavoitellaan oman palvelun ja ehkäisevien palvelujen vahvistamista ostopalvelun ja raskaiden palvelujen ehkäisemiseksi. Perhekeskusalueiden purkaminen linjaorganisaatioon suunniteltua nopeammassa aikataulussa, on parantanut johtamisen ja talouden yhteensovittamista. Vuoden aikana palveluiden ja toimintojen yhdenmukaistaminen on ollut keskiössä koko palvelualueella. Yhdenmukaistaminen on vaatinut rakenteiden ja toimintatapojen muuttamista sekä suoritejohtamisen käyttöönottoa. Työn tuloksia oli nähtävissä jo loppuvuonna 2024, painottuen kuitenkin vuoteen 2025. Palvelujen saatavuus on parantunut.

Ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelulinjan äitiys- ja lastenneuvolapalveluissa ei ollut vuoden 2023 tapaan sulkua palvelujen kohdentamisessa tietyille ikäryhmälle. Espoon neuvoloissa leikki-ikäisten terveystarkastukset säädettyssä määräjassa eivät kuitenkaan toteutuneet kattavasti. Neuvolan palveluverkostoa tarkasteltiin osana hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmaa. Neuvolan asiakasohjauksen ja neuvonnan sekä digipalveluiden tulevaisuuden mallin rakentaminen aloitettiin loppusyksystä. Alueellisen neuvolasuunnitelman laadinta aloitettiin syksyllä.

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma valmistui ohjaten keskeisesti opiskeluhoollollista yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa. Opiskeluhoollon yhteistyökyselyssä yhteistyö opiskeluhoollon palvelujen ja koulutuksen järjestäjien kanssa koettiin varsin hyväksi. Kokemus yhteistyön sujuvuudesta on parantunut sekä yhteistyön rakenteet ovat vahvistuneet. Opiskeluhoollon antamaan kriisityöhön luotiin rakenteita ja laadittiin ohjeistusta. Psykologien ja kuraattorien ensikäynneistä noin 95 % toteutui määräjassa. Terapiat etulinjaan ohjatun omahoidon ja nuorten interventionavigaattorin käyttöön koulutettiin suurin osa

opiskeluhuollon työntekijöistä. Nuorten interventionavigaattoria käytettiin opiskeluhuollon palveluissa ja nuorten mielenterveyspalveluissa maaliskuusta joulukuuhun 2024 yhteensä 1276 kertaa. Keskittymisvaikeuksilla oireilevien opiskelijoiden tuen prosessia työstettiin edelleen aktiivisesti.

Neuvolan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluissa esitietolomakkeiden digitalisointia pilotoitiin osana terveystarkastuksia. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ei olla taloustilanteen vuoksi mitoitussuosituksen mukaisessa resurssissa. Tästä syystä kaikkia lakisääteisiä terveystarkastuksia ei olla pystytty toteuttamaan. Psykologipalveluissa rekrytoitiin 13 uutta vakituista psykologia lisää talouden reunaehtojen mukaisesti, millä saatiin osittain kurottua vajetta lakisääteiseen mitoitukseen. Rekrytointivaikeuksia oli enää joillakin ruotsinkielisillä alueilla ja syrjäisemmillä alueilla. Palveluita tehostettiin sähköisin menetelmin ja keskitetyllä palvelulla turvattiin psykologipalvelu niille opiskelijoille, joiden oppilaitoksiin ei ole omaa nimettyä psykologia.

Kuraattori- ja psykologipalveluissa siirryttiin uuteen asiakas- ja potilastietojärjestelmään.

Sähköisen perhekeskuksen Omaperhe-osio otettiin käyttöön 1.8.2024 koko palvelualueella. Käyttöönotto sujui erinomaisesti. Omaperhe vahvistaa matalan kynnyksen sekä ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelujen tarjoamista.

Koulupoissaoloihin puuttumista vahvistettiin luomalla moniammatillinen toimintamalli, joka sisältää myös intervention koulupoissaolotilanteiden jäsentämiseksi.

Sekä Omaperheen että koulupoissaoloihin puuttumisen kehittämisessä tehtiin tiivistä yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa.

Perhekeskuksen lääkäripalveluiden uusi organisaatio astui voimaan 1.1.2024. Yksikkö järjestää neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, sekä lasten kehityksellisille vastaanotoille lääkäripalvelut yhteistyössä avosairaanhoidon kanssa. Lisäksi perhekeskuksen lääkäripalvelut järjestävät lasten

mielenterveyspalveluiden lääkäripalvelut koko hyvinvointialueella. Lääkäreiden saatavuudessa on ollut haasteita, minkä vuoksi neuvolassa on jouduttu priorisoimaan raskaana olevia, vauvaikäisiä sekä erityistä tukea tarvitsevia eikä leikki-ikäisille ole pystytty tarjoamaan riittävästi lääkäriaikoja. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa lääkäriresurssia kohdennettiin erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille, minkä vuoksi määräaikaistarkastuksia ei ole voitu suunnitelmallisesti toteuttaa erityisesti Espoossa. Osa lääkäriresurssista jouduttiin hankkimaan ostopalveluna, jota pystyttiin kuitenkin vähentämään loppuvuotta kohden rekrytointitilanteen kohennuttua. Rekrytointivaikeuksien vuoksi lasten mielenterveyspalveluiden lääkäripalvelut toteutettiin lähes kokonaan ostopalveluina.

Kohdennettujen palveluiden palvelulinjalla siirryttiin vuoden 2024 alusta linjaorganisaatioon kuten koko palvelualueella. Vuoden 2023 ajan kohdennetut palvelut käsittivät vain Espoon, Kauniaisen ja Kirkkonummen alueet ja linjaorganisaatioon siirtymisen jälkeen koko hyvinvointialueen. Samassa yhteydessä perhesosiaalityön palveluysikkö jakaantui kahteen palveluysikköön; keskitettyyn sekä alueelliseen, joita johtavat kaksi palveluysikköpäällikköä. Linjaorganisaatioon siirtymisen myötä palveluiden ja toimintojen yhdenmukaistamista jatkettiin kaikissa palveluysiköissä. Esihenkilöiden ja henkilöstön määrä väheni jossain määrin, erityisesti perheneuvola- ja lasten mielenterveyspalveluiden palveluysiköissä. Yhdenmukaistamistoimien ja linjaorganisaatioon siirtymisen myötä pystyttiin palveluita tuottamaan enemmän omien ammattilaisten toimesta, ja vähentämään ostopalveluita merkittävästi, erityisesti lasten ja nuorten kuntoutuspalveluiden sekä perheneuvola- ja lasten mielenterveyspalveluiden palveluysiköissä. Perhesosiaalityössä ja lastensuojelussa tehtyjen tukisuhdepalvelujen ostojen vähentämisessä onnistuttiin osittain. Perheneuvola- ja lasten mielenterveysyksikkö organisoitui vielä uudelleen myöhemmin loppusyksystä siten, että sosiaalihuollon alaiset perheneuvolapalvelut eriytyivät terveydenhuollon alaisista lasten mielenterveyspalveluista erillisiksi tiimeiksi.

Henkilöstön saatavuus parani kaikissa ammattiryhmissä, mutta ruotsinkielisten ammattilaisten saatavuudessa on ollut haasteita sekä alueellisesti on merkittäviä

eroja eri ammattilaisten saatavuudessa. Vuoden 2024 aikaiset organisatoriset ja työjaolliset sekä työskentelytapojen muutokset ovat vaikuttaneet henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin laskevasti.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen ohjaus ja neuvonta laajeni vuoden 2024 aikana koko hyvinvointialueen tasoiseksi. Perheneuvolapalveluiden odotusaika lyheni paikoitellen useita kuukausia ja saatavuus koko hyvinvointialueella oli hyvä jälkimmäisen vuosipuoliskon aikana. Lasten ja nuorten kuntoutuspalveluissa pysyttiin pääsääntöisesti hoitotakuussa koko vuoden ajan. Perhesosiaalityössä asiakasmäärät ovat kasvaneet tasaisesti koko vuoden ajan, ja palveluiden saatavuudessa on ollut vuoden ajan vaihtelua alueesta ja ajankohdasta riippuen. Perheneuvolan, lasten mielenterveyspalveluiden ja perhesosiaalityön henkilöstöä on koulutettu laajasti mm. Terapiat etulinjaan -menetelmien osaajiksi. Kuntoutuspalveluiden henkilöstö on saanut professiokohtaista tarvittavaa koulutusta.

Erityisen tuen palvelulinjan lastensuojelussa lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi 13 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Lastensuojeluilmoitusten kasvusta huolimatta avohuollon asiakasmäärä laski hiukan (2023: 3600 ja 2024: 3422). Lastensuojelussa avohuollon sijoituksia vähennettiin merkittävästi (36 prosenttia). Kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen kokonaismäärä olivat lähes samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Sijoitettujen lasten kotiutukset kasvoivat 42 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Lastensuojelussa jatkettiin palvelujen yhdenmukaistamista ja keskitetty asiakasohjaus laajennettiin sijaishuollon lisäksi myös avohuoltoon. Lastensuojelulaitosten johtamisrakenne uudistettiin ja virtaviivaistettiin. MDFT-terapeutit valmistuivat. He työskentelevät kodin ulkopuolelle sijoittamisen riskissä olevien nuorten ja heidän perheidensä kanssa. Nuorten rikosten torjuntaa on edelleen kehitetty oikeusministeriön rahoittamassa hankkeessa. Tavoitteena on taata tasalaatuiset rikoksista irtautumista tukevat palvelut sekä vähentää alueemme nuorisorikollisuutta.

Perheoikeudellisissa palveluissa on siirrytty yhteen asiakastietojärjestelmään ja otettu käyttöön yksi ajanvarausnumero. Tapaamiset järjestetään asiakkaan toiveen

mukaan etä- tai lähitapaamisena. Yksikössä on valmisteltu asiakkaiden sähköisen allekirjoituksen ottamista käyttöön sopimusasioissa.

Palvelualueen toimintatuotot toteutuivat 1,3 milj. euroa (18 prosenttia) muutettua talousarviota parempana erityisesti pakolaiskorvausprosessin parannuksen myötä. Muita merkittäviä tulolähteitä on muodostunut kotikuntakorvauksista (lastensuojelun perintä) ja kutsuntojen ennakoterveystarkastusten korvauksista.

Toimintakulut alittivat muutettua talousarviota 4,1 milj. euroa (2 prosenttia). Alkuperäinen menokehys oli lähtökohtaisesti alimitoitettu, eikä mahdollistanut riittävää määrärahavarausta henkilöstökuluihin ja ulkoisiin ostoihin. Vuoden 2024 aikana on onnistuttu vähentämään ulkoisia ostopalveluja vertailukelpoisesti 5,3 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Edellä mainitusta vähennyksestä työvoimanvuokrauksen osuus on 2,5 milj. euroa. Suurin ostopalveluerä liittyy lasten sijaishuollon ostoihin, joiden ennuste oli toteumaa suurempi. Sijaishuollon volyymi on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Henkilöstökuluja onnistuttiin hillitsemään palkattomien vapaiden ja lomarahen vaihtamisien ansiosta, yhteistoimintaneuvotteluiden sekä loppuvuosipainotteisesti rekrytoinnin keskitetyn ohjauksen myötä. Alkuperäistä kehystä haastoi palkankorotukset, sitouttamislisät, palvelualueiden välillä tehty henkilöstösiirrot sekä opiskeluhuollon psykologipalvelujen vahvistamistarve lakisääteinen mitoitusvaade huomioiden. Kokonaisuutena palvelualueen toimintakate toteutui 5,5 milj. euroa (3 prosenttia) muutettua talousarviota parempana.

Talousarviomuutokset vuoden aikana: Sisäisten erien määrärahakohdennuksen korjauksen myötä, palvelualueen menokehys väheni 0,3 milj. euroa. Palvelualueen tulo- ja menokehystä muutettiin aluevaltuuston 10.12.2024 tehdyn lisämäärärahapäätöksen mukaisesti, palvelualueen tulokehys nostettiin 2,5 milj. eurolla ja menokehys nostettiin 13,9 milj. eurolla.

2.2.4 Vammaispalvelut

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	10 782	1 686	12 468	12 734	266	2 %
Toimintakulut	-205 558	-11 175	-216 734	-218 804	-2 070	-1 %
Toimintakate	-194 777	-9 489	-204 266	-206 070	-1 804	-1 %

Vammaispalvelujen asiakasmäärä kasvoi 2,5 % vuoteen 2023 verrattuna. Alle 18-vuotiaita asiakkaita oli 14 % ja yli 65-vuotiaita oli 43 %. Asiakkaista 75 % puhuu äidinkielenään suomea, 16 % ruotsia ja muita kieliä 9 % asiakkaista. Alaikäisten suomea äidinkielenään puhuvien asiakkaiden osuus on 59 % ja ruotsin kieltä puhuvien osuus on 12 %. Muita kieliä äidinkielenään puhuu 29 % alaikäisistä asiakkaista.

Vammaispalveluissa toteutettiin organisaatiouudistus, missä siirryttiin osittaisesta linjajohdosta palveluysikkötasoiseen rakenteeseen. Vammaispalvelujen palvelulinjajohtajan virka lakkautettiin ja palveluysikköpäälliköt siirtyivät vammaispalvelujohtajan alaisuuteen. Vammaispalvelujen palveluysiköt ovat 1) **vammaissosiaalityön arviointi ja neuvonta**, 2) **vammaispalvelujen järjestäminen ja ostopalvelut**, 3) **palvelutuotanto itäinen alue**, 4) **palvelutuotanto keskinen alue** ja 5) **palvelutuotanto keskinen alue**.

Vammaissosiaalityön arvioinnissa ja neuvonnassa on keskitetty henkilökohtaisen avun työntekijäneuvontaa- ja työntekijätukea. Työntekijänä toimimista tuetaan sijaismaksajajärjestelmällä. Liikkumista tukevien palvelujen sosiaalityö on keskitetty yhdelle tiimille. Tiimin työntekijät työskentelevät tiiviissä yhteistyössä seniori-infon kanssa. Liikkumista tukevien palvelujen toimintaohjeet uudistettiin sekä kilometri- ja eurokukkaro pilotoitiin.

Asumisen asiakasohjauksen toimintamalli on vakiintunut käytäntöön vammaispalvelujen järjestäminen ja ostopalvelut -yksikössä. Asumispalveluissa olevilla asiakkailla on nimetty sosiaaliohjaaja yksiköittäin. Tehostettu asiakasohjaus on auttanut parantamaan oman palvelutuotannon yksiköiden täyttöasteita.

Asumispalvelujen monipuolisuutta on lisätty muotoilemalla omaa palvelutuotantoa asiakastarpeen mukaan. Espoon Viherlaaksoon on tehty tonttivaraus erityisen vaativan asumisen yksilölle ja rakennuttajan etsiminen on käynnistetty.

Oman palvelutuotannon lyhytaikaishoidossa on otettu käyttöön toiminnanohjausjärjestelmä. Oman asumisen palvelutuotannon käyttöaste on saatu nostettua lähes 100 prosenttiin. Käytössä olevilla resursseilla on pystytty tuottamaan enemmän hoitovuorokausia. Päiväaikaista toimintaa on lisätty asumispalveluyksiköissä. Etäpäivätoiminnan käyttöä on lisätty.

Hyvinvointialueen talousarviota muutettiin loppuvuonna osavuositarkastuksen alijäämäennustetta vastaavaksi. Tässä yhteydessä tarkempi talousarvion vertailu perustuu alkuperäisen talousarvion ja tilikauden tuloksen poikkeamiin.

Vammaispalveluiden tilikauden tulos toteutui alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 11,3 milj. euroa alijäämäisenä

Tuotot toteutuvat 2 milj. euroa talousarviota korkeampana. Osa tuottojen ylityksestä liittyy 2023 vuoden viiveellä laskutettuihin korvauksiin. Suurimmat ylitykset toteutuivat pakolaiskorvauksissa 0,8 milj. euroa, ateriamaksuissa 0,8 milj. euroa, muilta hyvinvointialueilta laskutetuissa palveluissa 0,3 milj. euroa sekä vakuutuskorvauksissa 0,2 milj. euroa.

Henkilöstökulut ylittyivät 0,7 milj. euroa. Henkilöstökulujen tasoa haastoi palkankorotukset. Henkilöstökulut ylittyivät palvelutuotannossa, mutta samalla vuokratyön kustannuksia saatiin laskettua 2,3 milj. eurolla. Merkittävin talousarvion ylitys tapahtui palveluiden ostoissa. Kustannukset nousivat edellisestä vuodesta 8 % ja ylittivät kumulatiivisesti alkuperäisen talousarvion -10,7 milj. euroa. Asiakaspalveluiden ostot ylittyivät -7,1 milj. euroa sekä palveluseteliostot -2,1 milj. euroa. Nousu johtuu sekä asiakasmäärän kasvusta, keskimäärin 2,5 %, sekä hintojen korotuksista osassa palveluita, sekä palvelutavan tuottamisvalinnoista. Suurimmat ylitykset tapahtuivat ympärivuorokautisessa asumisessa sekä päiväaikaisessa toiminnassa.

Avustuksissa omaishoidontuen talousarvio alittui kesken vuotta ikääntyneiden palvelualueelta tehdyn määrärahasiirron 0,9 milj. euron sekä 5% ALV-korjauksen myötä. Vaikka tukien osalta määräraha alitettiin, ylittyi omaishoidon tuen määräraha omaishoidon tuen vapaiden kustannus huomioitaessa. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin kustannukset ylittivät määrärahan 0,2 milj euroa palkkojen noustessa. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin käyttäjien määrä laski hiukan.

Sisäisissä erissä budjetti ylittyi -0,5 milj. euroa, kaluston ja muiden sisäisten kulujen osalta.

2.2.5 Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	16 586	-3	16 583	17 060	477	3 %
Toimintakulut	-52 661	-623	-53 284	-53 150	134	0 %
Toimintakate	-36 074	-626	-36 700	-36 090	611	2 %

Vuonna 2024 pääsääntöisesti päästiin pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaisiin tavoitteisiin. Haasteena oli henkilöstövaje, jolloin osa pelastusyksiköistä ei ollut tavoitevahvuudessa. Myös päivystävien palomestarien suorittamassa pelastustoiminnan johtamisessa paikoin henkilöstövajetta. Vuonna 2024 oli Länsi-Uudellamaalla 7 054 pelastustehtävää, eli tehtävämäärät vähenivät 12 % vuodesta 2023. Yhteensä kokonaistehtävämäärä oli 7 458 kpl, kun mukaan lasketaan ensivastetehtävät sekä tehtävät, joihin Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on osallistunut myös oman alueen ulkopuolella. Näin laskien kokonaistehtävämäärä väheni 16 % vuodesta 2023.

Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaikojen täyttyminen %

	2023	2024
I-riskiluokka	55	51
II-riskiluokka	82	82
III-riskiluokka	98	98
IV-riskiluokka	100	100

Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaikojen mediaanit

	2023	2024
I-riskiluokka	5:49	5:58
II-riskiluokka	7:04	7:04
III-riskiluokka	8:46	9:08
IV-riskiluokka	12:04	12:15

Toimintavalmiusaikavaatimus täyttyi yli 50 % tehtävissä. Länsi-Uudenmaan alueella on silti sellaisia I- ja II-riskialueelle sijoittuvia tehtäviä, joita ei saavuteta tavoiteajassa. Aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksen toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamisesta 31.3.2022, ja uudelleen 10.4.2024. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 4.12.2024 antanut myös selvityspyynnön Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen yksiköiden vajaavahvuisuudesta. Toimintavalmiusajan korjausmääräyksen välitavoite ei toteutunut. Otaniemen väliaikaisen paloaseman käyttöönoton siirtyessä 2025 puolelle. Lokakuussa 2024 käyttöönotetut, Niittykummun ja Espoonlahden paloasemat korvaavat uudet Matinkylän ja Espoonlahden paloasemat tulevat parantamaan toimintavalmiusaikaa.

Vuonna 2024 valvontatoiminnan toteuma oli kokonaisuutena 95,5 % tavoitteesta, eli valvontakohteisiin tehtiin 1 944 palotarkastusta (93,3 % vuonna 2023). Turvallisuusviestinnässä toteutettiin 669 tilaisuutta, joka ylitti hieman tavoitteen (660 tilaisuutta). Vuonna 2024 tulipaloissa menehtyi Länsi-Uudellamaalla viisi henkilöä (yksi vuonna 2023). Paloriski-ilmoituksia Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos vastaanotti 221 kpl vuonna 2024 (153 kpl vuonna 2023) ja näihin kohteisiin tehtiin 146 kpl ylimääräistä palotarkastusta (79 kpl vuonna 2023). Ilmoitusmäärän suuresta kasvusta huolimatta yli 74 % ilmoituksista ehdittiin käsitellä tai ottaa käsittelyyn vuoden 2024 aikana. Kemikaalivalvonnan lausuntoja, päätöksiä ja tarkastuksia sekä ilotulitemyyntin päätöksiä ja tarkastuksia oli 236 kpl vuonna 2024.

Ensihoidon yksiköillä oli hälytyksiä yhteensä 39 532 kpl vuonna 2024. Hälytysten lukumäärä väheni 12 % vuoteen 2023 verrattuna (45 112). Tehtävämäärän laskuun vaikutti vuoden 2023 lopussa toteutettu hätäkeskuksen tehtäväkäsittelyohjeen muutos, jolla on saatu vähennettyä sellaisia tehtäviä, jotka eivät kuulu ensihoitopalvelun piiriin. Vuonna 2024 ensihoitotehtävistä 15 805 oli sellaisia, jotka eivät johtaneet kuljetukseen (18 246 vuonna 2023). Näistä tehtävistä Kela-korvauksen piiriin kuului 1 206 tehtävää (812 vuonna 2023).

Tilanteessa, että pelastustoimen yksikkö saavuttaa hätätilapotilaan merkittävästi nopeammin, on ollut käytettävissä pelastustoimen yksikkö ensivasteena.

Kokonaisuutena ensihoitotehtävien vähentyessä on myös ensivastetehtävät vähentyneet. Vuonna 2024 pelastustoimen yksiköillä oli 498 ensivastetehtävää (969 vuonna 2023).

Ensihoidon sopeutustoimiin liittyen oli yhdestä kahteen ambulanssia pois valmiudesta lähes päivittäin. Tehtävämäärien väheneminen on keventänyt samalla tehtävisidonnaisuutta ja lyhentänyt tavoittamisviivettä. Ensihoidon tavoittamisajoissa on ollut joitakin haasteita, mutta ydintaajamissa asiakkaat on pääosin tavoitettu ajallaan. Tavoittamisviivettä on onnistuttu tehokkaasti kompensoimaan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien ensivastetoiminnalla.

Nykyinen turvallisuustilanne on tuonut esille haasteet varautumisessa yleisesti ja erityisesti väestönsuojelussa. Pelastuslaitoksen jatkuvuudenhallintasuunnitelma on päivitetty. Uudenmaan pelastuslaitosten sekä HUS:n tilannekuvatoimintojen yhteensovittaminen on käynnistetty, samoin Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueen tasoinen suunnittelu on käynnissä.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on tuottanut viikoittaista turvallisuustilannekuvaa oman jatkuvuudenhallinnan turvaamisen näkökulmasta.

Pelastustoimessa aloitettiin Länsi-Uudenmaan evakuointisuunnittelun yhteensovittaminen. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen suunnitelma saatettiin loppuun alkuvuonna 2024. Evakuointisuunnittelun yhteensovittaminen jatkuu alueen toimijoiden kanssa vuonna 2025. Pelastustoimen sodan ajan uhka arviota on työstetty sisäministeriön ohjeen mukaisesti

Hyvinvointialueen talousarviota muutettiin loppuvuonna osavuositarkastuksen alijäämäennustetta vastaavaksi. Tässä yhteydessä tarkempi talousarvion vertailu perustuu alkuperäisen talousarvion ja tilikauden tuloksen poikkeamiin.

Pelastuslaitoksen tilikauden toimintakate oli 36,1 milj. euroa, ja alkuperäinen talousarvio alittui 70 000 €. Tuloksen saavuttaminen vaati tiukan 3 miljoonan euron sopeuttamisohjelman sekä toiminnan ja talouden systemaattista hallintaa. Toimintakate toteutui 2,2 milj. euroa vuoden 2023 toimintakatetta 38,4 milj. euroa

alempana. Pelastuslaitoksen toiminnallinen ja taloudellinen kokonaisuus koostuu pelastustoimesta ja ensihoidosta. Ensihoidon järjestämisvastuussa on HUS, joka ostaa palvelua pelastuslaitokselta. HUS:n maksaman yhteistoimintakorvauksen, sekä ensihoidon Kela-korvausten ja asiakasmaksujen tulisi kattaa ensihoidon kustannukset niin, että ensihoidon toimintakate olisi 0. Ensihoidon kustannukset ylittyivät kuitenkin 2,9 milj. euroa. Pelastustoimen kustannukset alittivat budjetin.

1000 euroa	Pelastustoimi		Ensihoito		Yhteensä	
	Talousarvio 2024	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Toteuma 2024
Toimintatuotot	633	907	15,953	16,153	16,586	17,060
Toimintakulut	-36,908	-34,111	-15,953	-19,039	-52,861	-53,150
Toimintakate	-36,274	-33,204	-	-2,886	-36,274	-36,090

Toimintatuotot ylittyivät 0,5 milj. euroa. Myyntituotot ylittyivät 0,2 milj. euroa johtuen sekä koronakorvauksesta että valvonta- ja erhemaksujen kasvusta. Maksutuotot ensihoidon omavastuuosuuksista alittavat budjetin vähentyneiden kuljetusmäärien vuoksi -0,1 milj. euroa. Tuissa ja avustuksissa ensihoidon Kela-kuljetusten korvaukset ylittivät kuitenkin nousseen taksan myötä budjetin 0,2 milj. euroa.

Toimintakuluja on johdettu määrätietoisesti talousarvion tasolle. Henkilöstökulut ylittivät alkuperäisen talousarvion -0,1 milj. euroa. Henkilöstömäärää hillittiin sopeutusohjelman mukaisesti, mutta palkankorotukset nostivat palkkakustannuksia. Palkat toteutuivatkin -0,8 milj. euroa talousarviota suurempana. Sairaus- ja tapaturmakorvausten suuruus 0,4 milj. euroa sekä henkilösivukulujen alitus 0,4 milj. euroa kompensoivat ylitystä.

Palvelujen ostot ylittävät talousarvion -0,5 milj. euroa. Suurin ylitys oli siivouskuluissa -0,3 milj. euroa ja sopimuspalokuntien yhteistoimintakorvauksissa -0,1 milj. euroa. ICT-palvelinkulut pelastuslaitosten yhteisen ICT-infrastruktuurin osalta ylittyi -0,3 milj. euroa. Aineiden ja tarvikkeiden osalta talousarvio alitettiin 0,3 milj. euroa hoitotarvikkeissa sekä kalusto- ja polttoainekuluissa. Muissa kuluissa vuokratulot kasvoivat ennakkoidusti 0,2 milj. euroa uusien paloasemien

korkeampien vuokratasojen vuoksi. Talousarvio ylittyi -0,1 milj. euroa kaluston leasingkuluissa.

Pelastuslaitoksen vuoden 2024 kaluston investointiohjelmaa supistettiin 2,4 milj. euroon. Vuoden aikana hankittiin välttämätöntä kalustoa mm. defibrillaattoreita, ambulansseja, raskasta kalustoa, väestöhälyttimiä sekä öljyntorjuntakalustoa. Pelastuslaitos otti käyttöön kaksi uutta korvaavaa paloasemaa Matinkylässä ja Espoonlahdessa. Otaniemen väliaikaista paloasemaa valmisteltiin käyttöönotettavaksi.

2.2.6 Erikoissairaanhoito

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	0	0	0	4 011	4 011	
Toimintakulut	-616 291	-26 564	-642 855	-635 170	7 685	1 %
Toimintakate	-616 291	-26 564	-642 855	-631 159	11 696	2 %

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavat Uudellamaalla ensisijaisesti Uudenmaan neljä hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki. HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa niistä erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädetään tai joista sovitaan järjestämissopimuksessa. HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi.

Vuoden 2024 aikana on valmisteltu päätöksentekoon lakisääteinen Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden (Etelä-Suomen yhteistyöalueella lisäksi Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä) työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista niiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategiassa korostetaan painopisteen siirtoa erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon. Hoitoon pääsyä, hoidon jatkuvuutta ja konsultaatiokäytäntöjä parantamalla yhä useampi potilas voidaan hoitaa perusterveydenhuollossa, millä on vaikutusta erikoissairaanhoidon käyttöön ja lähetemääriin. Taktisella tasolla kehittämistä on tehty Uudenmaan tasoisesti mm. selkeyttämällä erikoissairaanhoidon kanssa yhteisiä palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja. Hyvinvointialueella on tehty monipuolista palvelujen kehittämistä, jolla on vaikutusta myös erikoissairaanhoidon palveluketjuihin sekä kustannuksiin, kuten esimerkiksi Raaseporin sairaalan kokonaiskehittäminen. Syksyllä 2024 käynnistyneet strategiset kärkihankkeet kokosivat yhteen hyvinvointialueen keskeisimmän kehittämistyön. Erikoissairaanhoidon kärkihankkeessa ajatuksena on ollut kirkastaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon strategiaa ja esittää suosituksia edistettäväksi strategisiksi toimenpiteiksi. Keskeisiä tavoitteita ovat taloudellisen kestävyysvarmistaminen, hoidon jatkuvuuden vahvistaminen perustasolla sekä tarkoituksenmukaisen hoidon saatavuuden kohentaminen.

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn toteutuminen

Joulukuussa 2024 kiireetöntä erikoissairaanhoidoa jonottavien länsiusimaalaisten määrä oli 19 400, mikä tarkoitti 39 odottajaa 1000 asukasta kohti. Odottajien määrä laski vuoden 2023 lopun tilanteeseen verrattuna 7,3 %. Väkilukuun suhteutettuna jonot lyhentyivät 8,6 %.

Länsiusimaalaisten mediaaniodotusaika hoidon tarpeen arvioon oli 46 vuorokautta ja hoitoon 71 vuorokautta. Koko Uudenmaan tasolla vastaavat luvut olivat 46 vuorokautta ja 68 vuorokautta. Yli 3 kuukautta hoidon tarpeen arviota odottaneiden osuus oli 25,0 % ja yli 6 kuukautta hoitoon jonottaneiden 19,3 %. Uudenmaan laajuisesti tilanne oli hieman heikompi, hoitotakuun ylittäneitä oli hoidon tarpeen arviota odottavista 27,0 % ja hoitoa odottavista 20,5 %.

Kaikki palveluntuottajat tekivät Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaista yhteensä 91 700 kiireetöntä lähetettä vuoden 2024. Määrä kasvoi 0,1 % vuodesta 2023 eli vähemmän kuin mitä Länsi-Uudenmaan väestönkasvu (1,4 %) oli. LUVN teki n. 62 % kaikista läheteistä, 53 300. Muut lähetteet tulevat yksityisiltä

palveluntuottajilta (ml. työterveydenhuolto), muilta hyvinvointialueilta ja vähäisessä määrin valtion laitoksilta ja kolmannelta sektorilta.

Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2024 talousarviossa erikoissairaanhoidon toimintakate oli 616,3 milj. euroa. Talousarvion piti kattaa HUS-yhtymän kehysten mukaisen laskutuksen lisäksi myös siirtoviivohoitopäivien, kehitysvammaisten keskitettyjen palvelujen, suun terveydenhuollon opetusklinikan ja 116 117-päivystysavun kustannukset. Erikoissairaanhoidon toimintakatteen muodostui vuoden lopussa 631,2 milj. euroa eli talousarvio ylittyi 2,4 prosentilla.

HUS-yhtymän vuoden 2024 talousarviossa hyväksytty kehys oli 2 206,0 milj. euroa, josta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ennakoon maksama osuus oli 28,01 % eli 617,9 milj. euroa. Kehystä tasataan vuosittain vastaamaan kunkin hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin osuutta koko Uudenmaan tasoisesta kehykseen sisältyvien palvelujen käytöstä, kuitenkin siten, että HUS laskuttaa Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta yhteensä vain jäsenosuuden kehysten. Vuoden 2024 lopussa länsi-uusimaalaisten osuus erikoissairaanhoidon palvelujen käytöstä oli 28,15 %, minkä takia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen maksuosuutta tasattiin 3,0 milj. euron lisälaskulla. Koska LUVN oli varautunut vuoden 2024 talousarviossaan siihen, että kehystä tasattaessa saataisiin 3,2 milj. euroa hyvitystä kehykseen, aiheutti tasauslasku 6,2 milj. euron ylityksen talousarvioon.

HUS-yhtymä teki vuoden 2024 tilinpäätöksessään alijäämää 30,4 milj. euroa. Kirjanpitolautakunta on lausunnossaan HUS-yhtymän alijäämän kirjaamisesta (KILA 141/2023) edellyttänyt Uudenmaan hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia kirjaamaan taseeseensa osuuden kertyneestä alijäämästä. Alijäämä on jaettu hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille näiden toteutuneen palvelukäytön suhteessa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuudeksi tuli 8,6 milj. euroa.

HUS-yhtymän vuosilta 2022–2024 kertynyt alijäämä on nyt yhteensä 141,7 milj. euroa, josta LUVN:n osuus on 39,8 milj. euroa. Koska alijäämää kertyi

ensimmäisen kerran vuonna 2022, HUS-yhtymän tulee kattaa alijäämä vuoden 2025 aikana. Alijäämän kattamista varten HUS-yhtymän vuoden 2025 kehystä kasvatettiin, mutta erästä ei ole yksityiskohtaisesti neuvoteltu HUS-yhtymän jäsenten kanssa. Tarkentavat neuvottelut tämän osalta käydään tilikauden 2025 aikana siten, että HUS-yhtymän tilinpäätös vuodelle 2025 on tasapainossa huomioiden myös muut sovittavat toimenpiteet. Alijäämien kattamisen edellytyksenä on, ettei HUS-yhtymän perustoiminnasta muodostu vuonna 2025 alijäämää.

Talousarviossa HUS-yhtymän kehyksen ulkopuolisiin erikoissairaanhoidon palveluihin oli varattu 1,6 milj. euroa. Tämän piti kattaa siirtoviivehoitopäivien, kehitysvammaisten keskitettyjen palvelujen, suun terveydenhuollon opetusklinikan ja 116 117-päivystysavun kustannukset. Siirtoviivehoitopäivissä ja kehitysvammapotilaiden psykiatrisessa osastohoidossa tuli kuitenkin merkittävää talousarvion ylitystä.

Uudeksi haasteeksi muodostuivat psykiatristen osastojen siirtoviiveet, joiden kustannukset olivat yli kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2023. Yhteensä kehyksen ulkopuolisista palveluostoista tuli talousarvioon nähden 4,1 milj. euroa ylitystä.

Erikoissairaanhoidon kirjattiin lisäksi tulopuolelle pakolaistaustaisten asiakkaiden erikoissairaanhoidon käyttöön perustuvia korvauksia yhteensä 3,6 milj. euroa. Näitä tuottoja ei ollut talousarviossa otettu huomioon, joten niiden ansiosta erikoissairaanhoidon talousarvion ylitys jäi pienemmäksi kuin se muuten olisi ollut.

2.2.7 Konsernihallinto (ilman erikoissairaanhoidoa)

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	303 155	4 906	308 061	310 476	2 415	1 %
Valmistus omaan käyttöön	500	-500	0	46	46	
Toimintakulut	-354 175	-1 596	-355 772	-352 895	2 876	1 %
Toimintakate	-50 520	2 810	-47 710	-42 373	5 337	11 %

Konsernihallinnon tilikauden tulos toteutui alle talousarvion. Erityisesti suuremmat toimintatuotot ja kasvanut kustannustaso on huomioitu muutetussa talousarviossa. Konsernihallinnon onnistuneet talouden sopeuttamistoimenpiteet yhdessä kasvaneiden toimintatuottojen kanssa johtivat siihen, että tilikauden tulos toteutui selkeästi parempana myös suhteessa muutettuun talousarvioon.

Toimintatuotot toteutuivat talousarviota suurempina. Ulkoisia toimintatuottoja paransi erityisesti talousarvioon sisällyttämättömät muutosrahoituksen sekä välivuokrausasuntojen ja muiden tilojen tuotot. Merkittävänä eränä konsernihallinnon vuoden 2024 ulkoisissa tuotoissa on Valtiovarainministeriön hyvinvointialueelle myöntämä valtionavustus (18,7M€) ja ICT-muutoskustannuksiin myönnetty valtionavustus (2,9M€). Sisäiset tuotot toteutuivat muutettua talousarviota matalampina, mikä johtuu ulkoisten kulujen alittumisesta ja kuvastaa onnistumista talouden sopeuttamistoimenpiteissä.

Toimintakulut alittavat merkittävästi alkuperäisen ja muutetun talousarvion. Henkilöstön varsinaiset palkkakustannukset toteutuivat talousarvion mukaisina, mutta henkilöstökulujen kokonaisuutta madalsi henkilöstösidonnaiset korvaukset ja budjetoitua alempana toteutuneet sivukulut. Henkilöstökulujen kokonaistasoon vaikutettiin tilikauden aikana henkilöstökulujen investoinneille kohdentamisilla ja erilaisilla sopeuttamistoimenpiteillä, kuten rekrytointiviiveillä ja palkattomilla vapailla.

Toimintakulut alittuvat merkittävästi palvelujen ostojen ja muiden toimintakulujen osalta. Erityisesti asiantuntija- ja ICT-palvelujen sekä vakuutusten kustannukset toteutuivat ennakoitua matalampina. Muiden toimintakulujen toteumaa selittää

talousarviota matalammat rakennusten vuokratkustannukset. Vuokratkustannusten osalta vuokraneuvotteluissa onnistuttiin arvioitua paremmin ja muutamissa kohteissa vuokramaksuvastuun alkaminen viivästy.

Toimintakulujen osalta aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän kustannukset ovat 2,6M€ talousarviota suuremmat, mikä johtuu erityisesti hoitotarvikkeiden kustannusten kasvusta. Hoitotarvikkeiden, erityisesti omahoitotarvikkejakelun, kustannusten kehittymistä tullaan jatkossa seuraamaan tarkemmin ja toimenpiteitä kustannusten kasvun hillitsemiseksi on suunniteltu vuodelle 2025.

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	161 542	19 277	180 819	193 976	13 157	7 %
Myyntituotot	38 717	5 591	44 308	49 995	5 687	13 %
Maksutuotot	76 358	8 345	84 703	88 513	3 810	4 %
Tuet ja avustukset	39 830	0	39 830	39 934	104	0 %
Muut toimintatuotot	6 636	5 341	11 978	15 534	3 556	30 %
Valmistus omaan käyttöön	500	-500	0	46	46	
Toimintakulut	-1 927 521	-54 426	-1 981 947	-1 967 361	14 586	1 %
Henkilöstökulut	-550 951	-3 327	-554 278	-548 922	5 356	1 %
Palvelujen ostot	-1 192 357	-51 549	-1 243 906	-1 233 960	9 946	1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 446	606	-37 840	-40 854	-3 014	-8 %
Avustukset	-40 614	-315	-40 929	-38 715	2 214	5 %
Muut toimintakulut	-105 153	160	-104 993	-104 910	83	0 %
Toimintakate	-1 765 479	-35 649	-1 801 128	-1 773 340	27 788	2 %
Valtionosuudet	1 770 649	-1 321	1 769 328	1 769 328	0	0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 000	5 000	2 000	2 151	151	8 %
Vuosikate	2 170	-31 970	-29 800	-1 861	27 939	94 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 000	0	-6 000	-3 615	2 385	40 %
Tilikauden tulos	-3 830	-31 970	-35 800	-5 476	30 323	85 %

Hyvinvointialueen muutettu talousarvio vuodelle 2024 oli 35,8 milj. euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos toteutui 5,5 milj. euroa alijäämäisenä, eli alijäämää kertyi 30,3 milj. euroa vähemmän kuin muutetun talousarvion mukaan ennakoitiin.

Muutettu talousarvio -35,8 milj. euroa perustui hyvinvointialueen kolmannen osavuositarkastuksen ennusteeseen. Hyvinvointialueen tulos toteutui loppuvuoden aikana selvästi osavuositarkastuksessa ennakoitua paremmin ja tilikauden tulos -5,5

milj. euroa poikkasi aluevaltuuston 12.12.2023 hyväksymästä alkuperäisestä talousarviosta vain -1,6 milj. eurolla. Tässä tekstissä oleva tarkempi talousarvion vertailu perustuu alkuperäisen talousarvion ja tilikauden tuloksen poikkeamiin.

Toimintatuottojen talousarvio oli 161,5 milj. euroa ja toteuma 194,3 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat näin ollen 32,4 milj. euroa alkuperäistä talousarviota korkeampana. Toimintatuotot arvioitiin talousarvion valmisteluvaiheessa liian matalalle tasolle. Tilinpäätökseen 2023 verrattuna toimintatuottoja kertyi 12,6 milj. euroa enemmän vuonna 2024.

Toimintakulujen talousarvio oli 1 927,5 milj. euroa ja toteuma 1 967,4 milj. euroa. Toimintakulut toteutuivat 39,8 milj. euroa talousarviota korkeampina.

Henkilöstökuluja toteutui 548,9 (TA: 550,9) milj. euroa eli 2,0 miljoonaa euroa talousarviota vähemmän. Työvoiman vuokraus oli 12,2 milj. euroa ja toteutui siten 1,6 milj. euroa talousarviota pienempänä. Vuoteen 2023 verrattuna työvoimanvuokraus pieneni 22,4 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostojen toteuma oli 1 234,0 (TA: 1 192,4) milj. euroa. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion 41,6 milj. euroa. Suurin yksittäinen talousarvion ylitys aiheutui erikoissairaanhoidon palveluostoista 18,9 milj. euroa. Hyvinvointialueen omissa toiminnoissa ylitystä oli ikääntyneiden asumispalveluostoissa, lasten, nuorten ja perheiden palveluiden lastensuojelumenoissa ja vammaispalveluiden palveluasumismenoissa.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma oli 40,9 (TA: 38,4) milj. euroa. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma oli siis 2,4 milj. euroa talousarviota korkeampi. Suurin ylitys aiheutui hoitotarvikemenoista, jossa talousarvioylitystä oli 2,0 milj. euroa.

Avustuksien toteuma oli 38,7 milj. euroa (TA: 40,6) eli 1,9 milj. euroa talousarviota pienempi.

Muiden toimintakulujen toteuma oli 104,9 (TA: 105,2) milj. euroa. Muut toimintakulut koostuvat pääosin vuokratuloista, joita toteutui 101,4 milj. euroa eli 1,8 milj. euroa talousarviota vähemmän. Muihin toimintakuluihin on kirjattu myyntisaamisten luottotappioita 2,4 milj. euroa, johon ei oltu varauduttu talousarviossa.

Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutui 2,2 (TA24: -3,0) milj. euroa. Kassavlijäämien sijoittaminen tuotti korkotuottoja enemmän ja vieraan pääoman korkokulut jäivät pienemmiksi kuin talousarviossa ennakoitiin.

Poistoja kertyi 3,6 (TA: 6,0) milj. euroa.

Valtion rahoitus oli 1 769,3 (TA: 1 770,6) milj. euroa eli 1,3 miljoonaa euroa talousarviota pienempi.

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus	1 730 000	-809	1 729 191	1 729 191	0	0 %
Pelastustoimen rahoitus	40 649	-512	40 136	40 136	0	0 %
Lisärahoitus	0	0	0	0	0	0 %
Yhteensä	1 770 649	-1 321	1 769 327	1 769 327	0	0 %

Tilikauden alijäämä oli -5,5 (TA: -3,8) milj. euroa. Talousarvion sopeutustoimenpiteet toteutuivat suunnitellusti ja talousarvion tulostavoite lähes saavutettiin. Hyvinvointialueen tilikauden tulos pystyttiin kääntämään vuoden 2023 120,7 milj. euron alijäämästä yhdessä vuodessa lähelle nollatulosta.

2.4 Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen

Lainanotto- valtuudet 1000 euroa	Lainanotto- valtuus	Valtuudella käynnistettävät investoinnit	Valtuutta käytetty aiemmilla tilikausill a	Valtuutta käytetty tilikaudell a	Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023	233 383	0	3 495	24 374	22 200
Vuosi 2024	0	0	0	0	0

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle myönnettiin lainanottovaltuutta 233,4 milj. euroa vuonna 2023. Valtuutta on käytetty investointeja vastaaviin sitoumuksiin vuosina 2023 ja 2024.

Vuonna 2023 sitoumuksia toteutui 3,5 milj. euroa. Vuonna 2024 sitoumuksia toteutui 24,4 milj. euroa. Vuoden 2024 sitoumuksista 16,2 milj. euroa kohdistui tilojen vuokrasitoumuksiin, 4,7 milj. euroa asiakas- ja potilastietojärjestelmän sitoumuksiin ja laitteiden ja 3,4 milj. euroa koneiden leasing-sitoumuksiin.

Hyvinvointialue ei ole nostanut pitkäaikaisia lainoja oman taseen investointien rahoittamiseen vuosina 2023 ja 2024. Vuoden 2023 lainanottovaltuutta ei siis ole käytetty tältä osin.

Vuoden 2023 lainanottovaltuutta on käyttämättä 22,2 milj. euroa 31.12.2024. Siirtyvä lainanottovaltuus kohdistuu vuonna 2023 alkaneisiin tietojärjestelmähankkeisiin: asiakas- ja potilastietojärjestelmään ja tiedolla johtamisen tietoaallas -hankkeeseen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle ei myönnetty lainanottovaltuutta vuodelle 2024.

2.5 Investointiosan toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €
Rakennukset	-1 745	82	-1 663	-1 333	330
Laite- ja kalustohankinnat	-5 835	-842	-6 677	-3 994	2 683
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	-19 047	12 467	-6 580	-5 970	610
Muut investoinnit	-82	82	0	-35	-35
Investointimenot yhteensä	-26 709	11 789	-14 920	-11 332	3 588
Investointien luovutustulot	78	0	78	0	-78
Investointimenot yhteensä (netto)	-26 631	11 789	-14 842	-11 332	3 510

Investointeja toteutui 11,3 milj. euroa eli 15,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota vähemmän ja 3,5 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. ICT-investointeja toteutui alkuperäisessä talousarviossa suunniteltua vähemmän.

Tilikauden suurimmat yksittäiset investoinnit olivat asiakas- ja potilastietojärjestelmä -hanke 2,0 milj. euroa ja tiedolla johtamisen tietoaallas -hanke 1,5 milj. euroa.

2.6 Rahoitusosan toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	2 170	-31 970	-29 800	6 666	36 466
Vuosikate	2 170	-31 970	-29 800	-1 861	27 939
Satunnaiset erät +/-	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	8 527	8 527
Investointien rahavirta	-26 631	11 789	-14 842	-11 282	3 559
Investointimenot	-26 709	11 789	-14 920	-11 332	3 588
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	78	0	78	49	-29
Toiminta ja investoinnit, netto	-24 461	-20 181	-44 641	-4 616	40 025
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0
Lainankannan muutokset	22 880	0	22 880	-11 051	-33 931
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	24 894	0	24 894	0	-24 894
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 844	0	-6 844	-69	6 775
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 830	0	4 830	-10 982	-15 812
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	1 858	1 858
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	-17	-17
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	388	388
Saamisten muutos	0	0	0	44 847	44 847
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-43 359	-43 359
Rahoituksen rahavirta	22 880	0	22 880	-9 193	-32 073
Rahavarojen muutos	-1 581	-20 181	-21 761	-13 810	7 952

2.7 Yhteenveto talousarvion sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Sitovuutta koskeva osa 1 000 euroa	Sitovuustaso	Talousarvio 2024	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2024	Toteuma 31.12.2024	Poikkeama €	Poikkeama %
Käyttötalousosa	Toimintakate	-1 765 479	-35 649	-1 801 128	-1 769 872	31 256	2 %
Investointiosa	Investointimenot (Brutto)	-26 709	11 789	-14 920	-11 332	3 588	24 %
Tuloslaskelmaosa	Yleiskatteinen rahoitus	1 770 649	-1 321	1 769 328	1 769 328	0	0 %
	Nettorahoitustuotot/- kulut	-3 000	5 000	2 000	2 151	151	8 %
Rahoitusosa	Lainakannan muutos	22 880	0	22 880	-11 051	-36 955	148 %

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	49 995 066,13	39 027 729,86
Maksutuotot	88 512 933,00	83 279 164,67
Tuet ja avustukset	39 934 240,49	43 519 886,95
Muut toimintatuotot	15 533 650,86	15 517 791,83
	<u>193 975 890,48</u>	<u>181 344 573,31</u>
Valmistus omaan käyttöön	45 694,43	0,00
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-548 922 262,86	-527 837 208,39
Palkat ja palkkiot	-437 959 417,28	-413 244 526,10
Henkilösivukulut	-110 962 845,58	-114 592 682,29
Eläkekulut	-101 743 982,92	-97 573 359,15
Muut henkilösivukulut	-9 218 862,66	-17 019 323,14
Palvelujen ostot	-1 233 959 752,46	-1 239 225 514,14
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-40 853 928,70	-47 374 690,27
Avustukset	-38 715 072,42	-39 063 663,06
Muut toimintakulut	-104 910 306,30	-97 715 087,30
	<u>-1 967 361 322,74</u>	<u>-1 951 216 163,16</u>
Toimintakate	-1 773 339 737,83	-1 769 871 589,85
Valtionrahoitus	1 769 327 744,95	1 667 667 578,05
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 201 726,27	220 630,21
Muut rahoitustuotot	215 153,09	35 038,90
Korkokulut	-80 008,35	-109 465,77
Muut rahoituskulut	-185 746,09	-138 830,91
	<u>2 151 124,92</u>	<u>7 372,43</u>
Vuosikate	-1 860 867,96	-102 196 639,37
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 615 255,06	-3 831 032,01
Arvonalentumiset	-36,12	-996 315,66
	<u>-3 615 291,18</u>	<u>-4 827 347,67</u>
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	0,00	-15 000 000,00
	<u>0,00</u>	<u>-15 000 000,00</u>
Tilikauden tulos	-5 476 159,14	-122 023 987,04
Tilikauden yli-/alijäämä	-5 476 159,14	-122 023 987,04

3.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-1 860 867,96	-100 844 642,11
Satunnaiset erät	0,00	-15 000 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	8 527 140,50	39 263 767,86
Toiminnan rahavirta yhteensä	6 666 272,54	-76 580 874,25
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-11 331 684,17	-6 567 559,51
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	49 205,15	0,00
Investointien rahavirta yhteensä	-11 282 479,02	-6 567 559,51
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 616 206,48	-83 148 433,76
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	-11 050 947,09	47 960 948,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-69 052,00	-69 052,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 981 895,09	48 030 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 857 560,49	-110 351 534,04
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-17 062,04	519 034,75
Vaihto-omaisuuden muutos	387 535,22	-786 697,48
Saamisten muutos	44 846 549,32	-109 416 064,19
Korottomien velkojen muutos	-43 359 462,01	-667 807,12
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-9 193 386,60	-62 390 586,04
Rahavarojen muutos	-13 809 593,08	-145 539 019,80
Rahavarat 31.12.	1 117 964,24	14 927 557,32
Siirtyneet rahavarat 1.1.		2 135 222,41
Rahavarat 1.1.	14 927 557,32	158 331 354,71

3.3 Tase

	31.12.2024	31.12.2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	158 350 856,14	150 648 463,15
Aineettomat hyödykkeet	6 390 151,20	911 887,34
Aineettomat oikeudet	0,00	648 528,91
Muut pitkävaikutteiset menot	337 730,88	0,00
Ennakkomaksut	6 052 420,32	263 358,43
Aineelliset hyödykkeet	19 217 611,39	16 979 482,26
Maa- ja vesialueet	247 405,73	247 405,73
Rakennukset	4 733 928,98	3 752 559,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	285 227,52	300 467,24
Koneet ja kalusto	12 521 928,21	12 415 820,81
Muut aineelliset hyödykkeet	31 480,00	31 480,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 397 640,95	231 748,59
Sijoitukset	132 743 093,55	132 757 093,55
Osakkeet ja osuudet	132 701 229,82	132 715 229,82
Muut saamiset	41 863,73	41 863,73
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	21 652,40	21 652,40
Muut toimeksiantojen varat	21 652,40	21 652,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT	76 977 997,31	136 021 674,93
Vaihto-omaisuus	4 669 457,86	5 056 993,08
Aineet ja tarvikkeet	4 669 457,86	5 056 993,08
Saamiset	71 190 575,21	116 037 124,53
Lyhytaikaiset saamiset	71 190 575,21	116 037 124,53
Myyntisaamiset	18 298 384,19	17 909 876,98
Lainasaamiset	260 689,12	120 321,95
Muut saamiset	20 987 162,36	30 994 030,35
Siirtosaamiset	31 644 339,54	67 012 895,25
Rahat ja pankkisaamiset	1 117 964,24	14 927 557,32
VASTAAVAA YHTEENSÄ	235 350 505,85	286 691 790,48

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA	-34 408 617,67	-28 932 458,53
Peruspääoma	91 739 531,25	91 739 531,25
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-120 671 989,78	0,00
Tilikauden alijäämä	-5 476 159,14	-120 671 989,78
PAKOLLISET VARAUKSET	47 826 113,51	39 263 767,86
Muut pakolliset varaukset	47 826 113,51	39 263 767,86
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	548 999,68	566 061,72
Lahjoitusrahastojen pääomat	240 916,95	286 361,41
Muut toimeksiantojen pääomat	308 082,73	279 700,31
VIERAS PÄÄOMA	221 384 010,33	275 794 419,43
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 117 163,88	1 054 234,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	985 182,00	1 054 234,00
Muut velat	131 981,88	0,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	220 266 846,45	274 740 185,43
Joukkovelkakirjalainat	15 000 000,00	48 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 087 156,91	69 052,00
Saadut ennakot	103 074,80	167 874,52
Ostovelat	65 882 116,67	93 339 115,00
Muut velat	11 860 067,98	11 281 206,99
Siirtovelat	105 334 430,09	121 882 936,92
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	235 350 505,85	286 691 790,48

3.4 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	951 325 154,87	899 813 584,50
Toimintakulut	-2 679 687 843,91	-2 662 661 645,54
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	300 980,36	-76 553,10
Toimintakate	-1 728 061 708,68	-1 762 924 614,14
Valtionrahoitus	1 769 327 744,95	1 667 667 578,05
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 752 520,88	1 870 848,54
Muut rahoitustuotot	425 535,49	214 659,04
Korkokulut	-6 135 388,63	-3 828 058,87
Muut rahoituskulut	-218 494,55	-217 868,03
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 175 826,81	-1 960 419,31
Vuosikate	39 090 209,46	-97 217 455,40
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-44 115 318,95	-42 990 242,19
Arvonalentumiset	-36,12	-951 302,68
Poistot ja arvonalentumiset	-44 115 355,07	-43 941 544,87
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	0,00	-15 000 000,00
Satunnaiset erät	0,00	-15 000 000,00
Tilikauden tulos	-5 025 145,62	-156 159 000,27
Tilikauden verot	-66 080,46	-30 380,36
Laskennalliset verot	-101 316,55	-50 599,57
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-125 186,29	-139 752,48
Tilikauden alijäämä	-5 317 728,92	-156 379 732,68

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	39 090 209,46	-64 601 690,28
Satunnaiset erät	0,00	-15 000 000,00
Tilikauden verot	-66 080,46	-30 380,36
Tulorahoituksen korjauserät	-3 485 720,62	6 561 989,63
Tulorahoituksen korjauserät	-1 710 630,80	-240 501,70
Pakolliset varaukset	-1 775 089,81	6 802 491,33
	<u>35 538 408,38</u>	<u>-73 070 081,01</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-83 042 214,52	-82 365 960,23
Rahoitusosuudet investointimenoihin	185 405,39	165 283,41
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 979 288,90	1 127 728,46
	<u>-79 877 520,24</u>	<u>-81 072 948,35</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-44 339 111,86	-154 143 029,36
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 557 929,50	49 995 568,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 976 032,28	-11 989 390,93
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-10 981 895,09	48 030 000,00
	<u>28 600 002,13</u>	<u>86 036 177,07</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-17 062,04	519 034,75
Vaihto-omaisuuden muutos	850 687,17	321 942,59
Saamisten muutos	48 757 353,30	-71 502 122,45
Korottomien velkojen muutos	-53 376 157,04	-4 058 657,05
	<u>-3 785 178,61</u>	<u>-74 719 802,15</u>
Rahoituksen rahavirta	24 814 823,52	11 316 374,91
Rahavarojen muutos	-19 524 288,34	-142 826 654,45
Rahavarat 31.12.	39 129 726,77	58 654 015,10
Rahavarat 1.1.	58 654 015,10	201 480 669,55
Rahavarojen muutos	-19 524 288,33	-142 826 654,45

VASTAAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	574 101 849,92	536 629 053,95
Aineettomat hyödykkeet	25 422 601,15	22 171 503,78
Aineettomat oikeudet	9 958 506,16	12 099 027,92
Muut pitkävaikutteiset menot	9 411 674,67	9 809 117,43
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	6 052 420,32	263 358,43
Aineelliset hyödykkeet	511 603 486,49	479 514 400,06
Maa- ja vesialueet	4 719 534,55	4 949 537,16
Rakennukset	325 663 841,76	323 541 311,80
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 939 141,53	10 139 310,04
Koneet ja kalusto	51 799 476,73	57 655 495,12
Muut aineelliset hyödykkeet	1 558 813,52	1 596 198,92
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	117 922 678,41	81 632 547,01
Sijoitukset	37 075 762,28	34 943 150,11
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	25 911 171,91	24 113 389,38
Muut osakkeet ja osuudet sekä arvonorotukset	11 096 023,69	10 761 194,06
Muut saamiset	68 566,68	68 566,68
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 070 504,50	2 585 983,05
Lahjoitusrahastojen varat	3 048 852,10	2 564 330,65
Muut toimeksiantojen varat	21 652,40	21 652,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT	175 085 726,54	244 218 055,35
Vaihto-omaisuus	16 876 273,56	17 726 960,74
Aineet ja tarvikkeet	16 876 273,56	17 726 960,74
Saamiset	119 079 726,21	167 837 079,51
Pitkäaikaiset saamiset	1 587,55	0,00
Muut saamiset	1 587,55	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	119 078 138,66	167 837 079,51
Myyntisaamiset	46 677 821,67	49 391 838,46
Lainasaamiset	260 689,12	120 321,95
Muut saamiset	30 347 573,60	40 556 361,79
Siirtosaamiset	41 792 054,27	77 768 557,31
Rahat ja pankkisaamiset	39 129 726,77	58 654 015,10
VASTAAVAA	752 258 080,97	783 433 092,35

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA	-34 442 118,59	-29 124 389,67
Peruspääoma	91 739 531,25	91 739 531,25
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-120 863 920,92	2 900 046,64
Tilikauden yli-/alijäämä	-5 317 728,92	-123 763 967,56
VÄHEMMISTÖOSUUDET	365 673,27	240 486,98
PAKOLLISET VARAUKSET	18 461 403,70	20 236 493,51
Eläkevaraukset	160 704,50	160 704,50
Muut pakolliset varaukset	18 300 699,19	20 075 789,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 597 851,78	3 130 392,37
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 289 769,05	2 850 692,06
Muut toimeksiantojen pääomat	308 082,73	279 700,31
VIERAS PÄÄOMA	764 275 270,81	788 950 109,16
Pitkäaikainen vieras pääoma	349 129 666,54	311 029 729,06
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	347 439 514,87	309 572 875,82
Saadut ennakot	432,77	432,77
Muut velat	1 023 315,78	891 333,90
Laskennalliset verovelat	666 403,11	565 086,55
Lyhytaikainen vieras pääoma	415 145 604,27	477 920 380,11
Joukkovelkakirjalainat	15 000 000,00	48 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	35 126 113,74	11 392 750,66
Saadut ennakot	18 031 744,89	17 145 197,06
Ostovelat	116 362 046,56	153 064 363,85
Muut velat	26 102 127,07	27 456 214,79
Siirtovelat	204 523 572,01	220 861 853,75
VASTATTAVAA	752 258 080,97	783 433 092,35

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

4.1.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

4.1.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Emo

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisten tilikausien alijäämää on oikaistu vuoden 2023 virheellisen lomapalkkavelan jaksottamisen johdosta 5 648 002,74 (lisäys) euroa ja Oy Apotti Ab:lle irtautumisesta maksettavan korvaussumman tarkentumisen johdosta 7 000 000,00 euroa (vähennys). Lomapalkkavelan oikaisu näkyy siirtovelloissa ja Apotille maksettavan korvauksen oikaisun johdosta Muita pakollisia varauksia pienennettiin 7 000 000,00 euroa. Korjausten seurauksena alijäämä parani 1 351 997,26 euroa.

PTKY Karviaisen osuus 3 295 387.00 euroa kirjattiin pois osakkeista ja osuuksista peruspääomaa vastaan.

Vertailuvuoden tase ja rahoituslaskelma on saatettu vertailukelpoisiksi.

Konserni

Oikaisut edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin

Konsernitilinpäätöksessä Edellisten tilikausien alijäämää on oikaistu 32 615 765,12 (vähennys) euroa vuoden 2023 tilinpäätöksessä olleiden virheiden johdosta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus HUS-yhtymän alijäämästä 31 263 767,86 oli eliminoimatta ja oikaisu näkyy taseessa pakollisten varausten vähennyksenä.

Hyvinvointialueen tilinpäätöstä on oikaistu vuoden 2023 virheellisen lomapalkkavelan jaksottamisen johdosta 5 648 002,74 (edellisten tilikausien alijäämän lisäys) euroa ja Oy Apotti Ab:lle irtautumisesta maksettavan korvaussumman tarkentumisen johdosta 7 000 000,00 euroa (edellisten tilikausien alijäämän vähennys). Lomapalkkavelan oikaisu näkyy siirtovelkojen lisäyksenä ja Apotille maksettavan korvauksen oikaisun johdosta Muita pakollisia varauksia pienennettiin 7 000 000,00 euroa. Korjausten seurauksena hyvinvointialueen alijäämä parani 1 351 997,26 euroa.

PTKY Karviaisen osuus 3 295 387.00 euroa kirjattiin pois osakkeista ja osuuksista peruspääomaa vastaan.

Vertailuvuoden tase ja rahoituslaskelma on saatettu vertailukelpoiksi.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue laatii täydellisen konsernitilinpäätöksen sisältäen konsernituloslaskelman, konsernitaseen, konsernirahoituslaskelman sekä liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenhyvinvointiyhtymä ja osakkuusyhteisöt.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Yhtymän ja sen tytäryhteisöjen omistuksen eliminointi on tehty Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti.

Osakkuusyhteisöt

Kaikki osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuus - menetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Olennaisia sisäisiä katteita ei ole.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poistoja ei ole oikaistu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan, ja

niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Muutokset konsernin rakenteessa

Osakkuusyhtiö Sosiaalitalo Oy:n toiminta on päättynyt 31.12.2023.

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Toimintatuotot tehtäväalueittain	2024	2023	2024	2023
Sosiaali- ja terveyspalvelut	890 182 501,92	845 725 946,90	128 833 976,67	123 544 690,90
Pelastustoimi	13 307 600,41	12 593 067,68	17 060 337,42	16 175 386,98
Yleishallinto ja muut palvelut	47 835 052,54	41 494 569,91	48 081 576,39	41 624 495,43
Toimintatuotot yhteensä	951 325 154,87	899 813 584,49	193 975 890,48	181 344 573,31

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Valtion rahoitus	2024	2023	2024	2023
Sosiaali ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus	1 729 191 431,03	1 627 550 654,96	1 729 191 431,03	1 627 550 654,96
Pelastustoimen tehtävien rahoitus	40 136 313,92	40 116 923,09	40 136 313,92	40 116 923,09
Lisärahoitus	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion rahoitus yhteensä	1 769 327 744,95	1 667 667 578,05	1 769 327 744,95	1 667 667 578,05

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Palvelujen ostojen erittely	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	1 125 865 146,02	977 476 789,22
Muiden palvelujen ostot	108 094 606,44	254 748 724,92
Palvelujen ostot yhteensä	1 233 959 752,46	1 232 225 514,14

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Valtuustoryhmille annetut tuet	2024	2023
Uudenmaan Vapauden liitto ry	0,00	5 660,64
Espoon Vasemmisto ry	24 000,00	16 000,00
Pajute ry	6 000,00	0,00
Keskustan Uudenmaan piiri ry	13 790,41	8 385,56
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri	35 663,53	36 000,00
Suomen Kristillisdemokraattien Uudenmaan piiri ry	11 946,78	12 000,00
Svenska Folkpartiet i Nyland r.f	69 059,62	72 000,00
Uudenmaan Kokoomus ry	166 500,00	162 000,00
Uudenmaan Sosiaalidemokraatit ry	73 777,15	74 918,10
Uudenmaan Vihreät ry	58 500,00	60 000,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	459 237,49	446 964,30

Poistojen perusteet

Suunnitelmapoistojen perusteena on hyödykkeen hankintameno.

Pysyviin vastaaviin voidaan kirjata vähintään 10 000 euron arvoisia hyödykkeitä.

Olenaisuuden periaate huomioon ottaen tämän alittavat hankinnat kirjataan kirjanpidossa kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. Tästä poikkeuksena on ensikertainen kalustaminen sekä useasta komponentista muodostuvat hyödykkeet, joiden yhteenlaskettu kustannus ylittää 10 000 euroa.

Ensikertaisessa kalustamisessa hyödykkeet on hankittava ennen toiminnan aloittamista kyseisessä kohteessa.

Pysyvien vastaavien hankintamenot on poistettu seuraavan suunnitelman mukaan:

Hyödykeryhmä

Poistoaika

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot	2 - 5 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta
Liikearvo	2 - 5 vuotta
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>	
ICT-ohjelmistot	2 - 5 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin (sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja*)	2 - 50 vuotta*
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruserparannusmenot	5 - 10 vuotta**
Muut	2 - 10 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
<i>Rakennukset ja rakennelmat</i>	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta
Kallioluolat ja tunnelit, väestönsuojat	30 - 70 vuotta
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>	
Maa- ja vesirakenteet	15 - 30 vuotta
Putki- ja kaapeliverkot	15 - 20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15 vuotta
<i>Koneet ja kalusto</i>	
Alukset ja muut uivat työkonet	10 - 20 vuotta
Raskaat koneet ja raskaat kuljetusvälineet	10 - 15 vuotta
Kevyet koneet ja kevyet kuljetusvälineet	5 - 10 vuotta
Sairaala- ja terveydenhoitolaitteet sekä vastaavat	5 - 15 vuotta

Muut laitteet ja kalusteet

3 - 5 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet

Arvo- ja taide-esineet

ei poistoaikaa

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

ei poistoaikaa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

ei poistoaikaa

*) Jollei vaikutusaikaa voi luotettavalla tavalla arvioida, on hankintameno poistettava enintään kymmenessä vuodessa.

**) Enintään vuokra-ajan loppuun

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Pakollisten varausten muutokset	2024	2023	2024	2023
Eläkevastuu 1.1.	160 704,50	181 967,07	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-21 262,57	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	160 704,50	160 704,50	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	20 075 789,00	13 294 761,17	39 263 767,86	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	8 206 556,46	8 562 345,65	39 263 767,86
Vähennykset tilikaudella	-1 775 089,81	-1 425 528,63	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	18 300 699,19	20 075 789,00	47 826 113,51	39 263 767,86
Pakollisten varausten muutokset yhteensä	-1 775 089,81	6 759 765,26	8 562 345,65	39 263 767,86

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	0,00	95 175,27		0,00
Rakennusten luovutusvoitot	1 380 316,79	218 056,84		0,00
Osakkeiden luovutusvoitot	0,00	3 822,69	35 205,15	0,00
Muut luovutusvoitot	45 687,90	0,00	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	1 426 004,69	317 054,80	35 205,15	0,00
Osakkeiden luovutustappiot	-16 354,25	0,00	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	-16 354,25	0,00	0,00	0,00

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Satunnaisten tulojen ja kulujen erittely	2024	2023	2024	2023
Irtautumiskorvaus Oy Apotti Ab	0,00	15 000 000,00	0,00	15 000 000,00
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	15 000 000,00	0,00	15 000 000,00

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 745,65	0,00
Osinkotuotot yhteensä	2 745,65	0,00

Eriytetty tuloslaskelma

Ateriapalvelut	Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2024
Toimintatuotot	
Myyntituotot	242 961,28
	242 961,28
Toimintakulut	
Henkilöstökulut	-37 787,25
Palkat ja palkkiot	-32 050,32
Henkilösivukulut	-5 736,93
Eläkekulut	-3 930,00
Muut henkilösivukulut	-1 806,93
Palvelujen ostot	-179 330,60
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 966,29
Muut toimintakulut	-4 960,34 €
	-248 044,48
Toimintakate	-5 083,20
Vuosikate	-5 083,20

Laskelma sisältää ateriapalveluiden ulkoisen myynnin. Kulut on laskettu siinä suhteessa, kuin saadut toimintatuotot ovat kohteen kokonaistuottoihin.

4.4 Tasetta koskevat liitetiedot

4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Hyvinvointialue

Aineettomat hyödykkeet	Tietokoneohjelmistot	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	648 528,91	0,00	263 358,43	911 887,34
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	112 790,59	5 789 061,89	5 901 852,48
Siirrot erien välillä	-648 528,91	648 528,91	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-423 588,62	0,00	-423 588,62
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	337 730,88	6 052 420,32	6 390 151,20
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	337 730,88	6 052 420,32	6 390 151,20

Hyvinvointialue

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	247 405,73	3 752 559,89	300 467,24	12 415 820,81	31 480,00	231 748,59	16 979 482,26
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	1 155 767,63	0,00	2 876 423,11	0,00	1 397 640,95	5 429 831,69
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	10 778,00	220 970,59	0,00	-231 748,59	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-174 398,54	-26 017,72	-2 991 250,18	0,00	0,00	-3 191 666,44
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	-36,12	0,00	0,00	-36,12
Poistamaton hankintameno 31.12.	247 405,73	4 733 928,98	285 227,52	12 521 928,21	31 480,00	1 397 640,95	19 217 611,39
Kirjanpitoarvo 31.12.	247 405,73	4 733 928,98	285 227,52	12 521 928,21	31 480,00	1 397 640,95	19 217 611,39

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteisyyhteisöt	Hyvinvointiyhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	4 505 187,98	122 644 552,50	5 565 489,34	132 715 229,82
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-14 000,00	0,00	0,00	-14 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	4 491 187,98	122 644 552,50	5 565 489,34	132 701 229,82
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	4 491 187,98	122 644 552,50	5 565 489,34	132 701 229,82

Jvk-, muut laina ja muut saamiset	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset hyvinvointiyhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	41 863,73	41 863,73
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	41 863,73	41 863,73
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	41 863,73	41 863,73

V. 2024		Hyvinvointialue	Konserni	Hyvinvointialuekonsernin osuus		
Omistukset muissa yhteisöissä	Y-tunnus	Omistusosuus	Omistusosuus	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus yli-tai alijäämästä
<i>Hyvinvointiyhtymät</i>						
HUS-yhtymä	1567535-0	31,3 %	31,3 %	78 829 058,98	545 554 107,30	-8 321 763,49
<i>Osakkuusyhteisöt</i>						
Uudenmaan vammaispalvelut Oy	1765939-7	33,6 %	33,6 %	3 864 226,20	10 116 969,03	-35 087,98
Uudenmaan työterveys Oy	2791263-2	30,9 %	30,9 %	91 652,89	122 174,62	4 495,44

		Hyvinvointialue 2024		Hyvinvointialue 2023	
Saamisten erittely		Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset
<i>Saamisten hyvinvointiyhtymiltä, joissa hva on jäsenenä</i>					
Myyntisaamiset		116 762,23	0,00	153 471,49	0,00
Lainasaamiset		0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset		0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset		33 293,99	0,00	456 026,41	0,00
Saamiset yhteensä		150 056,22	0,00	609 497,90	0,00

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2024	2023	2024	2023
Kelan korvaus työterveyshuollosta	4 128 942,10	4 016 707,53	2 299 531,00	2 401 931,00
EU-tuet ja -avustukset	60 709,62	89 656,39	0,00	0,00
Muut tuet ja avustukset	8 331 761,78	14 921 341,94	8 331 761,78	14 921 341,94
Hankeavustussaamiset	4 460 663,21	6 548 060,52	4 460 663,21	6 548 060,52
Muut siirtosaamiset, konsernin keskinäiset	22 890,54	313 530,79	33 293,99	456 026,41
Muut siirtosaamiset	24 787 087,02	51 879 260,14	16 519 089,56	42 685 535,38
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät yhteensä	41 792 054,27	77 768 557,31	31 644 339,54	67 012 895,25

4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Oman pääoman erittely	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	91 739 531,25	91 739 531,25	91 739 531,25	91 739 531,25
Aloittavaan taseeseen tehdyt muutokset				
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	91 739 531,25	91 739 531,25	91 739 531,25	91 739 531,25
Edellisten tilikausien alijäämä 1.1.	-120 863 920,92	2 900 046,64	-120 671 989,78	0,00
Edellisten tilikausien alijäämä 31.12.	-120 863 920,92	2 900 046,64	-120 671 989,78	0,00
Tilikauden alijäämä	-5 317 728,92	-123 763 967,56	-5 476 159,14	-120 671 989,78
Oma pääoma yhteensä	-34 442 118,59	-29 124 389,67	-34 408 617,67	-28 932 458,53

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	2024	2023
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-120 671 989,78	0,00
Tilikauden yli- alijäämä	-5 476 159,14	-120 671 989,78
Kertynyt poistoero 31.12.	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	-126 148 148,92	-120 671 989,78

	Konserni	Konserni
	2024	2023
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	Pitkäaikaiset	Pitkäaikaiset
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	281 577 999,53	248 281 428,67
Pitkäaikaisen velat yhteensä	281 577 999,53	248 281 428,67

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Joukkovelkakirjalainat	2024	2023
Hyvinvointialuetodistukset	15 000 000,00	48 000 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	15 000 000,00	48 000 000,00

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Pakolliset varaukset	2024	2023	2024	2023
Eläkevaraukset	160 704,50	160 704,50	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	18 300 699,19	20 075 789,00	47 826 113,51	39 263 767,86
Pakolliset varaukset yhteensä	18 461 403,70	20 236 493,50	47 826 113,51	39 263 767,86

	2024		2023	
Vieraan pääoman erittely	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset
<i>Velat hyvivointiyhtymille, joissa hva on jäsenenä</i>				
Ostovelat	8 305 084,33	0,00	5 431 979,98	0,00
Siirtovelat	596 570,81	0,00	2 470 521,80	0,00
Yhteensä	8 901 655,14	0,00	7 902 501,78	0,00

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Sekkitililimiitti	2024	2023
Sekkitilin limiitti	30 000 000,00	0,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	8 378 945,16	0,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Hyvinvointialue	
	2024	2023	2024	2023
Jaksotetut henkilöstökulut	27 176 879,75	27 283 779,93	16 288 443,03	13 092 735,71
Lomapalkkajaksotukset	155 858 849,45	148 761 716,14	78 096 666,57	75 215 951,89
Korkojaksotukset	0,00	876 080,60	0,00	0,00
Korkojaksotukset	792 567,97	876 080,60	0,00	0,00
Muut siirtovelat	20 285 115,88	41 365 644,31	10 352 749,68	31 103 727,52
Muut siirtovelat, konsernin sisäiset	410 158,96	1 698 552,17	596 570,81	2 470 521,80
Vieras pääoma yhteensä	204 523 572,01	220 861 853,75	105 334 430,09	121 882 936,92

4.5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 058 195,05	6 830 383,05	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	15 510 019,73	9 701 558,37	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	15 510 019,73	9 701 558,37	0,00	0,00

Vuokra- ja leasingvastuut	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
	2024	2023	2024	2023
Muut vuokravastuut	422 938 951,75	470 053 708,24	267 624 434,22	330 076 021,71
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	105 617 850,01	107 836 272,97	82 816 312,62	85 617 895,81
Leasingvastuut	41 359 291,04	49 946 409,78	19 779 494,10	25 035 850,75
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	15 178 958,28	16 492 199,84	8 169 784,94	8 747 389,37
Vuokravastuut yhteensä	464 298 242,79	520 000 118,02	287 403 928,32	355 111 872,46

Vastuusitoumukset	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
	2024	2023	2024	2023
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	1 937 000,00	0,00	1 937 000,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	942 836,00	0,00	942 836,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	604 000 000,00	0,00	604 000 000,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	402 617 648,00	0,00	402 617 648,00

	Konserni	Konserni	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2024	2023	2024	2023
Arvonlisäveron palautusvastuu	54 878,99	183 690,45	0,00	0,00
Johdannaiset sisältävät sähköjohdannais sopimuksia. Sopimukset arvostetaan tilinpäätöshetken markkina-arvoon. Suojaamistarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan suojauksen kohteesta realisoituvia tuottoja ja kuluja vastaan seuraavilla tilikausilla. Suojaukset on tehty forward-tuotteilla.				
Ostettu, MWh	127 586,19	110 429,21	0,00	0,00
Käypä arvo	-337 790,94	599 606,20	0,00	0,00

4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Henkilöstökulut	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	548 922 262,86	533 485 211,13
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	1 025 577,54	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	548 922 262,86	533 485 211,13

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Henkilöstön lukumäärä tehtäväalueittain 31.12.	2024	2023
Sosiaali- ja terveydenhuolto	7709	7699
Pelastuslaitos	603	620
Yleishallinto ja muut palvelut	1440	1417
Henkilöstön lukumäärä tehtäväalueittain yhteensä	9752	9736

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2024	2023
Pajute ry	908,26	142
Vapauden liitto	71	83
Uudenmaan Vapauden liitto	330,32	1 357,57
Kansallinen kokoomus	34 846,98	49 123,59
Suomen Kristillisdemokraatit	3 679,02	1 941,29
Suomen Keskusta	3 701,86	2 107,51
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	29 857,88	29 655,86
Vasemmistoliitto	11 603,57	9 675,61
Vihreä liitto	26 321,46	23 115,14
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri ry	5 749,45	4 759,25
Svenska Folkpartiet	24 778,98	22 020,20
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	141 848,78	143 981,02

	Hyvinvointialue	Hyvinvointialue
Tilintarkastajan palkkiot	2024	2023
Tilintarkastus	108 147,96	47 580,27
Muut palvelut	8 006,70	4 830,00
Palkkiot yhteensä	52 410,27	52 410,27

5 Luettelot ja selvitykset

5.1 Luettelo käytetyistä kirjanpitoKirjoista ja säilyttämistapa

KIRJANPITOKIRJAT	SÄILYTYSTAPA
Tilinpäätös	Sähköinen arkistointi
Päiväkirja	Sähköinen arkistointi
Pääkirja	Sähköinen arkistointi
APUKIRJAT	SÄILYTYSTAPA
Myyntireskontra	Sähköinen arkistointi
Ostoreskontra	Sähköinen arkistointi
Käyttöomaisuus	Sähköinen arkistointi
Konsernikirjanpito	Sähköisessä järjestelmässä, paperitulosteet

Myyntireskontra		SÄILYTYSTAPA
AMK	Manuaaliset kohdistukset	Sähköisessä järjestelmässä
AMS	Manuaaliset suoritukset	Sähköisessä järjestelmässä
HYV	Hyvitysten palautus	Sähköisessä järjestelmässä
KL	Korkolasku	Sähköisessä järjestelmässä
LT	Luottotappiokirjaus	Sähköisessä järjestelmässä
MKM	Myyntireskontran kohdistustapahtumat maksutosite	Sähköisessä järjestelmässä
MKP	Myyntireskontran kohdistustapahtumat päätösite	Sähköisessä järjestelmässä
PSU	Perintä toimeksiantoliittymä	Sähköisessä järjestelmässä
VII	Viitesuoritukset	Sähköinen arkistointi
XMY	Myre-konversio	Sähköisessä järjestelmässä
10 - 99	Laskulajit 10-99	Sähköisessä järjestelmässä

Ostoreskontra		SÄILYTYSTAPA
JA	Jaksotustosite	Sähköisessä järjestelmässä
OL	Ostolaskut	Sähköinen arkistointi
OM	Ostoreskontran maksut	Sähköinen arkistointi
OKM	Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksutosite	Sähköisessä järjestelmässä

Käyttöomaisuus		SÄILYTYSTAPA
KOM	Käyttöomaisuus	Sähköinen arkistointi
KPA	Käyttöomaisuuden palautustapahtuma	Sähköisessä järjestelmässä
XKOM	Kom-konversio	Sähköisessä järjestelmässä

5.2 Luettelo tositelajeista

Numerosarjan koodi	Nimi	Pienin	Suurin	Seuraava	Muoto	Säilytystapa
963_100100	963 Aineettomat oikeudet	1	999 999 999	4	100100##### #	Sähköinen arkisto
963_100500	963 Tietokoneohjelmistot	1	999 999 999	57	100500##### #	Sähköinen arkisto
963_100510	963 Tietokoneohjelmistojen lisenssimaksut	1	999 999 999	1	100510##### #	Sähköinen arkisto
963_101000	963 Muut pitkävaikutteiset menot	1	999 999 999	30	101000##### #	Sähköinen arkisto
963_101100	963 Tietokoneohjelmistot (pl. lisenssimaksut)	1	999 999 999	21	101100##### #	Sähköinen arkisto
963_101200	963 Tutkimus- ja kehittämismenot	1	999 999 999	1	101200##### #	Sähköinen arkisto
963_101300	963 Perustamis- ja järjestämiskustannukset	1	999 999 999	1	101300##### #	Sähköinen arkisto
963_110000	963 Maa- ja vesialueet	1	999 999 999	6	110000##### #	Sähköinen arkisto
963_110200	963 Kiinteistöjen liittymismaksut	1	999 999 999	1	110200##### #	Sähköinen arkisto
963_110290	963 SIS kiinteistöjen liittymismaksut	1	999 999 999	1	110290##### #	Sähköinen arkisto
963_110400	963 Kiinteistöjen liittymismaksut, vuokraoikeus	1	999 999 999	1	110400##### #	Sähköinen arkisto
963_110500	963 Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset	1	999 999 999	1	110500##### #	Sähköinen arkisto
963_111500	963 Asuinrakennukset	1	999 999 999	30	111500##### #	Sähköinen arkisto
963_111600	963 Hallinto- ja laitosrakennukset	1	999 999 999	28	111600##### #	Sähköinen arkisto
963_111700	963 Tehdas- ja tuotantorakennukset	1	999 999 999	1	111700##### #	Sähköinen arkisto
963_112000	963 Muut rakennukset	1	999 999 999	2	112000##### #	Sähköinen arkisto
963_113000	963 Maa- ja vesirakenteet	1	999 999 999	1	113000##### #	Sähköinen arkisto
963_114000	963 Johtoverkostot ja laitteet	1	999 999 999	1	114000##### #	Sähköinen arkisto
963_114100	963 Vesi- ja viemäriverkosto	1	999 999 999	1	114100##### #	Sähköinen arkisto
963_114200	963 Hulevesiverkosto	1	999 999 999	1	114200##### #	Sähköinen arkisto
963_114300	963 Vesijohtoverkosto	1	999 999 999	1	114300##### #	Sähköinen arkisto
963_114400	963 Viemäriverkosto	1	999 999 999	1	114400##### #	Sähköinen arkisto
963_114500	963 Kaukolämpöverkosto	1	999 999 999	1	114500##### #	Sähköinen arkisto
963_115000	963 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	1	999 999 999	29	115000##### #	Sähköinen arkisto
963_115100	963 Muut kiinteät koneet ja laitteet	1	999 999 999	2	115100##### #	Sähköinen arkisto
963_116000	963 Kuljetusvälineet	1	999 999 999	99	116000##### #	Sähköinen arkisto
963_116500	963 Tietokonelaitteet	1	999 999 999	1	116500##### #	Sähköinen arkisto
963_116600	963 Viestintälaitteet	1	999 999 999	8	116600##### #	Sähköinen arkisto
963_117000	963 Muut koneet ja kalusto	1	999 999 999	852	117000##### #	Sähköinen arkisto
963_117300	963 Sairaalaitteet	1	999 999 999	1	117300##### #	Sähköinen arkisto
963_118000	963 Luonnonvarat	1	999 999 999	1	118000##### #	Sähköinen arkisto
963_118400	963 Arvo- ja taide-esineet	1	999 999 999	2	118400##### #	Sähköinen arkisto
963_118700	963 Muut aineelliset hyödykkeet	1	999 999 999	1	118700##### #	Sähköinen arkisto

963_120000	963 Osakkuusyhteisöosakkeet ja osuudet	1	999 999 999	6	120000##### #	Sähköinen arkisto
963_120010	963 Asunto-osakkeet osakkuusyhteisöissä	1	999 999 999	1	120010##### #	Sähköinen arkisto
963_120100	963 Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet	1	999 999 999	1	120100##### #	Sähköinen arkisto
963_120110	963 Asunto-osakkeet yhteisyhteisöissä	1	999 999 999	1	120110##### #	Sähköinen arkisto
963_120200	963 Muut omistusyhteisyhteisöosakkeet ja -osuudet	1	999 999 999	1	120200##### #	Sähköinen arkisto
963_120210	963 Asunto-osakkeet muissa omistusyhteisöissä	1	999 999 999	1	120210##### #	Sähköinen arkisto
963_120400	963 Tytäryhteisöosakkeet ja osuudet	1	999 999 999	1	120400##### #	Sähköinen arkisto
963_120410	963 Asunto-osakkeet tytäryhteisöissä	1	999 999 999	1	120410##### #	Sähköinen arkisto
963_120600	963 Kuntayhtymäosuudet	1	999 999 999	4	120600##### #	Sähköinen arkisto
963_120900	963 Liikelaitosten pääomat	1	999 999 999	1	120900##### #	Sähköinen arkisto
963_121090	963 Muiden taseyksikköjen peruspääomat	1	999 999 999	1	121090##### #	Sähköinen arkisto
963_121200	963 Muut osakkeet ja osuudet	1	999 999 999	20	121200##### #	Sähköinen arkisto
963_121210	963 Muut asunto-osakkeet	1	999 999 999	12	121210##### #	Sähköinen arkisto
963_121290	963 Osakkeiden rahasto-osuudet	1	999 999 999	2	121290##### #	Sähköinen arkisto
963_121400	963 Osakkeiden ja osuuksien arvonorotukset	1	999 999 999	1	121400##### #	Sähköinen arkisto
963_124400	963 Liittymismaksut palautettavat	1	999 999 999	11	124400##### #	Sähköinen arkisto
963_124800	963 Liittymismaksut palautettavat	1	999 999 999	11	124800##### #	Sähköinen arkisto
963_124890	963 SIS muut saamiset	1	999 999 999	1	124890##### #	Sähköinen arkisto
963AIF	963 AIF tositekonversio	1	999 999 999	1	AIF#####	Sähköinen arkisto
963AKT	963 Aktivoinnit	1	999 999 999	2 907	AKT#####	Sähköinen arkisto
963AKT2	963 Aktivointi kirjanpito-oikaisu	1	999 999 999	50	AKT9#####	Sähköinen arkisto
963ALE	963 Alennuskirjaukskansio	1	999 999 999	1	ALE#####	Sähköinen arkisto
963ALI	963 Alitilittäjät	1	999 999 999	1	ALI#####	Sähköinen arkisto
963Alkusal	Projektien alkusaldot	1	999 999 999	1	PJA#####	Sähköinen arkisto
963ALV	963 ALV-maksuajo	1	999 999 999	63	ALV#####	Sähköinen arkisto
963AMK	963 Asiakkaan manuaaliset kohdistukset	1	999 999 999	1	AMK#####	Sähköinen arkisto
963AMS	963 Asiakkaan manuaaliset suoritukset	1	999 999 999	24 508	AMS#####	Sähköinen arkisto
963ARK	963 Alareskontran kirjauskansiovienti	1	999 999 999	9 641	ARK#####	Sähköinen arkisto
963ARV	963 Reskontrien valuutanarvostus	1	999 999 999	1	ARV#####	Sähköinen arkisto
963AS	963 Asiakasnumero 1000001-9999999	1	9 999 999 999 999	1 247 300	#####	Sähköinen arkisto
963BUD	963 Budjettisaldot	1	999 999 999	1	BUD#####	Sähköinen arkisto
963D	963 Dokumentit	1	999 999 999	1	D#####	Sähköinen arkisto
963DT	963 Dokumentin tunnus	1	999 999 999	1	DT#####	Sähköinen arkisto
963EL	963 Elementin numero	1	999 999 999	1	EL#####	Sähköinen arkisto
963ERA	963 Laskujen tuonnin eränumerosarja	1	999 999 999	1	ERA#####	Sähköinen arkisto
963ETE	963 EndToEnd SEPA	1	999 999 999	1	963ETE##### ##	Sähköinen arkisto

963EU	963 EU-myyntien arvonlisäveron ilmoitus	1	999 999	1	EU#####	Sähköinen arkisto
963FV	963 Invoice	1	999 999	1 429 938	FV963#####	Sähköinen arkisto
963H	963 Hyvitys	1	999 999	1	H#####	Sähköinen arkisto
963HI	963 Hierarkiatunnus	1	999 999	1	HI#####	Sähköinen arkisto
963HS	963 Hyvityksen siirto	1	999 999	1	HS#####	Sähköinen arkisto
963HYV	963 Hyvitysten palautus	1	999 999	7 329	HYV#####	Sähköinen arkisto
963IID	963 Instructionodentification SEPA	1	999 999	1	IID#####	Sähköinen arkisto
963JA	963 Jaksotustosite	1	999 999	10 797	JA#####	Sähköinen arkisto
963JT	963 Järjestelmätunnus	1	999 999	1	JT#####	Sähköinen arkisto
963Kausi	963 Kausikirjauskansio	1	999 999	1	KAU#####	Sähköinen arkisto
963KB	963 Käyttöomaisuusbudjetti	1	999 999	44 909	KB#####	Sähköinen arkisto
963KEL	963 Keräysluettelo	1	999 999	1	KEL#####	Sähköinen arkisto
963KK	963 Kirjauskansio	1	999 999	1	KK#####	Sähköinen arkisto
963KKE	963 Kirjauskansion eränumero	1	999 999	455 440	KKE#####	Sähköinen arkisto
963KKS	963 Kirjauskansiosiiirto	1	999 999	8 559 144	KKS#####	Sähköinen arkisto
963KL	963 Korkolasku	1	999 999	1	KL#####	Sähköinen arkisto
963KLT	963 Korkolaskutosite	1	999 999	1	KLT#####	Sähköinen arkisto
963KOE	963 KOM tapahtumat (EVL)	1	999 999	1	KOE#####	Sähköinen arkisto
963KOM	963 KOM numero	1	99 999 999	1	963#####	Sähköinen arkisto
963KOS	963 KOM tapahtumat (SUMU)	1	999 999	22 799	KOS#####	Sähköinen arkisto
963KOS2	963 KOM kirjaukset kirjanpito	1	999 999	41	KOS9#####	Sähköinen arkisto
963KPA	963 Kirjanpitotapahtuman palautustapahtuma	1	999 999	683	KPA#####	Sähköinen arkisto
963KPL1	963 Apotti kirjanpito	1	999 999	188	APO#####	Sähköinen arkisto
963KPL2	963 Ceepos kirjanpito	1	999 999	694	CK#####	Sähköinen arkisto
963KPL3	963 Effic kirjanpito	1	999 999	546	EF#####	Sähköinen arkisto
963KPL4	963 ProConsona kirjanpito	1	999 999	1 884	PE#####	Sähköinen arkisto
963KPL5	963 Proteus kirjanpito	1	999 999	193	PRO#####	Sähköinen arkisto
963KPL6	963 Oima kirjanpito aineisto	1	999 999	7	OIMA#####	Sähköinen arkisto
963KPP	963 Kirjanpitotapahtuman peruutuksen jäljitysnumero	1	999 999	678	KPP#####	Sähköinen arkisto
963KS	963 Kohdistussääntö	1	999 999	1	KS#####	Sähköinen arkisto
963KT	963 Kertatoimittaja	1	9 999 999	1	K#####	Sähköinen arkisto
963KTO	963 Kirjaustosite	1	999 999	1	KTO#####	Sähköinen arkisto
963KUTI	963 Kuntatiedon jaksotukset	1	999 999	10	ZJA#####	Sähköinen arkisto
963KVA	963 Kirjanpidon valuutanarvostus	1	999 999	1	KVA#####	Sähköinen arkisto
963L	963 Vapaatekstilasku	1	999 999	1	L#####	Sähköinen arkisto
963LA	963 Lähetysnumero	1	999 999	1	LA#####	Sähköinen arkisto

963LE	963 Projektin ennakkolasku	1	999 999 999	1	LE#####	Sähköinen arkisto
963LEH	963 Projektin ennakkoehvitysasku	1	999 999 999	1	LEH#####	Sähköinen arkisto
963Lisäma	186 Projektin lisämaksut	1	999 999 999	1	PJL#####	Sähköinen arkisto
963LO	963 Lomakehuomautus	1	9 999	64	LO####	Sähköinen arkisto
963LPV	963 Lomapalkkavaraukset	1	999 999 999	1	LPV#####	Sähköinen arkisto
963LT	963 Luottotappiokirjaus	1	999 999 999	13 968	LT#####	Sähköinen arkisto
963LTE	963 Luottotappioiden kirjauserä	1	999 999 999	1	LTE#####	Sähköinen arkisto
963MID	963 Messageldenfication SEPA	1	999 999 999	1	MID#####	Sähköinen arkisto
963MK	963 Maksukehotus	1	999 999 999	164 644	MK#####	Sähköinen arkisto
963MKM	963 Myren kohdistustapahtumat maksutosite	1	999 999 999	3 942 439	MKM#####	Sähköinen arkisto
963MKP	963 Myren kohdistustapahtumat päätösite	1	999 999 999	355	MKP#####	Sähköinen arkisto
963MKT	963 Maksukehotustosite	1	999 999 999	1	MKT#####	Sähköinen arkisto
963ML	963 Matkalaskut	1	999 999 999	125	ML#####	Sähköinen arkisto
963MT	963 Myyntitilaus	1	999 999 999	1	MT#####	Sähköinen arkisto
963MTH	963 Myynnin hyvitysasku	1	999 999 999	1	MTH#####	Sähköinen arkisto
963MU	963 Muistiotositteet	1	999 999 999	5 592	MU#####	Sähköinen arkisto
963MYL10	963 Laskunumero, laskulaji 10	1	99 999 999	7 403	10#####	Sähköinen arkisto
963MYL11	963 Laskunumero, laskulaji 11	1	99 999 999	6	11#####	Sähköinen arkisto
963MYL12	963 Laskunumero, laskulaji 12	1	99 999 999	1	12#####	Sähköinen arkisto
963MYL13	963 Laskunumero, laskulaji 13	1	99 999 999	1	13#####	Sähköinen arkisto
963MYL14	963 Laskunumero, laskulaji 14	1	99 999 999	1	14#####	Sähköinen arkisto
963MYL15	963 Laskunumero, laskulaji 15	1	99 999 999	1 372	15#####	Sähköinen arkisto
963MYL16	963 Laskunumero, laskulaji 16	1	99 999 999	1	16#####	Sähköinen arkisto
963MYL17	963 Laskunumero, laskulaji 17	1	99 999 999	1	17#####	Sähköinen arkisto
963MYL18	963 Laskunumero, laskulaji 18	1	99 999 999	1	18#####	Sähköinen arkisto
963MYL19	963 Laskunumero, laskulaji 19	1	99 999 999	1	19#####	Sähköinen arkisto
963MYL20	963 Laskunumero, laskulaji 20	1	99 999 999	1	20#####	Sähköinen arkisto
963MYL21	963 Laskunumero, laskulaji 21	1	99 999 999	1	21#####	Sähköinen arkisto
963MYL22	963 Laskunumero, laskulaji 22	1	99 999 999	1	22#####	Sähköinen arkisto
963MYL23	963 Laskunumero, laskulaji 23	1	99 999 999	1	23#####	Sähköinen arkisto
963MYL24	963 Laskunumero, laskulaji 24	1	99 999 999	1	24#####	Sähköinen arkisto
963MYL25	963 Laskunumero, laskulaji 25	1	99 999 999	1	25#####	Sähköinen arkisto
963MYL26	963 Laskunumero, laskulaji 26	1	99 999 999	1	26#####	Sähköinen arkisto
963MYL27	963 Laskunumero, laskulaji 27	1	99 999 999	1	27#####	Sähköinen arkisto
963MYL28	963 Laskunumero, laskulaji 28	1	99 999 999	1	28#####	Sähköinen arkisto
963MYL29	963 Laskunumero, laskulaji 29	1	99 999 999	1	29#####	Sähköinen arkisto
963MYL30	963 Laskunumero, laskulaji 30	1	99 999 999	1	30#####	Sähköinen arkisto
963MYL31	963 Laskunumero, laskulaji 31	1	99 999 999	1	31#####	Sähköinen arkisto
963MYL32	963 Laskunumero, laskulaji 32	1	99 999 999	1	32#####	Sähköinen arkisto
963MYL33	963 Laskunumero, laskulaji 33	1	99 999 999	1	33#####	Sähköinen arkisto
963MYL34	963 Laskunumero, laskulaji 34	1	99 999 999	1	34#####	Sähköinen arkisto

963MYL35	963 Laskunumero, laskulaji 35	1	99 999 999	1	35#####	Sähköinen arkisto
963MYL36	963 Laskunumero, laskulaji 36	1	99 999 999	1 182	36#####	Sähköinen arkisto
963MYL37	963 Laskunumero, laskulaji 37	1	99 999 999	252	37#####	Sähköinen arkisto
963MYL38	963 Laskunumero, laskulaji 38	1	99 999 999	1 193	38#####	Sähköinen arkisto
963MYL39	963 Laskunumero, laskulaji 39	1	99 999 999	2 182	39#####	Sähköinen arkisto
963MYL40	963 Laskunumero, laskulaji 40	1	99 999 999	135	40#####	Sähköinen arkisto
963MYL41	963 Laskunumero, laskulaji 41	1	99 999 999	2 374	41#####	Sähköinen arkisto
963MYL42	963 Laskunumero, laskulaji 42	1	99 999 999	47	42#####	Sähköinen arkisto
963MYL43	963 Laskunumero, laskulaji 43	1	99 999 999	46 358	43#####	Sähköinen arkisto
963MYL44	963 Laskunumero, laskulaji 44	1	99 999 999	416 644	44#####	Sähköinen arkisto
963MYL45	963 Laskunumero, laskulaji 45	1	99 999 999	90 277	45#####	Sähköinen arkisto
963MYL46	963 Laskunumero, laskulaji 46	1	99 999 999	129 911	46#####	Sähköinen arkisto
963MYL47	963 Laskunumero, laskulaji 47	1	99 999 999	12 312	47#####	Sähköinen arkisto
963MYL48	963 Laskunumero, laskulaji 48	1	99 999 999	122	48#####	Sähköinen arkisto
963MYL49	963 Laskunumero, laskulaji 49	1	99 999 999	39 719	49#####	Sähköinen arkisto
963MYL50	963 Laskunumero, laskulaji 50	1	99 999 999	381 655	50#####	Sähköinen arkisto
963MYL51	963 Laskunumero, laskulaji 51	1	99 999 999	1	51#####	Sähköinen arkisto
963MYL52	963 Laskunumero, laskulaji 52	1	99 999 999	89 254	52#####	Sähköinen arkisto
963MYL53	963 Laskunumero, laskulaji 53	1	99 999 999	13	53#####	Sähköinen arkisto
963MYL54	963 Laskunumero, laskulaji 54	1	99 999 999	89 441	54#####	Sähköinen arkisto
963MYL55	963 Laskunumero, laskulaji 55	1	99 999 999	7	55#####	Sähköinen arkisto
963MYL56	963 Laskunumero, laskulaji 56	1	99 999 999	5	56#####	Sähköinen arkisto
963MYL57	963 Laskunumero, laskulaji 57	1	99 999 999	1 207	57#####	Sähköinen arkisto
963MYL58	963 Laskunumero, laskulaji 58	1	99 999 999	1 220	58#####	Sähköinen arkisto
963MYL59	963 Laskunumero, laskulaji 59	1	99 999 999	2 958	59#####	Sähköinen arkisto
963MYL60	963 Laskunumero, laskulaji 60	1	99 999 999	45 940	60#####	Sähköinen arkisto
963MYL61	963 Laskunumero, laskulaji 61	1	99 999 999	1	61#####	Sähköinen arkisto
963MYL62	963 Laskunumero, laskulaji 62	1	99 999 999	5 448	62#####	Sähköinen arkisto
963MYL63	963 Laskunumero, laskulaji 63	1	99 999 999	1 873	63#####	Sähköinen arkisto
963MYL64	963 Laskunumero, laskulaji 64	1	99 999 999	245	64#####	Sähköinen arkisto
963MYL65	963 Laskunumero, laskulaji 65	1	99 999 999	1	65#####	Sähköinen arkisto
963MYL66	963 Laskunumero, laskulaji 66	1	99 999 999	1	66#####	Sähköinen arkisto
963MYL67	963 Laskunumero, laskulaji 67	1	99 999 999	1	67#####	Sähköinen arkisto
963MYL68	963 Laskunumero, laskulaji 68	1	99 999 999	1	68#####	Sähköinen arkisto
963MYL69	963 Laskunumero, laskulaji 69	1	99 999 999	1	69#####	Sähköinen arkisto
963MYL70	963 Laskunumero, laskulaji 70	1	99 999 999	1 687	70#####	Sähköinen arkisto
963MYL71	963 Laskunumero, laskulaji 71	1	99 999 999	1	71#####	Sähköinen arkisto
963MYL72	963 Laskunumero, laskulaji 72	1	99 999 999	1	72#####	Sähköinen arkisto
963MYL73	963 Laskunumero, laskulaji 73	1	99 999 999	1	73#####	Sähköinen arkisto
963MYL74	963 Laskunumero, laskulaji 74	1	99 999 999	1	74#####	Sähköinen arkisto
963MYL75	963 Laskunumero, laskulaji 75	1	99 999 999	1	75#####	Sähköinen arkisto
963MYL76	963 Laskunumero, laskulaji 76	1	99 999 999	1	76#####	Sähköinen arkisto
963MYL77	963 Laskunumero, laskulaji 77	1	99 999 999	1	77#####	Sähköinen arkisto
963MYL78	963 Laskunumero, laskulaji 78	1	99 999 999	1	78#####	Sähköinen arkisto
963MYL79	963 Laskunumero, laskulaji 79	1	99 999 999	1	79#####	Sähköinen arkisto

963MYL80	963 Laskunumero, laskulaji 80	1	99 999 999	50	80#####	Sähköinen arkisto
963MYL81	963 Laskunumero, laskulaji 81	1	99 999 999	1	81#####	Sähköinen arkisto
963MYL82	963 Laskunumero, laskulaji 82	1	99 999 999	1	82#####	Sähköinen arkisto
963MYL83	963 Laskunumero, laskulaji 83	1	99 999 999	1	83#####	Sähköinen arkisto
963MYL84	963 Laskunumero, laskulaji 84	1	99 999 999	1	84#####	Sähköinen arkisto
963MYL85	963 Laskunumero, laskulaji 85	1	99 999 999	51 462	85#####	Sähköinen arkisto
963MYL86	963 Laskunumero, laskulaji 86	1	99 999 999	2 453	86#####	Sähköinen arkisto
963MYL87	963 Laskunumero, laskulaji 87	1	99 999 999	1	87#####	Sähköinen arkisto
963MYL88	963 Laskunumero, laskulaji 88	1	99 999 999	1	88#####	Sähköinen arkisto
963MYL89	963 Laskunumero, laskulaji 89	1	99 999 999	1	89#####	Sähköinen arkisto
963MYL90	963 Laskunumero, laskulaji 90	1	99 999 999	4 204	90#####	Sähköinen arkisto
963MYL91	963 Laskunumero, laskulaji 91	1	99 999 999	1	91#####	Sähköinen arkisto
963MYL92	963 Laskunumero, laskulaji 92	1	99 999 999	1	92#####	Sähköinen arkisto
963MYL93	963 Laskunumero, laskulaji 93	1	99 999 999	1	93#####	Sähköinen arkisto
963MYL94	963 Laskunumero, laskulaji 94	1	99 999 999	1	94#####	Sähköinen arkisto
963MYL95	963 Laskunumero, laskulaji 95	1	99 999 999	1	95#####	Sähköinen arkisto
963MYL96	963 Laskunumero, laskulaji 96	1	99 999 999	1	96#####	Sähköinen arkisto
963MYL97	963 Laskunumero, laskulaji 97	1	99 999 999	1	97#####	Sähköinen arkisto
963MYL98	963 Laskunumero, laskulaji 98	1	99 999 999	1	98#####	Sähköinen arkisto
963MYL99	963 Koontikorkolasku	1	99 999 999	1	99#####	Sähköinen arkisto
963ND	963 Nimikedimensionumero	1	999 999	1	ND#####	Sähköinen arkisto
963NE	963 Nimikkeen erätunnus	1	999 999	1	NE#####	Sähköinen arkisto
963NK	963 Nimiketunnus	1	999 999	1	NK#####	Sähköinen arkisto
963NKU	963 Nimikkeen kulutus	1	999 999	1	NKU#####	Sähköinen arkisto
963OI	963 Oikaisutosite	1	999 999	1	OI#####	Sähköinen arkisto
963OKM	963 Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksutosite	1	999 999	425 474	OKM#####	Sähköinen arkisto
963OKP	963 Ostoreskontran kohdistustapahtumat päätöstosite	1	999 999	1	OKP#####	Sähköinen arkisto
963OL	963 Ostolaskujen tositenumero	1	999 999	410 516	OL#####	Sähköinen arkisto
963OLA	963 Suoraan AXiin syötettävät ostolaskut	1	999 999	1	OLA#####	Sähköinen arkisto
963OM	963 Ostoreskontramaksut	1	999 999	426 845	OM#####	Sähköinen arkisto
963PA	963 Palkat	1	999 999	386	PA#####	Sähköinen arkisto
963PAK	963 Pakkausluettelo	1	999 999	1	PAK#####	Sähköinen arkisto
963Pankki	963 Pankkitositteet	1	99 999	1	963####	Sähköinen arkisto
963PER	963 Perintäliittymä	1	999 999	1	PER#####	Sähköinen arkisto
963PH	963 Projektin tuntitapahtumat	1	999 999	1	PH#####	Sähköinen arkisto
963PK	963 Projektin kulutapahtumat alv 0	1	999 999	1	PK#####	Sähköinen arkisto
963PKA	963 Projektin kulutapahtumat alvillinen	1	999 999	1	PKA#####	Sähköinen arkisto
963PLE	963 Projektinlaskuehdotus	1	999 999	1	PLE#####	Sähköinen arkisto
963PR_1	963 Projektinnumero	1	999 999	100 001	963####	Sähköinen arkisto
963PRH	963 Projektinhyvityslasku	1	999 999	1	PRH#####	Sähköinen arkisto

963PRL	963 Projektilasku	1	999 999	1	PRL#####	Sähköinen arkisto
963PRO	963 Projektinkirjauskansio	1	999 999	1	PRO#####	Sähköinen arkisto
963PROTE	963 PROTEUSselfbilling	1	999 999	2 079	PROTE##### #	Sähköinen arkisto
963PS	963 Perustesääntö	1	999 999	1	PS#####	Sähköinen arkisto
963PSOP	963 PSOPmaksut	1	999 999	10 294	PSOP#####	Sähköinen arkisto
963PSU	963 Intrum-suoritukset	1	999 999	88 838	PSU#####	Sähköinen arkisto
963PT	963 Projektin tulotapahtumat	1	999 999	1	PT#####	Sähköinen arkisto
963RAHULK	963 Rahoituslaskelman ulkopuoliset	1	999 999	23	RA#####	Sähköinen arkisto
963RY	963 RY -kirjauskansio	1	999 999	1	RY#####	Sähköinen arkisto
963SI	963 Laskuttajailmoitus	1	999 999	1	SI963#####	Sähköinen arkisto
963SIS	963 Sisäisten laskujen tositteet	1	999 999	1	SIS#####	Sähköinen arkisto
963SOP	963 Projektisopimus (manuaalinen)	1	999 999	100 000 001	SOP#####	Sähköinen arkisto
963T	963 Toimittajanumero	1	9 999 999	1 021 573	T#####	Sähköinen arkisto
963TAV	963 Tarjouksen vahvistus	1	999 999	1	TAV#####	Sähköinen arkisto
963TK	963 Tarjouksen kirjaus	1	999 999	1	TK#####	Sähköinen arkisto
963TL	963 Toistuvat laskut	1	999 999	1	TL#####	Sähköinen arkisto
963TN	963 Tapahtumatunnus	1	999 999	38 625	TN#####	Sähköinen arkisto
963TNR	963 Tehtävän numero	1	999 999	1	TNR#####	Sähköinen arkisto
963TT	963 Tapaustunnus	1	999 999	1	TT#####	Sähköinen arkisto
963TV	963 Tilausvahvistus	1	999 999	1	TV#####	Sähköinen arkisto
963VII	963 Asiakkaan viitemaksut	1	999 999	1 205 285	VII#####	Sähköinen arkisto
963ViiteMu	963 Viitteen muoto	1	999 999	1	9630#####	Sähköinen arkisto
963VKE	963 Keräilyerä	1	999 999	1	VKE#####	Sähköinen arkisto
963VKK	963 Varastonkirjauskansiot	1	999 999	1	VKK#####	Sähköinen arkisto
963VKT	963 Varastokirjaustositteet	1	999 999	1	VKT#####	Sähköinen arkisto
963VL	963 Vapaatekstilaskun numero	1	999 999	1	VL#####	Sähköinen arkisto
963VLH	963 Vapaatekstilaskun hyvityslaskun numero	1	999 999	1	VLH#####	Sähköinen arkisto
963VN	963 Vastatapahtumien numerosarja	1	999 999	1	VN#####	Sähköinen arkisto
963VO	963 Varaston oikaisutositteet	1	999 999	1	VO#####	Sähköinen arkisto
963VP	963 Varaston päätös-tositteet	1	999 999	1	VP#####	Sähköinen arkisto
963VT	963 Varastotilaus	1	999 999	1	VT#####	Sähköinen arkisto
963VTO	963 Väliaikainen tositenumero	1	999 999	6 012	VTO#####	Sähköinen arkisto
963VTT	963 Tilitystapahtuman numero	1	999 999	1	VTT#####	Sähköinen arkisto
963VY1	963 Vaiheen 1 vyörytysten tositenumero	1	999 999	485	VY1#####	Sähköinen arkisto
963VY2	963 Vaiheen 2 vyörytysten tositenumero	1	999 999	3	VY2#####	Sähköinen arkisto
963VY3	963 Vaiheen 3 vyörytysten tositenumero	1	999 999	1	VY3#####	Sähköinen arkisto

963VY4	963 Vaiheen 4 vyörytysten tositenumero	1	999 999 999	1	VY4#####	Sähköinen arkisto
963VY5	963 Vaiheen 5 vyörytysten tositenumero	1	999 999 999	1	VY5#####	Sähköinen arkisto
963VY6	963 Vaiheen 6 vyörytysten tositenumero	1	999 999 999	1	VY6#####	Sähköinen arkisto
963VY7	963 Vaiheen 7 vyörytysten tositenumero	1	999 999 999	1	VY7#####	Sähköinen arkisto
963VY8	963 Vaiheen 8 vyörytysten tositenumero	1	999 999 999	1	VY8#####	Sähköinen arkisto
963VYP	963 Vyörytysten peruutustositte	1	999 999 999	136	VYP#####	Sähköinen arkisto
963XAS	963 Kirjanpidon konversiot	1	999 999 999	1	XAS#####	Sähköinen arkisto
963XKOM	963 Kom-konversio	1	999 999 999	2 424	XKOM#####	Sähköinen arkisto
963XMY	963 Myyntireskontran konvertoinnin numerosarja	1	999 999 999	1	XMY#####	Sähköinen arkisto
963XOR	963 Ostoreskontran konvertoinnin nrosarja	1	999 999 999	1	XOR#####	Sähköinen arkisto
963YT	963 Yhteystunnus	1	999 999 999	1	YT#####	Sähköinen arkisto

5.3 Tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate euroa / asukas

=Vuosikate / Asukasmäärä 31.12.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

=Tilikauden toiminnan ja investointien rahavirta lisättynä neljän edellisen vuoden kertymällä

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma -

Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainat euroa/asukas

= $\text{Lainakanta} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoitukseen merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

6 Allekirjoitukset ja tilintarkastusmerkintä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja (Laki hyvinvointialueesta 117 §)

Epoossa 31.03.2025

Svahn Sanna

Laiho Mia Jussi Koskinen

Johanna Värmälä

Rehn-Kivi Veronica

Sahiluoma Anna

Myllyniemi Markus

Vehmanen Emma-Stina

Uusitalo Arja

Kokko Elina

Juvonen Arja

Wickström Henrik

Laakso Ville

Hukari Hanna

Piirtola Mikko

Räsänen Joonas

Lassus Johan

Pajuoja Matti

Pelkonen Anna

Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus sähköisen allekirjoituksen päivämäärällä.

BDO Audiator Oy, Minna Ainasvuori, JHT, HT

7 Liitteet

LIITE 1 Riskit ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi

Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstön saatavuus. Riski vuokratyövoiman käytön kasvulle ja talousarvion ylittymiselle etenkin avosairaanhoidon, suun terveydenhuollon ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelulinjoilla, jos omaa henkilöstöä ei saada riittävästi rekrytoitua.	Henkilöstövuokrauksesta on raportoitu säännöllisesti, siihen on panostettu suunnitellusti ja sen on lähes loppunut vuoden 2024 loppuun mennessä. Henkilöstön saatavuus (ml. eri ammattiryhmien saatavuus) on otettu huomioon palkkaneuvotteluissa eli tilanteeseen on pyritty vaikuttamaan positiivisella palkkakehityksellä.
Ostopalveluiden hinnankorotukset. Useiden ostopalvelusopimusten hinnoissa on todella kovia nousupaineita. Hinnankorotusneuvottelut ovat osittain kesken, ja lopputulos voi poiketa siitä mihin talousarviota laadittaessa on varauduttu.	Hinnanmuutosneuvotteluissa on onnistuttu kohtalaisesti. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden asumispalveluissa hinnat ovat markkinoilla merkittävästi kohonneet ja tämän vuoksi vain läntisen alueen asumispalveluita on kilpailutettu vuonna 2024.
Palvelutarpeen kasvu ja hoitoon pääsy. Palvelutarve voi toteutua ennakoitua suurempana tietyissä palveluissa. Etenkin hoitoon pääsyn heikentyessä saatettaisiin joutua ylittämään palveluiden tuottamiseen talousarviossa varatut resurssit.	Palveluiden saatavuutta ja jatkuvuutta on parannettu vuonna 2024 useilla toimenpiteillä. Palveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden parantaminen voi vaikuttaa palvelutarpeen kasvuun tulevaisuudessa.

Ikääntyneiden palvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstön saatavuus ja vuokratyövoiman käytön kasvu Henkilöstön saatavuudessa on alueellisia ja ammattiryhmäkohtaisia eroja	Resurssisuunnittelua ja tuottavuuden kasvattamista on optimoitu. Tarvittavan työvoiman rekrytointiin on panostettu. Vuokratyövoiman käyttöä on vähennetty suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Henkilöstön saatavuus on parantunut koko hyvinvointialueen alueella.

Päivystyksen ruuhkautuminen ja siirtoviivepäivien kasvu Päivystyksessä ja osastopaikkojen osalta kysynnän kausivaihtelua. HUSIn perimien siirtoviivemaksujen kasvu	Odotusaikoja ja siirtoviiveitä on seurattu säännöllisesti. Palvelualueella on toteutettu palvelulinjat ylittäviä yhteisiä ratkaisuja. Potilasohjausta on yhtenäistetty ja lähes kaikki käytettävissä olevat osto- ja asumispalvelupaikat saadaan potilasohjauksen tietoon nopeasti. Potilasohjauksen tehostaminen jatkuu edelleen. Kotisairaala ja liikkuva sairaala -toiminta kattaa koko alueen ja on vähentänyt päivystyksen kysyntää, mutta toimintaa kehitetään edelleen ja palveluiden käytön seuranta jatkuu edelleen. Siirtoviivemaksut ovat vähentyneet huomattavasti palvelualueella.
Ostopalveluiden hinnankorotukset Erityisesti lääkäripalveluiden hinnat ovat nousseet vuoden aikana merkittävästi. Muiltakin osin hinnankorotukset korkeat, vaikkakin sopimusten mukaiset ja vastaavat kustannustason kehitystä.	Ikääntyneiden asumispalvelujen ja kotihoidon lääkäripalvelujen hankinnassa on onnistuttu, mikä vähentää lääkäriyön kuluja.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Palvelujen saatavuus Asetuksen mukaiset terveystarkastukset eivät toteudu kattavasti. Lakisääteiset mitoitukset eivät toteudu opiskeluhuollon psykologien ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osalta. Riskinä on, että palveluun pääsy hidastuu ja asiakaspaine muihin palveluihin kasvaa.	Palveluja on kohdennettu kaikkein kriittisimpiin asiakasryhmiin ja eniten tarvitseville. Lisäksi on edistetty digitaalisten palvelujen kehittämistä ja otettu niitä käyttöön. Palvelujen yhdenmukaistaminen on tasannut resurssijakoa ja parantanut nykyresurssin hyödyntämistä hyvinvointialueen sisällä kaikissa palveluissa. Terveystarkastusten toteutumisessa ja mitoituksissa on vielä alueellista vaihtelua. Neuvolan työpanosta on kohdennettu enemmän niille alueille, missä on viiveitä. Äitiys- ja lastenneuvolan sekä sosiaalihuollon palvelujen asiakasohjautumista on kehitetty ja kehittämistyö jatkuu osana asiakasohjauksen kehittämisen kärkihanketta.
Henkilöstön saatavuus Erityisesti lääkäreiden, psykologien, puheterapeuttien ja sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on	Palvelujen yhdenmukaistamisella, siirtymisellä linjaorganisaatioon vuoden 2024 alusta sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytön laajennuksilla on pyritty mahdollistamaan resurssien sijoittaminen ja siirtäminen

haasteita, mikä johtaa ostopalvelujen käyttöön. Myös ruotsinkielisen henkilöstön saatavuudessa on haasteita.	paremmin. Lisäksi on panostettu rekrytointiin ja pitovoiman vahvistamiseen. Toiminnan uudelleen järjestelyillä on vahvistettu henkilöstön sijoittumista paremmin tarvetta vastaaviin tehtäviin palveluorganisaatiossa. Henkilöstön saatavuus on parantunut lukuun ottamatta ruotsinkielistä henkilöstöä. Lääkäripalveluissa ostopalveluiden käyttö on vähentynyt paitsi erikoislääkäriresurssissa. Opiskeluhuollon psykologien osalta on luovuttu vuokratyövoiman käytöstä sekä myös ostopalvelututkimuksista lähes kokonaan. Sosiaalityöntekijöillä on ollut sitoutumislisä käytössä.
Kustannuskehitys Perhehoidon osuuden kasvattamisessa ei onnistuta. Ostopalvelujen käytön kasvu.	Lasten, nuorten ja perheiden palvelualueella on panostettu perheiden rekrytointiin, valmennukseen ja tukeen. Lisäksi on tehty huolellista asiakasohjausta sekä yhteistyötä avohuollon ja perhehoidon välillä. Tilannetta on seurattu säännöllisesti. Sekä perhehoidon osuuden kasvattamisessa että ostopalvelujen vähentämisessä on onnistuttu v. 2024 aikana. Sijoitusmuotona perhehoito kattaa yhä suuremman osan sijaishuollon kokonaisuudesta (2024: tammi-kesäkuu 51,8 %, heinä-joulukuu 52,8 %). Ulkoiset ostot ylittävät talousarvion 4,9 milj. euroa. Ottaen huomioon, että kuluvan vuoden talousarvio on ulkoisissa ostoissa edellisvuoden tilinpäätöstä pienempi, tulos on hyvä ja sopeutustoimenpiteiden ansiota. Vertailukelpoisesti ostot ovat vähentyneet vuoteen 2023 nähden 5,4M€.

Vammaispalvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstön saatavuus ja toimintayksiköiden haavoittuvuus Henkilöstön saatavuus vaihtelee alueittain	Palveluvalikoiman- ja muotojen analysointi ja toimintayksikköjen yhdistäminen tarvittaessa. Henkilöstösuunnittelun avulla on pystytty minimoimaan riskiä ja henkilöstön saatavuus on ollut riittävää.
Vuokratyövoiman käytön lisääntyminen Yllättävät poissaolot ja henkilöstöpuutteet omassa palvelutuotannossa saattavat aiheuttaa vuokratyövoiman tarvetta	Henkilöstösuunnittelua on ohjeistettu ja sijaisverkostoa on vahvistettu. Vuokratyövoiman käyttö on vähentynyt merkittävästi.
Ostopalvelujen kustannusten kasvu ja ostopalvelumarkkinoiden tarjonta Ostopalveluiden hinnoissa nousupainetta ja palvelutarjonnassa ei juuri valinnanvaraa	Oman palvelutuotannon täyttöasteita on saatu nostettua ostopalvelun sijaan ja asiakasohjaus on tehostunut organisaatiomuutoksen myötä. Kilpailutuksissa sekä hintaneuvotteluissa on pääsääntöisesti onnistuttu hyvin. Hinnannousun riskit eivät ole realisoituneet. Ostopalveluiden kustannustenhallinta jatkuu uusilla kilpailutuksilla. Palvelualueen suurimmat ja kriittisimmät palvelukokonaisuudet on kilpailutettu tai kilpailutetaan vuoden 2025 aikana.
Palvelutarpeen ennakointi	Yhteistyötä on tiivistetty yhteistyössä lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kanssa, jotta täysi-ikäistyminen osataan ennakoida vammaispalveluiden osalta ajoissa. Palvelutarpeen ennakkoinnin kehittäminen edellyttää edelleen toimenpiteitä ja niitä jatketaan. Erityisesti ympärivuorokautiseen asumiseen siirtyvien asiakkaiden prosessin osalta on onnistuttu vuoden 2024 aikana.

Pelastuslaitos

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Henkilöstön saatavuus ja henkilöstökulun nousu Pelastajapula leimaa valtakunnallisesti pelastustoimea. Sotepe-palkankorotukset haastavat nykyisen henkilöstömäärän.	Rekrytointiin, pelastuslaitoksen näkyvyyteen ja työnantajakuvaan on panostettu läsnäololla rekrytointitapahtumissa, -verkostoissa sekä somessa. Vuoden aikana on panostettu esihenkilötyöhön ja johtamiseen. Pääpaino on ollut yhteisissä toimintatavoissa ja prosesseissa sekä osaamisen varmistamisessa. Myös esimiesrakenteita on täsmennetty ja esihenkilötyötä kehitetty. Pelastajamäärää on saatu hiukan vahvistettua. Tarkoituksenmukaisella työvuorosuunnittelulla ja systemaattisella ylitöiden hallinnalla on saavutettu kustannussäästöjä. Palkkojen nousun myötä henkilöstökulut ovat kasvaneet.
Ostopalveluiden hinnankorotukset. Ostopalvelusopimusten hinnoissa on korotuspaineita. Tiukka talouskehys ei antanut entisen kaltaista raamia ostoille.	Ostopalveluiden osalta kustannusten hallinnassa onnistuttiin kohtuullisesti. Talousarvio ylittyi 0,5 M€ mm. pelastuslaitoksen ICT-kulujen ja sopimuspalokuntien korvausten osalta.
Ensihoidon kustannustaso Sote-palkkojen nousu haastaa ensihoidon kustannustasoa palkkojen noustessa ja ensihoidon tehtävämäärien vähetessä	Ensihoidon osalta toimintaa on jouduttu sopeuttamaan taloudellisista syistä. Henkilöstön kuormitusta on keventänyt se, että ensihoitotehtävämäärät ovat kokonaisuudessaan vähentyneet loppuvuodesta 2023 käyttöön otetun hätäkeskuksen tehtäväkäsittelyohjeen myötä. Ensihoidon kustannustasoa on nostanut myös uusien käyttöönotettujen paloasemien korkeampi vuokrataso.
Investointien hallinta Investointimäärärahojen mahdolliset sopeutukset saattavat vaarantaa tarkoituksenmukaisen kaluston ylläpidon esim. ympäristövahinkojen torjunnan osalta.	Kaluston elinkaarihallinnan kehittäminen on aluillaan. Kaluston käyttöikä ja tarkoituksenmukaista on harkittu tarkasti. Vuoden 2024 investointiohjelma oli tavanomaista suppeampi.

Erikoissairaanhoito

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Siirtoviivehoitopäivien määrä	HUSin siirtoviivemaksut olivat 1,2 milj. euroa vuonna 2024, mikä tarkoitti 58 % laskua vuoteen 2023 verrattuna. Uudeksi haasteeksi muodostuivat kuitenkin psykiatristen osastojen siirtoviiveet, joiden määrä oli 192 vuonna 2023 mutta joka nousi 593:een vuonna 2024. Siirtoviivehoitopäivien tulostavastuu siirtyy vuonna 2025 erikoissairaanhoidosta palvelualueille. Palvelualueiden tavoitteena on mahdollistaa potilaiden siirtyminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon vielä oikea-aikaisemmin, mikä pienentää siirtoviiveiden määrää.
Kehitysvammaisten keskitetyt palvelut	Kehitysvammaisten keskitettyihin palveluihin varattiin vuoden 2024 talousarviossa 0,8 M€, mikä ei riittänyt kattamaan toteutuneita kustannuksia (4,3 milj. euroa). Vuonna 2025 kustannuksiin yritetään puuttua selvittämällä, saivatko potilaat tarkoituksenmukaisempaa hoitoa LUVN:n omien palvelujen kautta.
HUS-yhtymän alijäämä 141,7 milj. euroa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus 39,8 milj. euroa.	HUSin vuoden 2025 talousarvio on laadittu ylijäämäisenä, jotta HUS-yhtymä saa katettua vuosilta 2022–2024 kertyneet alijäämänsä. Yhtymäkokous on edellyttänyt, että HUS ei saa kerryttää lisää alijäämää vuonna 2025, minkä mahdollistamiseksi HUS on laatinut talouden tasopainottamisohjelman. Uudenmaan laajuisella omistajaohjauksella pyritään varmistamaan, että HUS onnistuu ohjelman toteuttamisessa.
HUS-sopimusten hallinta ja sopimusten siirto hyvinvointialueelle	Sopimusten siirto kunnilta hyvinvointialueelle on toteutunut onnistuneesti. Sopimushallinnasta on laadittu selkeä prosessi.

Konsernihallinto (ilman erikoissairaanhoidoa)

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Hankintasopimushallinnan riskit ja poikkeamat (sopimustietojen ajantasaisuus ja palvelujen jatkuvuuden turvaaminen)	Hankintaprosessiin kuuluu, että jokaisen hankinnan kohdalla käydään läpi riskit ja ne kirjataan hankinnan toiminnanohjausjärjestelmään kunkin hankinnan kohdalle. Hankinnan mallipohjissa kuten esim. sopimuspohjissa on klausuulit missä huomioidaan varautuminen ja riskienhallinta. Organisaatioturvallisuus, riskienhallinta ja varautuminen -tiimi on omalta osaltaan ollut laatimassa ko. sopimusehtoja.
Hankintojen oikea-aikaisuus ja lainmukaisuus	Hankinnat-vastuualueella on käytössä Skaffa, jossa hallinnoidaan mm. hankintoja ja niiden tilaa. Lisäksi Hankinnat-vastuualueella on kuvattu hankintaprosessit.
Palkanmaksun häiriöt	Sarastia Oy vastaa palkanlaskennan oikeellisuudesta sekä palkkajärjestelmän toimivuudesta. HR-vastuualueella on oma palkkatiimi, jonka tehtävänä on ohjata Sarastian toimintaa ja tarkastaa sekä varmistaa palkanmaksun oikeellisuus. Vuonna 2024 lääkäreiden työehtosopimuksen palkanmaksussa oli poikkeamia liittyen suoritepalkkausjärjestelmän käyttöönottoon sekä siirtymäkauden lisän maksamamiseen.
Kriittisten operatiivisten järjestelmien häiriötilanteet	Häiriönhallintaprosessi rakennettu, testattu ja käytetty kattavasti. Jatkuvuus huomioidaan kilpailutuksissa ja sopimuksissa. Vara- ja väistöratkaisuja käytössä mahdollisuuksien mukaan.
Tietoliikenteen häiriöt ja katkot	Häiriönhallintaprosessi rakennettu, testattu ja käytetty kattavasti. Tärkeimpien kohteiden verkkolaitteiden päivitys etenee ja laitteita on parannettu useissa kohteissa. Lisäksi kohteiden palvelutasoa on korotettu palvelusopimuksissa.
Kyberrikollisuuden aiheuttamat riskit	Osallistuminen kansalliseen ja alueelliseen tilannekuvaan ja koordinaatioon. Valvontapalvelut otettu käyttöön. Oma tietoturvaosaamista vahvistettu ulkoisin asiantuntijoin. Olemme osallistuneet kansallisiin ja alueellisiin harjoituksiin.

Vuokrakustannusten ylittyminen talousarviosta	Tila- ja sopimuskantaa johdetaan aktiivisesti. Aluehallitus on hyväksynyt tilahankinnan strategiset periaatteet, joiden mukaan tavoitellaan kokonaistaloudellisuutta ja tilakäytön tehokkuutta. Vuokrakustannukset alittivat talousarvion.
Toimitilojen terveellisyysongelmat	Tehdään tiivistä yhteistyötä vuokranantajien, työterveyshuollon ja esihenkilöiden kanssa. Moniammatillinen sisäilmaprosessi on laadittu ja sitä käytetään systemaattisesti.
Viranhaltija- ja toimielinpäätöksenteon jatkuvuus pysyväisorganisaation käynnistyessä	Viranhaltijaorganisaation päätöksentekojärjestelmä toimi vakiintuneesti eikä poikkeamia ollut.

This documents contains 124 pages before this page

Dokumentet inneholder 124 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 124 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 124 sider før denne side

Detta dokument innehåller 124 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende